

Västsahara

Ett halvt sekel av konflikt i nordvästra Afrika

Aron Lund

FOI-R--5875--SE

Juni 2026

Aron Lund

Västsahara

Ett halvt sekel av konflikt i nordvästra Afrika

Titel	Västsahara: Ett halvt sekel av konflikt i nordvästra Afrika
Rapportnr	FOI-R--5875--SE
Månad	Juni
Utgivningsår	2026
Antal sidor/Pages	92
ISSN	1650-1942
Uppdragsgivare	Försvarsdepartementet
Forskningsområde	Säkerhetspolitik
FoT-område	Inget FoT-område
Projektnr	A12604 och A12605
Godkänd av	Måns Nilsson
Ansvarig avdelning	Försvarsanalys

Bild: Saharisk man i Tifariti, Västsahara, 27 februari 2011. (Dominique Faget, AFP/TT)

Detta verk är skyddat enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk, vilket bl.a. innebär att citering är tillåten i enlighet med vad som anges i 22 § i nämnd lag. För att använda verket på ett sätt som inte medges direkt av svensk lag krävs särskild överenskommelse.

This work is protected by the Swedish Act on Copyright in Literary and Artistic Works (1960:729). Citation is permitted in accordance with article 22 in said act. Any form of use that goes beyond what is permitted by Swedish copyright law, requires the written permission of FOI.

Sammanfattning

Ännu efter ett halvsekel förblir Västsaharakonflikten relativt okänd, men den har stor inverkan på Nordafrikas säkerhetsarkitektur. Sedan 1975 tvistar Marocko och en algeriskstödd självständighetsrörelse, Polisario, om territoriet. Striderna återupptogs 2020 efter en lång vapenvila och USA erkände samma år ensidigt Marockos suveränitet över Västsahara. Denna FOI-rapport sammanställer information om konflikten och dess viktigaste aktörer och undersöker det nya läge som uppstått. Även om Marocko nu har ett klart militärt och politiskt övertag är detta inte nödvändigtvis tillräckligt för att snabbt fullborda och legitimera annekteringen av Västsahara. Det sannolikaste scenariot på tio års sikt bedöms vara fortsatta låsningar, men med växande acceptans för Marockos kontroll. En slutgiltig marockansk seger, genom någon form av FN-godkänt självstyre för Västsahara inom Marockos gränser, bedöms vara det näst mest sannolika scenariot. Andra alternativ förblir möjliga.

Nyckelord: Afrika, Algeriet, avkolonisering, frusna konflikter, irreguljär krigföring, konflikt, Maghreb, Marocko, Mauretanien, Mellanöstern, Minurso, Nordafrika, Polisario, Västsahara

Summary

Even after half a century, the Western Sahara conflict remains relatively unknown – yet it greatly affects the security architecture of North Africa. Since 1975, Morocco disputes the territory with an Algeria-backed independence movement, the Polisario. After a lengthy ceasefire, hostilities resumed in 2020 and, also in that year, the United States unilaterally recognized Morocco’s sovereignty over Western Sahara. This FOI report compiles information about the conflict and its key actors, investigating the new situation that has arisen. While Morocco now clearly holds the upper hand militarily and politically, this may not be sufficient to quickly finalize and legitimize its annexation of Western Sahara. It is estimated that the most likely scenario in a ten-year time frame is a continued deadlock, albeit with growing acceptance of Moroccan control. A final Moroccan victory, through some form of UN-approved autonomy for Western Sahara within Morocco’s borders, is considered the next to most likely scenario. Other alternatives remain possible.

Keywords: Africa, Algeria, conflict, decolonization, frozen conflicts, irregular warfare, Maghreb, Mauritania, Middle East, MINURSO, Morocco, North Africa, Polisario, Western Sahara

Innehållsförteckning

Förkortningar i texten	8
Tabell 1: Tidslinje	9
1 Inledning	10
1.1 Syfte och forskningsfrågor.....	13
1.2 Källor och material.....	13
1.3 Terminologi.....	15
1.4 Disposition	15
2 Västsahara.....	16
2.1 Geografi och befolkning.....	16
2.2 Västsaharier, saharier, morer.....	19
3 Konflikten.....	21
3.1 Spanska Sahara, fram till 1975	21
3.2 Krigsåren, 1976–91	25
3.3 Vapenvileåren, 1991–2020	28
3.4 Konflikten tinar upp, 2020–21.....	33
3.5 Medvind för Marocko, 2021–26.....	36
3.6 Det militära läget 2026.....	43
4 Aktörerna	44
4.1 Polisario och SADR	44
4.1.1 Flyktingsamhället	45
4.1.2 Organisationsstruktur och inre politik	46
4.1.3 Ideologisk utveckling.....	48
4.1.4 ELPS: Polisarios militära styrkor	49
4.1.5 Utländskt stöd	50
4.2 Marocko	51
4.2.1 Den marockanska militären	53
4.2.2 Marockos Västsaharapolitik.....	54
4.3 Algeriet.....	57
4.3.1 Den algeriska militären	58
4.3.2 Algeriets Västsaharapolitik	59

4.4	Mauretaniens	61
4.4.1	Den mauretanska militären	62
4.4.2	Mauretaniens Västsaharapolitik	63
4.5	Minurso	64
4.5.1	Mandatförlängning och hot om avveckling	65
5	Det folkrättsliga läget	66
5.1	Internationell status	66
5.2	Erkännanden och averkännanden	69
5.3	Sveriges position	70
6	Fem tioårsscenarioer	72
6.1	Scenario 1: Marocko segrar	72
6.2	Scenario 2: Polisario segrar	73
6.3	Scenario 3: Kompromiss och nytänkande	74
6.4	Scenario 4: Krig utbryter mellan Algeriet och Marocko	75
6.5	Scenario 5: Fortsatta låsningar	77
7	Slutsatser	79
7.1	Vidare forskning	80
	Referenser	82

Kartor

Karta 1: Västsahara	18
Karta 2: Stormarocko	23

Tabeller

Tabell 1: Tidslinje	9
Tabell 2: Nationalitets- och etnicitetsbegrepp	20
Tabell 3: Stater som erkänner SADR (april 2023)	70

Förord

Denna rapport har tillkommit genom ett samarbete kring säkerhetspolitisk omvärldsbevakning mellan FOI:s Afrika- och Mellanösternprojekt, vilka drivs som en del av myndighetens forsknings- och analysstöd till Regeringskansliet. Rapporten är relativt omfattande, i och med att den syftar till att fördjupa förståelsen av såväl Västsaharakonfliktens historia som Nordafrikas säkerhetspolitik och förutsättningarna för en framtida lösning av Västsaharafrågan, i ljuset av de senaste årens förändringar.

Västsahara är föremål för en av världens mest långvariga militära konflikter och betraktas också av FN som en av mycket få ännu olösta avkoloniseringsfrågor. Det krig som utbröt 1975 mellan Marocko och den algeriskstödda självständighetsrörelsen Polisario har varit stillastående i decennier, men plötsligt kommit i rörelse igen sedan 2020. Bland annat har USA frånträtt den FN-konsensus man tidigare upprätthöll genom att ensidigt erkänna Marockos suveränitet i Västsahara. Polisario har å sin sida återupptagit gerillakriget. De förnyade striderna har bidragit till starkt ökade spänningar och kapprustning mellan Maghrebområdets två dominerande stater, rivalerna Algeriet och Marocko, även om direkta sammanstötningar har kunnat undvikas.

Kriget i Västsahara förblir litet i militär mening, men konflikten har ändå en oproportionerligt stor roll i Nordafrikas och Sahelområdets säkerhetsarkitektur. Den får därmed också kännbara indirekta effekter på EU:s och Natos intressen i området. Därutöver utgör den ett prövningsfält för flera politiska och folkrättsliga frågor av principiell betydelse för Sverige och Europa, om exempelvis territoriell expansion och suveränitet, självbestämmanderätten och internationella institutioners integritet.

Författaren vill tacka Olivier Milland för en grundlig fackgranskning av rapporten, Elin Hellquist för hjälp med material om frågans hantering i FN och Karin Blext för formgivningen av kartor.

Anna Ida Rock, projektledare, Afrika

Aras Lindh, projektledare, Mellanöstern

Förkortningar i texten

AU	Afrikanska unionen
Caatsa	en. <i>Countering America's Adversaries Through Sanctions Act</i> Lagen om att motarbeta Amerikas fiender genom sanktioner (USA)
CIA	en. <i>Central Intelligence Agency</i> Centrala underrättelsetjänsten (USA)
Corcas	fr. <i>Conseil royal consultatif pour les affaires sahariennes</i> Kungliga konsultativa rådet för sahariska affärer (Marocko)
ELPS	sp. <i>Ejército de Liberación Popular Saharaui</i> Sahariska folkets befrielsearmé (Polisario)
EU	Europeiska unionen
FLN	fr. <i>Front de libération nationale</i> Nationella befrielsefronten (Algeriet)
HRW	<i>Human Rights Watch</i> (människorättsgrupp, USA)
ICJ	en. <i>International Court of Justice</i> Internationella domstolen i Haag
IISS	en. <i>International Institute for Strategic Studies</i> (tankesmedja, Storbritannien) Internationella institutet för strategiska studier
Minurso	fr. <i>Mission des Nations unies pour l'organisation d'un référendum au Sahara occidental</i> Förenta nationernas insats för organiserandet av en folkomröstning i Västsahara
Nato	en. <i>North Atlantic Treaty Organization</i> Nordatlantiska fördragsorganisationen
OAU	en. <i>Organization for African Unity</i> Organisationen för afrikansk enhet
Polisario	sp. <i>Frente Popular de Liberación de Saguía el Hamra y Río de Oro</i> Folkfronten för Saguia al-Hamras och Río de Oros befrielse
SADR	Sahariska arabiska demokratiska republiken (Polisario)
UNHCR	en. <i>United Nations High Commissioner for Refugees</i> Förenta nationernas flyktingkommissariat
Unicef	ursprungligen eng. <i>United Nations International Children's Emergency Fund</i> , numera <i>United Nations Children's Fund</i> FN:s barnfond
UGTSARIO	sp. <i>Unión General de Trabajadores de Saguía el Hamra y Río de Oro</i> Allmänna arbetarunionen i Saguia al-Hamra och Río de Oro (Polisario)
UJSARIO	sp. <i>Unión de la Juventud de Saguía el Hamra y Río de Oro</i> Ungdomsunionen i i Saguia al-Hamra och Río de Oro (Polisario)
UNMS	sp. <i>Unión Nacional de Mujeres Saharaui</i> Nationella sahariska kvinnounionen (Polisario)
WFP	en. <i>World Food Programme</i> FN:s livsmedelsprogram

Tabell 1: Tidslinje

1885	Berlinkonferensen delar Afrika mellan Europas stormakter
1934	Spanien och Frankrike krossar västahariska stammars motstånd
1956	Marocko uppnår självständighet från Frankrike
1960	Mauretanien uppnår självständighet från Frankrike
1962	Algeriet uppnår självständighet från Frankrike efter fyra års krig
1963	FN listar Västsahara som ej avkoloniserat område. Sandkriget mellan Marocko och Algeriet
1973	Polisario grundas och inleder väpnad kamp mot Spanien
1974	Spansk folkräkning i Västsahara
1975	ICJ-domen (16/10). Marocko och Mauretanien invaderar. Gröna marschen. Madridavtalet (14/11)
1976	Spanien lämnar Västsahara. Polisario utropar SADR (27/2). Mohamed Abdelaziz ny Polisarioledare
1978	Militärkupp i Mauretanien, vapenvila med Polisario
1979	Mauretanien avsäger sig kraven på Västsahara, Marocko tar över
1980	Marocko börjar befästa allt större delar av Västsahara med utposter, sandvallar och minfält
1982	SADR vinner inträde i OAU (Marocko lämnar OAU 1984)
1985	Libyen avbryter stödet till Polisario i samband med en kortvarig libysk-marockansk union
1988	Parterna godtar FN-OAU:s fredsplan; protester i Tindouf och Algeriet framtvingar reformer
1991	Vapenvilan och folkomröstningsprocessen inleds, Minurso bildas
1992	Militärkupp i Algeriet följs av flerårigt inbördeskrig mot islamister
1997	Marocko och Polisario enas på nytt om villkor för folkomröstning (Houstonavtalet)
1999	Mohamed VI efterträder Hassan II i Marocko. Abdelaziz Bouteflika ny president i Algeriet
2000	Röstlängd för folkomröstningen fastställs, Marocko protesterar
2001	Baker I-planen presenteras och avvisas av alla sidor. 11 september-attentaten i USA
2003	Baker II-planen lanseras och avvisas så småningom av Marocko
2004	Sydafrika erkänner SADR och Marocko bryter relationerna
2005	Nationalistiska protester i Västsahara. Mohamed VI kungör plan om autonomi
2006	EU-Marocko-avtal om fiske i Västsaharas vatten, slås senare ner av EU-domstolen
2007	Marocko överlämnar sin autonomiplan till FN
2011	Arabiska våren: regimskifte i Tunisien och Libyen följt av konfliktspridning i Sahel
2012	Sveriges riksdag uppmanar regeringen att erkänna SADR
2016	Marocko utvisar delar av Minurso. Abdelaziz avlider, Brahim Ghali ny Polisarioledare
2017	Marocko går med i AU och återupptar relationerna med Sydafrika
2019	Bouteflika störtas och efterträds av Abdelmadjid Tebboune som Algeriets president
2020	Polisario bryter vapenvilan (12/11). Marocko-Israel-avtal och USA erkänner Marockos anspråk (10/12)
2021	Stigande militära spänningar, Algeriet bryter relationerna med Marocko
2022	Spanien tar ställning för Marockos autonomiplan
2024	Frankrike säger att autonomi är den enda lösningen i Västsahara
2025	FN-resolutionen 2797 tar ställning för Marockos autonomiförslag
2026	Sverige tar ställning för Marockos autonomiförslag. Nya förhandlingar ledda av FN och USA

1 Inledning

Kampen om Västsahara, ett sparsamt befolkat ökenområde i nordvästra Afrika, har nu pågått i mer än ett halvsekel. Det är en av världens mest segdragna konflikter.¹ Hösten 2025 och våren 2026 högtidlighölls femtioårsminnet av de händelser som utlöste ett än idag pågående krig mellan Marocko och den västsahariska nationalistgerillan Polisario, som stöds av Algeriet.²

Fram till 1975 var Västsahara en spansk koloni, kallad Spanska Sahara, på vilken både Marocko och Mauretanien gjorde anspråk. Samtidigt krävde den inhemska nationaliströrelsen Polisario självständighet och grannlandet Algeriet oroades över rivalen Marockos expansionsplaner. FN hade länge krävt en folkomröstning om territoriets framtid och Internationella domstolen (ICJ) i Haag fastslog i oktober 1975 att enbart det västsahariska folket har rätt att avgöra territoriets framtid.

Hösten 1975 och våren 1976 utspann sig en snabb och förvirrad kris som istället resulterade i att Spanien drog sig ur territoriet och Marocko och Mauretanien delade Västsahara mellan sig. Nationalistgerillan Polisario och en stor andel av västsaharierna sökte skydd i den algeriska Tindoufregionen, där en exilregering grundades, Sahariska arabiska demokratiska republiken (SADR). Polisario fick omfattande algeriskt stöd och lyckades mot slutet av 1970-talet tvinga ut Mauretanien ur området, men Marocko utsträckte då sina anspråk till hela territoriet. Polisario behöll trots detta kontrollen över vissa i stort sett obefolkade ökenområden längs den algeriska och mauretanska gränsen, men gerillans bas låg kvar i flyktingsamhället i Tindouf och den var mycket starkt beroende av Algeriet.

Striderna upphörde först 1991, efter en tids medling och i samband med att Marockos och Algeriets relationer tillfälligt förbättrats. Polisario accepterade då en vapenvila i utbyte mot att Marocko accepterade att den länge omtalade folkomröstningen till sist skulle få äga rum, och ge det västsahariska folket ett val mellan antingen självständighet eller integration i Marocko.

Omröstningsprocessen fastnade snabbt i oenigheter om röstlängden och andra frågor. Problemet var ytterst att Marocko fruktade ett nederlag, vilket gjorde att man stegvis distanserade sig från sina tidigare löften. FN gjorde flera försök med modifierade folkomröstningsplaner, men våren 2007 meddelade Marocko att man inte överhuvudtaget kunde acceptera att självständighet stod som ett alternativ på valsedeln. Marocko har sedan dess enbart varit villigt att förhandla om formerna för västsaharisk autonomi under marockansk överhöghet. Polisario och Algeriet fördömde detta som ett brott mot 1991 års avtal och krävde att

¹ Innehållet i detta avsnitt upprepas i större detalj i kapitel 3, som även redovisar relevanta källor.

² Dit hör de första marockanska militärinrånngen 31 oktober 1975, den så kallade gröna marschen 6 november 1975, Madridavtalet 14 november 1975, samt Spaniens formella uttåg 26 februari 1976 och Polisarios utropande av en exilregering, 27 februari 1976. Om dessa händelser, se avsnitt 3.1 och 3.2.

folkomröstningsförberedelserna skulle återupptas, men fortsatte ändå respektera vapenvilan.

Konflikten var sedan i stort sett stillastående under många år, trots ihärdiga försök från en serie FN-medlare att intressera parterna för nya förhandlingsinitiativ. Marocko fortsatte kontrollera större delen av territoriet, medan Polisario förblev baserat i flyktingsamhället i algeriska Tindouf. Mycket lite hände i frågan, utöver att Marocko då och då ingrep mot självständighetsdemonstrationer inne i territoriet och bägge parterna deltog halvhjärtat i FN-ledda samtal, vilka undantagslöst visade sig fruktlösa.

Det låsta läget bröts när USA:s president Donald Trump år 2020 plötsligt erkände Västsahara som en del av Marockos suveräna territorium. Detta ledde till att flera länder skiftade sin position till förmån för Marocko. I samband med den process som ledde fram till USA:s erkännande återupptog Polisario gerillakriget, men man verkar inte ha lyckats åsamka Marocko några betydande förluster. Spänningarna mellan Marocko och Algeriet har dock skärpts betydligt sedan 2020, även om väpnade sammanstötningar har kunnat undvikas.

Efter att Trump återkommit som president år 2025 återupptog USA insatserna för att stödja Marockos sak. FN:s säkerhetsråd fogade i oktober 2025, genom resolution 2797, mer promarockanska skrivningar till ramverket för fredsprocessen, utan att erkänna Västsahara som marockansk mark. Även detta fick många länder att revidera sin inställning i Marockovänlig riktning. Nya samtal i frågan inleddes i januari 2026 under delad USA-FN-ledning, men inga resultat har i skrivande stund presenterats. Sommaren 2026 är Västsaharafrågan fortfarande inne i ett känsligt skede och utvecklingen på sikt förblir osäker.

Okänd konflikt med kännbara konsekvenser

Konflikten om Västsahara har rönt begränsat intresse i omvärlden, undantaget Marocko, Algeriet, Mauretanien och Spanien. Detta kan ha flera skäl. Ett är att Västsahara är ett område med liten befolkning, vilket gjort att konflikten haft liten skala jämfört med andra afrikanska och internationella krig. Från 1991 till 2020 rådde dessutom en stabil vapenvila, vilket ytterligare minskade det internationella intresset för frågan. Under vapenvileåren beskrevs Västsahara ofta som fångat i en ”frusen konflikt”.

Frågan har likväl haft stora konsekvenser inte bara för västaharierna själva, utan också för de inblandade staterna och för den vidare regionens säkerhetsarkitektur och samarbetsstrukturer. Detta märks tydligast genom den fientliga relation som råder mellan Maghrebområdets två dominerande stater, Algeriet och Marocko. Västsaharafrågan och de algerisk-marockanska spänningarna har påverkat hela regionen, exempelvis genom att försvåra multilateralt arbete och paralysera

samarbetsorgan som Arabiska Maghrebunionen, grundad 1988.³ Konflikten har även underminerat Afrikanska unionen (AU), synliggjort genom Marockos långa bojkott 1984–2017 av AU:s föregångare, Organisationen för afrikansk enhet (OAU). Frågan har alltså bidragit till att blockera mellanstatliga samarbeten av ett slag som annars sannolikt skulle ha gagnat regionen, exempelvis i frågor om handel, migration, smuggling, terrorism och energi.

Sverige har begränsade direkta förbindelser med området, men ingår i internationella samarbeten för vilka frågan är relevant. Västsaharafrågan stör exempelvis EU:s och Natos politik gentemot Nordafrika. För EU är det ett uttalat intresse att främja den typ av regionala handels-, säkerhets- och migrationsarbeten som blockeras av Västsaharafrågan och det spända förhållandet mellan Algeriet och Marocko.⁴ Västsaharas status som icke-självstyrande område skapar dessutom problem för EU:s handels- och fiskepolitik, exempelvis genom att unionens fiskeavtal med Marocko i flera omgångar har dömts ut som folkrättsstridigt av EU-domstolen (se avsnitt 5.1). En höjd konflikttemperatur skulle också kunna destabilisera EU:s södra grannskap på mer allvarliga vis, genom ökade ekonomiska störningar, spridning av vapen och extremism och svårkontrollerade flyktingströmmar – erfarenheterna från Libyen förskräcker. Marocko och Algeriet skulle också i vissa lägen kunna frestas att tillgripa utpressningsmetoder gentemot Europa, exempelvis genom att avbryta viktiga säkerhets- och kontraterrorsarbeten, öppna sina gränser för irreguljär migration eller strypa tillförseln av gas och olja.

Sist men inte minst väcker Västsaharakonflikten viktiga rättsliga, principiella, etiska och politiska spörsmål – exempelvis om nationellt självbestämmande, suveränitet och territoriell integritet, markerövring med militära medel, resursutvinning i icke-självstyrande och ockuperade territorier, samt om folkrätten, FN och den internationella rättsskipningen. Hur dessa frågor hanteras har bäring på svensk och europeisk säkerhet. Det gäller inte minst i en tid när den regelbaserade världsordning som upprättades efter andra världskriget utmanas, på olika vis och i olika mån, av samtliga internationella stormakter.

Behovet av en FOI-studie

FOI:s Afrika- och Mellanösternprojekt bedriver forskning till stöd för Sveriges säkerhets- och utrikespolitik. Projekten har på senare år ägnat viss uppmärksamhet åt Nordafrika, exempelvis genom rapporter om Algeriets utrikespolitik (2020), Turkiets inblandning i det libyska inbördeskriget (2022),

³ Arabiska Maghrebunionen har fem medlemsstater: Mauretanien, Marocko, Algeriet, Tunisien och Libyen. Territoriet Västsahara ingår i unionsområdet, även om dess politiska status förblir omtvistad.

⁴ Europakommissionen beskriver exempelvis det långsiktiga målet med EU:s handelspolitik gentemot regionen som att ”främja ekonomisk integration” i Europa-Medelhavet-regionen, inte bara mellan EU och enskilda stater i unionens södra grannskap, utan även ”mellan det södra grannskapets länder själva”. EU-kommissionen (u. å.) ”Southern Neighbourhood”.

EU:s migrations- och sjöövervakningsinsats utanför Libyen (2022) och de jihadistiska rörelserna i Sahelområdet (2026).⁵ Området är ändå relativt svagt bevakat både på FOI och i Sverige mer allmänt.

Givet de stora förändringar som ägt rum i konflikten och regionen mer allmänt på senare år finns det starka skäl för FOI:s Mellanöstern- och Afrikaprojekt att nu ta ett gemensamt helhetsgrepp om Västsaharafrågans historia och den pågående utvecklingen. Det är vad denna rapport syftar till.

1.1 Syfte och forskningsfrågor

Denna rapport studerar Västsaharakonflikten, dess bakgrund och dess viktigaste aktörer. Den lägger särskilt tonvikt vid utvecklingen de senaste åren och syftar också till att undersöka konfliktens möjliga framtida utveckling. Att resultaten sammanställs i en rapport för öppen utgivning är ett sätt att dokumentera och tillgängliggöra denna forskning för allmänheten och för en bredare krets av svenska myndigheter, genom att sakligt och neutralt presentera ett komplext och ofta omstritt ämne. Med denna utgångspunkt har två forskningsfrågor uppställts:

- *Vari består Västsaharakonflikten, vilka är de viktigaste aktörerna och deras intressen, och hur har detta utvecklats över tid?*
- *Hur kan konflikten komma att utvecklas på tio års sikt?*

Den första frågan hanteras genom att konfliktens hittillsvarande historia och viktigare aktörer beskrivs utifrån tillgänglig forskning, speciallitteratur och medierapportering. Den andra frågan hanteras genom att fem scenarier, i form av enkla typfall för konfliktens utveckling på tio års sikt, analyseras med stöd i det presenterade materialet.

1.2 Källor och material

Denna rapport bygger huvudsakligen på andrahandskällor i form av litteratur, nyhetsrapportering och forskning om Västsaharafrågan och de inblandade aktörerna.

För att vara en så okänd internationell fråga har Västsaharakonflikten avsatt en relativt riklig mängd litteratur, forskning och specialiserad litteratur, även om många av de mest detaljerade verken nu börjar bli till åren. Thompson och Adloff (1980/2025) ger exempelvis en detaljrik beskrivning av konfliktens

⁵ Hallqvist, Alexandra och Bitte Hammargren (2020) *Navigating in a complex neighbourhood: Algeria's responses to security challenges in Libya and the Sahel* (FOI-R--4960--SE); Lund, Aron (2022a) "EU på djupt vatten? Operation Irini, Medelhavsmigrationen och Libyenkonflikten" (FOI Memo 8061); Lund, Aron (2022b) *The Turkish Intervention in Libya* (FOI-R--5207--SE); Milland, Olivier (2026) *The evolution of jihadi organisations in Africa since 2020: Cases from the Lake Chad basin, the Sahel region, and Somalia* (FOI-R--5871--SE). Samtliga Kista: Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI)

förhistoria och de tidiga krigsåren, medan Zunes och Mundy (2010) täcker konflikten ur de flesta vinklar fram till slutet av 00-talet och Jensen (2005) fokuserar snävt på nittioalets folkomröstningsförberedelser. Vilka verk som har använts i rapporten framgår av referenslistan.

Mycket av källmaterialet är politiserat och vinklat, vilket författaren har tagit hänsyn till. En betydande del av den tillgängliga forskningen och speciallitteraturen på engelska, svenska, arabiska och franska uppvisar mer eller mindre tydliga sympatier för Polisario eller mer allmänt för det västahariska argumentet, ofta med hänvisning till det starkare folkrättsliga stödet för denna uppfattning. I några fall framstår verken som rena partsinlagor. En liknande utgivning finns även till stöd för det marockanska synsättet, men i mindre antal och mer på franska och arabiska än på engelska eller svenska. Materialet kan ibland vara mycket värdefullt trots sådana tydliga partstaganden, både genom att bidra med faktauppgifter och för att illustrera vissa politiska narrativ.

Rapporten använder sig i viss mån av material som utgivits direkt av de inblandade parterna, exempelvis från statsnyhetstjänster och officiella eller halvofficiella medier. I dessa fall är vinklingen både uppenbar och förväntad. Författaren har till exempel följt officiella utspel från Marocko, Polisario och Algeriet genom de officiella nyhetsbyråerna Maghreb Arabe Presse (www.map.ma), Sahara Press Service (www.spsrasd.info) och Algérie Presse Service (www.aps.dz). Den typen av källor är viktiga för att förstå parternas egna narrativ och för att få tillgång till officiella uttalanden och tillkännagivanden.

FN-systemet har genom åren producerat kopiösa mängder information om Västaharifrågan, inte minst genom generalsekreterarens regelbundna avrapportering. Dessa rapporter är ofta diplomatiskt inlindade och uddlösa i känsliga frågor, men värdefulla just för sin neutralitet och för de faktauppgifter som presenteras. De har varit särskilt viktiga för att följa den senare utvecklingen och erhålla detaljer om det militära läget.

Inga intervjuer har företagits för denna rapport. Författaren har själv, innan anställningen vid FOI, under åren 2003, 2004, 2006 och 2009–10 företagit flera resor på båda sidor av stilleståndslinjen i Västahara samt till det egentliga Marocko, flyktinglägren vid Tindouf och övriga Algeriet. Inget material från dessa resor har använts i arbetet med rapporten, även om erfarenheterna har bidragit till förståelsen av konflikten.

Rapporten lutar sig främst mot engelskspråkiga källor, men även arabiskt, franskt och svenskt källmaterial förekommer. Författaren talar beklagligtvis inte spanska och har därför inte tagit del av spanskspråkig utgivning och medierapportering om Västahara, vilket annars hade kunnat berika texten.

1.3 Terminologi

Både förespråkare för Västsaharas självständighet och anhängare till Marockos anspråk tenderar att lägga stor vikt vid terminologiska frågor. Bild- och ordval kan lätt tolkas som ett stöd för antingen Polisarios eller Marockos sak.

Detta gäller kanske i första hand kartor, som kan illustrera territoriets omstridda status på olika vis, men också rent språkliga detaljer. Detaljbesiktningen kan till och med utsträckas till stavning och translitterering av arabiska ord.

Ett exempel är Västsaharas största stad, som på arabiska heter العيون (*alʿayūn*) och i denna rapport kallas al-Ayoum. Namnet kan skrivas på flera olika sätt med latinska bokstäver, beroende på vilka translittereringsprinciper som används eller vilket uttal som eftersträvas. Marockos sympatisörer använder ofta den franska translittereringen Laâyoune, eller varianter därav, eftersom franskan är andraspråk i Marocko. Polisarios sympatisörer föredrar som regel den spanska stavningen El Aaiún, eftersom Västsahara var en spansk koloni och för att betona skillnaden gentemot Marocko. Alla varianter förekommer på alla sidor konflikten och ingen är nödvändigtvis rätt eller fel.

Arabiska ord transkriberas i denna rapport i linje med svenskt uttal eller gängse stavning, utan politiska hänsynstaganden. Inte heller kartor, ordval och liknande ska tolkas som politiska ställningstaganden.

Rapporten följer FN-praxis genom att kalla området för Västsahara från 1975 och framåt. De inblandade parterna använder också denna term, men Marocko föredrar som regel att tala bara om Sahara, marockanska Sahara eller de södra provinserna, medan Polisario använder både Västsahara och Sahariska arabiska demokratiska republiken (SADR). Under slutet av kolonialeran kallades området allmänt Spanska Sahara. Rapporten använder detta namn för perioden före 1975.

Den västsahariska nationalistgerillan benämns i denna rapport med kortformen Polisario, istället för exempelvis Frente Polisario eller Polisariofronten.

1.4 Disposition

Rapporten är indelad i sju kapitel. Detta inledande kapitel (1) utgörs av praktisk information om rapportens struktur och syfte. Kapitlen 2–6 presenterar det empiriska materialet. Kapitel 2 beskriver territoriet och dess invånare. Kapitel 3 ger en kronologisk redogörelse för konflikten fram till idag. Kapitel 4 handlar om konfliktens huvudaktörer: Polisario, Marocko, Algeriet, Mauretanien och FN/Minurso. Kapitel 5 diskuterar Västsaharas internationella och folkrättsliga status, inklusive exilrepubliken SADR och Sveriges syn. Kapitel 6 och 7 utgör analysdelen. Kapitel 6 presenterar fem scenarier på tio års sikt och resonerar kring vad som krävs för att de skulle realiseras. Kapitel 7 sammanfattar rapportens resultat och resonerar kring framtida forsknings- och analysbehov.

2 Västsahara

Detta kapitel inleder med en kort presentation av territoriet och befolkningen. Avsnitt 2.1 beskriver Västsaharas geografi, inklusive de större städerna och befolkningen.⁶ Territoriet åskådliggörs också genom karta 1. Avsnitt 2.2 redogör för den demografiska situationen. Här läggs särskild vikt vid att tydliggöra relationen mellan territoriet Västsahara och termer som västsaharier, saharier, morer och hassaniyatallare, eftersom dessa överlappande identitetsbegrepp har betydelse för konfliktens politik och parternas självförståelse.

2.1 Geografi och befolkning

Västsahara ligger i nordvästra Afrika, i den västligaste delen av det område som kallas Maghreb.⁷ Territoriet sträcker sig från Atlantkusten in i Saharaöknen, från Marocko i norr till Mauretaniens söder, med en liten gräns även i öster mot Algeriet. Området har en sammanlagd landyta på cirka 266 000 km² och är alltså något större än Norrland.

I princip hela Västsahara består av öken, en förlängning av Sahara. Bergsområden förekommer, liksom flodfåror som efter de sällsynta regnen kan vattenfyllas. En stor del av territoriets inre delar utgörs av platt stenöken, så kallad *hammada*, vilken sträcker sig vidare in i Mauretaniens och Algeriets.

De huvudsakliga naturresurserna är mycket fiskrika havsområden och mineraler, främst fosfat, vilket används i konstgödseltillverkning och för andra jordbruksändamål världen över. Fosfatbrytningen i Bou Crâa utanför al-Ayoun anses mycket lukrativ. Marocko var 2024 världens näst största fosfatexportör efter Kina och uppgavs kontrollera två tredjedelar av världens kända reserver.⁸

Västsahara är ett av världens mest glesbefolkade områden och den lilla befolkningen lever främst i städerna. Den marockanskkontrollerade delen uppskattades under 2024 hysa drygt 600 000 personer, vilket var en ökning från

⁶ Observera att detta avsnitt bara berör själva territoriet Västsahara. Det västsahariska exilsamhället som växt fram i den algeriska Tindoufregionen sedan 1975 beskrivs i avsnitt 4.1.1.

⁷ Maghreb är arabiska för "västern" eller "solnedgångens land". Termen står i motsats till Mashreq ("östern" eller "soluppgångens land") och syftar på västra arabvärlden. Kärnområdet torde vara dagens Marocko, Algeriet och Tunisien, men även Libyen, Mauretaniens och Västsahara inkluderas ofta. Egypten anses inte tillhöra Maghreb. Den regionala organisationen Arabiska Maghrebunionen grundades 1988 och omfattar området från och med Mauretaniens till och med Libyen.

⁸ Pistilli, Melissa (2024) "Top 10 Phosphate Countries by Production (Updated 2024)". Investing News Network – Nasdaq. 31 juli. Större delen av fosfatexporten härrör från det egentliga Marocko, även om export också sker från Västsahara. WSRW (u. å.) "The conflict phosphates – four decades of plunder"

450 000 tio år tidigare.⁹ Mycket få människor är fast bosatta i den Polisariokontrollerade delen av territoriet.

Den största staden och huvudstaden/regionhuvudstaden är al-Ayoun (även stavat Laâyoune, El Aaiún, med mera; se avsnitt 1.3), som ligger nära kusten i norr och har uppskattningsvis 265 000 invånare.¹⁰ Smara i nordöst har historiskt sett spelat en roll som religiöst centrum, men överskuggas idag av al-Ayoun och den sydliga huvudorten Dakhla, med 165 000 invånare.¹¹

Omkring två tredjedelar av Västsahara, eller möjligen något mer, är under marockansk kontroll. Den tidigare vapenstilleståndslinjen 1991–2020 är kring 2 700 km lång och slingrar sig i nordöst-sydvästlig riktning längs de yttre befästningsverken i ett system av sandvallar, minfält och militära utposter som upprättades av Marocko under åttiotalet (se avsnitt 3.2).

De marockanskstyrda områdena väster om sandvallarna omfattar hela kustområdet och alla egentliga städer, inklusive al-Ayoun, Smara och Dakhla, samt fosfatfyndigheterna i Bou Crâa. De Polisariostyrda områdena öster om vallen innehåller bara enstaka små byar eller utposter. Den ekonomiska aktiviteten i det Polisariostyrda området inskränker sig till nomadiserande boskapsskötsel, transitotrafik, smuggling och småskalig privat gruvdrift, exempelvis guldgrävande.

Polisario har utropat Bir Lehlou, i områdets nordvästra del, till temporär huvudstad för sin exilregering.¹² Orten förefaller inte ha någon bofast befolkning. En liknande roll spelas av Tifariti, något längre västerut. Gruppen höll före vapenvilans sammanbrott 2020 ofta ceremonier och kongresser på platsen, och SADR:s parlament har sitt officiella säte där.¹³ Polisario och SADR har dock sin egentliga bas i en grupp flyktingläger nära den algeriska staden Tindouf, nära gränsen till Västsahara. Lägren styrs som en del av SADR (se avsnitt 4.1.1).

⁹ FN (2025b) "Situation concerning Western Sahara. Report of the Secretary-General" (S/2025/612). 31 okt., sid. 2

¹⁰ Roger, Simon (2025a) "Laâyoune, vitrine du développement du Sahara occidental pour le Maroc". *Le Monde*. 7 sept.

¹¹ Roger, Simon (2025b) "A Dakhla, au Sahara occidental, le Maroc intensifie sa politique de grands travaux". *Le Monde*. 6 sept.

¹² SADR:s utrikesministerium (u. å.) "بطاقة تعريفية"; Aljazeera (2017) "عاصمة" البوليساريو ومدفن "بئر لحو..". 23 maj

¹³ Olsson, Claes (2017) "Nationsbygge i exil – stat och befrielseörelse" i Olsson, Claes och Helena Olsson (red., 2017) *Västsahara – nationsbygge i exil*. Uppsala: Fyris-tryck, sid. 79

Karta 1: Västsahara

Källa: FOI, bearbetad från FN (2024b) "Western Sahara". The United Nations and Decolonization

2.2 Västsaharier, saharier, morer

Västsahara befolkades fram till den marockansk-mauretanska invasionen 1975–76 nästan uteslutande av etniska saharier och en mindre grupp spanjorer. Spanjorerna lämnade området i samband med kolonialväldets avveckling och de flesta infödda saharier flydde vid invasionen.

Efter 1975 har Marocko satsat stora resurser på att förändra Västsaharas demografi genom bosättningsprogram inriktade på att öka andelen marockaner i territoriet. Många etniska saharier med marockanskt medborgarskap flyttades in i territoriet 1991 för att påverka den folkomröstning som då planerades av FN (se avsnitt 3.3). Demografifrågan är viktig för konflikten. Marockos ansträngningar har förenklats av att Västsaharas ursprungliga befolkning var så liten.

Saharierna är ett arabisktalande, sunnimuslimskt beduinfolk med inslag av berberkultur och subsahariska influenser, inbördes uppdelat i stammar och klaner. Västsaharas största gruppering är stamkonfederationen reguibat, som före 1975 utgjorde mer än halva befolkningen.¹⁴ Bland övriga stamgrupper märks exempelvis ouled dlim, izargiyin, bou sbaa och ait lahsen.¹⁵

Sambandet mellan etnicitet, nation och territorium är komplicerat och kan beskrivas på flera sätt, som i många efterkoloniala områden. En *västsaharier* är någon som kommer från eller tillhör territoriet Västsahara – det är alltså en juridisk eller politisk nationalitetsbeteckning. Ordet används ofta synonymt med *saharier*, vilket snarare beskriver en etnicitet.¹⁶ Man kan sammanfatta saken som att alla västsaharier är saharier, men inte alla saharier västsaharier. Båda termer är av relativt nytt datum, sprungna ur modern nationalism och nationsbildningsprocesser. Det gör dem inte mindre relevanta eller omhuldade idag.

För att ytterligare komplicera frågan används termen saharier enbart om vissa delar av en större, språkligt-kulturellt avgränsad folkgrupp, vilken lever spridd över flera länder i nordvästra Afrika. Gruppen kallas alltså olika saker i olika länder, men har ändå tydligt gemensamma drag. Exempelvis förenas man av en särpräglad arabisk dialekt, hassaniya, vilken skiljer sig starkt från såväl marockansk som algerisk arabiska. Hassaniyaarabiska är huvudspråket i Mauretaniens och Västsahara, men talas även i mindre delar av Marocko, Algeriet

¹⁴ Hart, David M. (1998) "The Rgaybat: Camel Nomads of the Western Sahara", *Journal of North African Studies* (vol. 3, nr. 4), sid. 29

¹⁵ Om de saharisk-moriska stammarna, se Thompson, Virginia och Richard Adloff (1980/2025) *The Western Saharans: Background to Conflict*. New York: Routledge, sid. 41ff, 309ff

¹⁶ Ibland kallade sahrawier, saharawier, sahraouier, med mera, ofta beroende på vilket språk som ordet överförts till svenskan från. (Arabiska: *sahrawi*. Engelska: *saharawi* eller *sahrawi*. Franska: *sahraoui*. Spanska: *saharawi*.) Arabiskans *sahrawi* är ett adjektiv som helt enkelt betyder "saharisk". Det finns ingen särskild term för "västsaharier" och även om det går att precisera att man talar om "Västsaharas folk" (*shaab al-sahra al-gharbiya*) är det vanligare att tala om "det sahariska folket (*al-shaab al-sahrawi*)".

och Mali. Gruppens medlemmar delar en traditionellt nomadiserande livsstil, en komplex stamstruktur och vissa kulturella särdrag, exempelvis vad gäller kläder.¹⁷ Hassaniyatalarna utgör folkmajoriteten i Mauretanien, där de ofta kallas morer (franska: *maure*). I Västsahara och delar av Marocko och Algeriet beskrivs hassaniyatalarna som saharier. I Mali kallas de ofta bara araber. Hur enskilda medlemmar av gruppen uppfattar och beskriver sig själva kan givetvis variera.

För en sammanfattning av nationalitets- och etnicitetsterminologin, se tabell 2.

Tabell 2: Nationalitets- och etnicitetsbegrepp

Hassaniyatalare	Person som talar hassaniyaarabiska
Morer	Hassaniyatalare från Mauretanien
Saharier	Hassaniyatalare från främst Västsahara, Marocko eller Algeriet
Västsaharier	Person från Västsahara

Territoriet Västsaharas befolkning har, som redan påpekats, förändrats kraftigt under konfliktens gång. Under 1975 och 1976 flydde en stor del av den ursprungliga västsahariska befolkningen, främst till Tindoufområdet i Algeriet. Av allt att döma var det en majoritet av invånarna som då lämnade territoriet, även om de exakta antalen och proportionerna förblir oklara.

En viss invandring av marockaner märktes tidigt efter invasionen, i och med att den militära närvaron och nya infrastrukturprojekt genererade ett arbetskraftsbehov. Bosättningsprogrammen sköt verklig fart i samband med att regeringen i Rabat accepterade FN:s folkomröstningsplan år 1991. I början av nittiotalet förflyttade Marocko tiotusentals etniska saharier in i Västsahara för att stärka sina röstsiffror (se avsnitt 3.3). Både saharier och andra marockaner har också lockats till området av statliga subsidier och andra förmåner.

Inflyttade invånare och deras ättlingar utgör nu tveklöst en majoritet av Västsaharas fasta befolkning, även inräknat diasporan i Tindouf och Mauretanien (se avsnitt 4.1.1). En stor del av dem är dock etniska saharier. Utöver den civila befolkningen är också tiotusentals marockanska soldater och värnpliktiga stationerade i Västsahara. Militärnärvaron är påtaglig i al-Ayoun och andra städer.

¹⁷ Den än idag vanliga folkklädseln för män inkluderar fladdrande vita eller blåa tygkappor med guldrådsdetaljer över vida byxor, och tjockt lindade turbaner som ibland får täcka ansiktet – inte olik tuaregisk klädedräkt. Kvinnor klär sig vanligen i antingen svarta eller färggranna och ibland spektakulärt mönstrade tygsjok, vilka sveps runt både kropp och huvud istället för en traditionell hijab.

3 Konflikten

Detta kapitel beskriver konfliktens rötter och utveckling i fem kronologiskt ordnade avsnitt, med fokus på åren 1975–2026. I avsnitt 3.1 beskrivs den spanska eran, med fokus på de avkoloniseringsdispyter som ledde fram till konflikten. Avsnitt 3.2 beskriver åren efter den marockansk-mauretanska invasionen, fram till vapenvilan mellan Marocko och Polisario 1991. Avsnitt 3.3 beskriver vapenvileåren 1991–2020 och redovisar mycket översiktligt turerna kring den avtalade men aldrig realiserade folkomröstningen om självständighet. I avsnitt 3.4 beskrivs USA:s erkännande av Marockos anspråk 2020, vapenvilans sammanbrott och de upptrappade algerisk-marockanska spänningarna. Avsnitt 3.5 beskriver den för Marocko förmånliga diplomatiska utvecklingen 2021–26 och vilka frågor som kan bli aktuella härnäst. Detta följs av avsnitt 3.6, som summerar det militära läget idag.

3.1 Spanska Sahara, fram till 1975

Det territorium som idag kallas Västsahara har aldrig haft någon stor bofast befolkning. Regionens nomadiserande stammar har under olika skeden ingått i olika imperier och stater, men som regel lyckats undandra sig utomståendes kontroll och ofta gjort motstånd mot aspirerande centralmakter.¹⁸

Det moderna områdets gränser följer inga givna etniska eller geografiska linjer, förutom Atlantkusten. Territoriet bildades ursprungligen som en spansk koloni på 1800-talet och fick fastare form under Berlinkonferensen 1884–85, när de europeiska imperiemakterna styckade upp Afrika. Spanien enades om de nu gällande gränserna med Frankrike, som lagt beslag på de intilliggande områdena, i en serie avtal mellan 1900 och 1912.¹⁹ Den spanska kolonialadministrationen styrde inledningsvis området som två regioner, Saguiet al-Hamra i norr och Rio de Oro i söder. De förenades 1958 under namnet Spanska Sahara.

De sahariska stammarna i området gjorde under vissa perioder motstånd mot de europeiska intrången. Ett uppror anført av den stora reguibatstammen, som även rörde sig i franskkontrollerade Mauretanien och Algeriet (Tindouf), krossades genom gemensamma fransk-spanska insatser först 1934.

Kolonialadministrationen bedrevs sedan med små medel och blygsamt engagemang från Madrids sida, utan större försök att utveckla området eller förspanska befolkningen, vilken i sin tur gärna undvek spanjorerna. Saharierna blev dock steg för steg mer bofasta och urbaniserade under spanskt styre.

¹⁸ Om territoriets tidiga historia och Spanska Sahara, se Thompson och Adloff (1980/2025), sid. 103ff

¹⁹ Ibid., sid. 105

Hösten 1974 genomförde Spanien en folkräkning i territoriet, trots de uppenbara svårigheterna i att trovärdigt räkna en befolkning som i så hög grad bestod av nomader. Resultaten publicerades i juni 1975 under titeln *Censo/74* och lät förstå att Spanska Sahara beboddes av 73 497 saharier, varav 40 988 under 18 års ålder och 2 025 över 70 år. Spanjorerna menade sig ha identifierat åtta större stammar, inbördes uppdelade i 45 fraktioner. De viktigaste var av allt att döma de två reguibat-konfederationerna, kallade reguibat Igouacem och reguibat sahel, vars vidsträckta bosättnings- och vandringsområden sträckte sig från Spanska Saharas kust in i sydvästra Algeriet och norra Mauretanien, samt ouled dlim, som hade sin huvudsakliga hemvist i territoriets södra del.²⁰

När Afrikas kolonier började vinna nationellt oberoende på 1950- och 1960-talen riktades blickarna även mot Spanska Sahara. Efter sin självständighet från Frankrike 1956 intog Marocko en pådrivande roll i frågan, mot bakgrund av egna territorialkrav i nordvästra Afrika och kungens försök att överflygla en livaktig nationalistopposition. Under femtio- och sextioalet gjorde regeringen i Rabat anspråk på ett ”Stormarocko” omfattande hela Spanska Sahara, hela Mauretanien, västra Algeriet och nordvästra Mali, även om kraven gradvis reducerades (se karta 2).²¹

De marockanska territorialkraven ledde till en väpnad konflikt med det nyss självständiga Algeriet hösten 1963, det så kallade sandkriget. Marocko misslyckades i sin föresats att annektera Tindouf-Bécharområdet i västra Algeriet och tvingades under en överenskommelse frammedlad av Organisationen för afrikansk enhet (OAU) retirera till den gamla koloniala gränsen. Händelsen satte tonen i förhållandet mellan de två länderna, vars relationer sedan dess har präglats av misstänksamhet och rivalitet.

Rivaliserande krav inför avkoloniseringen

De marockanska påtryckningarna stimulerade antikolonial aktivism och politisk oro även i Spanska Sahara, och bidrog till att placera frågan på den internationella agendan. FN:s generalförsamling krävde Spanska Saharas avkolonisering 1965 och började från 1966 årligen begära en folkomröstning om territoriets framtid. Det var dock först på sjuttioalet som frågan blev akut.

Våren 1973 inledde den nybildade sahariska nationalistgruppen Polisario (se avsnitt 4.1) en väpnad kamp i liten skala, men med självständighet som mål snarare än en anslutning till Marocko.

²⁰ Ibid., sid. 115f

²¹ Pennell, C. R. (2000) *Morocco since 1830: a history*. New York: New York University Press, sid. 333ff; Mundy, Jacob (2006) ”Neutrality or Complicity? The United States and the 1975 Moroccan Takeover of the Spanish Sahara”. *Journal of North African Studies* (vol. 11, nr. 3), sid. 280f

Spanjorerna bekämpade Polisario, men började samtidigt försonas med tanken på att Spanska Sahara skulle utvecklas till en oberoende stat, i hopp om att kunna utöva fortsatt inflytande med indirekta medel. Den spanske diktatorn Francisco Franco slöt 1973–74 upp bakom FN:s krav på en folkomröstning.²² Vid denna tid började emellertid Francos hälsa vackla. Samtidigt intensifierade Marocko sina egna ansträngningar att lägga beslag på territoriet, i hopp om att kunna skänka nationalistisk glans åt en kungamakt hotad av inre problem – kufförsök hade ägt rum både 1971 och 1972.²³ Även Mauretanien reste anspråk på Spanska Sahara. De mauretanska kraven grundades på etniska förbindelser (se avsnitt 2.2) men handlade främst om att stävja Marockos glupande territoriella aptit. Algeriet valde i sin tur att stödja självständighetsalternativet och lät Polisario basera sig i Tindouf. (Om aktörerna och deras drivkrafter, se kapitel 4.)

Karta 2: Stormarocko

Källa: FOI, efter Pennell (2000), sid. 341. Gränsdragningen är ungefärlig.

Inne i Spanska Sahara vann Polisario stort stöd hos befolkningen, även om de marockanska och mauretanska kraven hade anhängare bland saharier utanför

²² Franck, Thomas M. (1976) "The Stealing of the Sahara". *American Journal of International Law* (vol. 70, nr. 4), sid. 704f

²³ Pennell (2000), sid. 317ff och särskilt 331–33

territoriet.²⁴ När Franco försvagades och föll i koma hösten 1975 – han avled 20 november – utbröt ett förvirrat krisförlopp.

Marocko och Mauretanien hade gemensamt bett ICJ att yttra sig i frågan, i hopp om folkrättslig uppbackning mot Spanien. Men den 16 oktober 1975 fastslog domstolen att varken Marocko och Mauretanien har tillräckligt stark anknytning till området för att kunna kräva suveränitet över det. ICJ ställde sig istället bakom självbestämmanderätten och meddelade att enbart det västahariska folket har rätt att besluta om territoriets öde.²⁵ (Se avsnitt 5.1.)

Gröna marschen och Madridavtalet

Marockos kung Hassan II satte då allt på ett kort. Han informerade sin befolkning om att ICJ i själva verket hade godkänt Marockos anspråk och utlyste vad han kallade ”gröna marschen”, en gigantisk demonstration i vilken 350 000 obehäpnade marockaner skulle tåga mot Spanska Sahara.²⁶ Den 31 oktober sändes marockanska arméförband in i territoriets nordöstra delar för att undanröja hotet från Polisario och föregripa en eventuell algerisk intervention. En vecka senare började tusentals flaggviftande marschdeltagare strömma över gränsen i festivalartad nationalistisk yra. Den försvagade Madridregeringen gav efter för Marockos krav och inledde hemliga samtal om Spanska Saharas framtid.

Förhandlingarna framfödde en trepartsöverenskommelse mellan Spanien, Marocko och Mauretanien den 14 november 1975, det så kallade Madridavtalet. Spanien överlät territoriets styre till en ”tillfällig administration” bestående av de två afrikanska grannstaterna och en lokal rådgivande församling. Denna fick i uppdrag att fullborda avkoloniseringsprocessen utan vidare spansk medverkan.²⁷

Spanien tvådde på så vis sina händer och började evakuera såväl soldater som civila spanjorer. Det blev startskottet för en dubbel invasion, i vilken mauretanska styrkor tågade in söderifrån och Marocko från norr, för att slå ner Polisario och dela Västahara mellan sig.

²⁴ En FN-undersökningsgrupp som arbetade i området under maj och juni 1974 fann att befolkningen i Spanska Sahara uttryckte överväldigande stöd för självständighet och att Polisario framstod som den ”dominerande politiska rörelsen”. Samma attityd återfanns hos västahariska flyktingar i Algeriet, medan flyktingarna i Marocko uttryckte lika tydligt stöd för Rabats anspråk. I Mauretanien stod somliga flyktingar bakom de mauretanska anspråken medan andra stödde Polisario och självständighet. FN (1977) ”Report of the Special Committee on the Situation with Regard to the Implementation of the Declaration on the Granting of Independence to Colonial Countries and Peoples, Vol. III.” (A/10023/Rev.1), sid. 7–8 samt bilagan på sid. 12–129

²⁵ ICJ (1975) ”Summary 1975/1”

²⁶ Pennell (2000), sid. 339f

²⁷ FN (1975) ”Declaration of principles on Western Sahara”. 19 nov. En hemlig del av överenskommelsen påstås ha tillskrivit Spanien en 35-procentig andel i fosfatindustrin samt fiskerättigheter vid den västahariska kusten, vilket var av betydelse för befolkningen på de närbelägna Kanarieöarna. Franck (1976), sid. 715; Thompson och Adloff (1980/2025), sid. 175

3.2 Krigsåren, 1976–91

Under det att Mauretanien och Marocko styckade Västsahara mellan sig ingrep Algeriet för att stödja Polisario och skydda de västsahariska reträttvägarna mot Tindouf. Marockanska och algeriska styrkor förefaller ha hamnat i strid inne i Västsahara vid åtminstone ett tillfälle våren 1976, vilket utmynnade i algeriskt nederlag.²⁸ Algeriet höll sig därefter på sin sida gränsen, men trappade radikalt upp stödet till Polisario, som utrustades med moderna vapen. Samtidigt anlände tiotusentals flyende västsaharier till Tindoufområdet, där de samlades i flyktingläger styrda av Polisario. Många anslöt sig genast till gerillan.

När Spanien formellt lämnade territoriet, den 26 februari 1976, utropade Polisario en skuggstat, Sahariska arabiska demokratiska republiken (SADR), för att fylla det juridiska tomrummet och utmana de marockansk-mauretanska annekteringsbesluten. Republiken vann erkännande från Algeriet och flera andra afrikanska stater.²⁹ Marocko bröt då relationerna med Algeriet.

Inledande framgångar för Polisario

Marocko och Mauretanien försökte in i det längsta undertrycka alla uppgifter om oro i sina nya provinser, men den nu kraftfullt algeriskstödda Polisariogerillan visade sig vara en svår motståndare. Gruppens medlemmar hade utmärkt landkännedom, var vana vid ökenlivet och kunde påräkna stöd bland saharier i norra Mauretanien och södra Marocko. Med hjälp av fyrhjulsdrivna fordon från Algeriet och Libyen kunde gerillan göra snabba långdistansräder mot utposter och försörjningskedjor. 1977 befolkades al-Ayoun av fler marockanska soldater än saharier, men Polisario rörde sig fritt mellan städerna.³⁰

Polisario koncentrerade inledningsvis sina attacker mot den svagaste motståndaren, Mauretanien. Marocko hade skickat in 25 000 soldater enbart i Västsahara och behöll dubbelt så många i det egentliga Marocko, men den samlade mauretanska armén bestod 1976 av bara 3 000 man plus 2 000 militärpolis.³¹ Många mauretanier sympatiserade dessutom med Polisario.

Regeringen i Nouakchott tvingades begära stöd från både Marocko och Frankrike för att hålla gerillan stängd, men fick svårt att klara de växande militärutgifterna.³² Polisario angrep såväl Nouakchott som landets dominerande

²⁸ Besenyő, János (2017) "Guerrilla Operations in Western Sahara: The Polisario versus Morocco and Mauritania". *Connections: The Quarterly Journal* (nr. 3), sid. 28f.

²⁹ ARSO (u. å.) "Reconocimientos de la RASD–Reconnaissances de la RASD–Recognitions of the SADR"

³⁰ Hultman, Tami (1977a) "Sahara War Strains Morocco". *Washington Post*. 29 maj; Hultman, Tami (1977b) "Winds of War Blow in Sahara Desert". *Washington Post*. 29 maj

³¹ Besenyő (2017), sid. 27

³² *Ibid.*, sid. 28, 31ff

inkomstkälla, järngruvan i Zouérat, och den interna krisen växte.³³ Sommaren 1978 störtades den mauretanske presidenten Mokhtarould Daddah av missnöjda militärer, som slöt en vapenvila med Polisario.³⁴ Efter ännu en militärkupp 1979 gav Mauretanien upp alla territoriella anspråk och retirerade från Västsahara.³⁵

Kung Hassan II utvidgade då sina anspråk till att även gälla södra Västsahara, men fick därmed ännu mer territorium att försvara. Marocko försågs med krigsmateriel av USA, som offentligt respekterade ICJ-utslaget men samtidigt ville staga upp det västallierade kungahuset mot en vänstergerilla med band till Libyen och Algeriet. Trots detta tilltog problemen. Snart kunde Polisario göra räder långt in i det egentliga Marocko.³⁶ Stora delar av den marockanska militär- och statsbudgeten slukades vid 1980-talets början av Västsaharakriget, vilket inte bådade väl för kungadömet redan hårt prövade stabilitet.

Även på det diplomatiska planet mötte Marocko motgångar under 1980-talets tidiga år, i form av ett växande antal erkännanden av SADR och tilltagande marockansk isolering inom den afrikanska samarbetsorganisationen OAU. Den marockanska annekteringen av Västsahara hade väckt ont blod i Afrika, där den förutom att kränka självbestämmanderätten även ansågs bryta mot en av de heligaste principerna i afrikansk politik: att man måste acceptera de gränser som kolonialismen skapat. Om de koloniala gränserna började rivas upp på historisk eller etnisk grund riskerade hela Afrikakartan att slitas sönder.

I ett försök att blidka kritikerna hade kung Hassan redan 1981 gått med på idén om en folkomröstning i Västsahara, även om han förstas menade att västaharierna då skulle vilja bekräfta sin tillhörighet till Marocko.³⁷ Denna något okarakteristiska flexibilitet kunde emellertid inte hindra att Polisario lyckades samla så mycket stöd i Afrika att SADR till sist, år 1982, gavs fullvärdigt medlemskap i OAU. Detta var ett betydande nederlag för marockansk diplomati. Efter ett par års fruktlösa protester gav Marocko till sist upp kampen och utträdde i protest ur OAU.³⁸ Marocko blev därmed det enda land på kontinenten förutom apartheid-Sydafrika som inte ingick i organisationen.³⁹

³³ Thompson och Adloff (1980/2025), sid. 272ff

³⁴ Ibid., sid. 278ff

³⁵ Branigin, William (1979) "Mauritania Ends Role in Sahara War". *Washington Post*. 6 aug.

³⁶ Branigin, William (1980) "Polisario Guerrillas Take Their Saharan War Into Morocco". *Washington Post*. 18 mars

³⁷ Dahmani, Youssef (2019) "Sahara: When King Hassan II agreed to a referendum under international supervision". *Ya biladi*. 20 sept.

³⁸ *Jeune Afrique* (2008) "Le jour où le Maroc a quitté l'Organisation de l'unité africaine". 30 nov.

³⁹ Zimbabwe och Sydafrika gavs inträde i OAU vid frigörelsen från vitt rasherravälde 1980 respektive 1994, och Namibia och Eritrea gavs inträde när de vann självständighet 1990 respektive 1993. AU (u. å.) "Member States". Marocko återinträdde i OAU:s arvtagare AU år 2017 (se avsnitt 3.3)

Marockos murstrategi

Steg för steg lyckades Marocko vända och stabilisera det militära läget. Att Libyen övergav Polisario vid åttiotalets mitt var till viss hjälp, men viktigare var Marockos strategiska och taktiska anpassningar och det faktum att USA och Frankrike kraftigt trappade upp sitt stöd till kungariket.⁴⁰

Efter de inledande nederlagen började marockanska styrkor använda sig av snabbrikliga jeepkonvojer, på samma sätt som Polisario, och man lanserade också en innovativ plan för att reglera av det ”nyttiga” Västsahara från den gerillabehärskade landsbygden.⁴¹ Detta skedde genom att man uppförde ett omfattande system av sandvallar, minfält, militära observationsposter och utryckningsstyrkor. Först tryggades områdets nordvästra hörn, inklusive al-Ayoun, Smara och fosfatgruvorna. Därefter vidgades befästningsverken sakta men säkert, för att omfatta ett allt större område. Mot slutet av åttiotalet hade Marocko säkerställt sin kontroll över närmare fyra femtedelar av Västsahara. Mursystemet var vid det laget enormt omfattande: 2 700 km långt och bemannat av mellan 70 000 och 100 000 soldater, spridda mellan 300 befästa poster. Öster om muren löpte världens största kontinuerliga minfält i en fem kilometer bred zon genom hela Västsahara, från norr till söder.⁴²

Polisario kunde då och då genomföra demonstrativa specialoperationer eller storanfall mot murverken, men gerillan förlorade det rörlighetsövertag den tidigare åtnjutit. Kriget stagnerade därför, och Polisarios verksamhet kom mest att handla om småskalig granat- och raketbeskjutning mot fasta positioner.⁴³ De marockanska trupperna kunde inte hindra anfallen, men de kunde uthärda dem – och så länge frontlinjen låg stilla var segern deras. Bakom befästningarna låg nämligen kusten, städerna och allt av ekonomiskt värde, medan Polisarios sida av det delade Västsahara bestod av närmast obefolkade ökenområden längs gränserna mot Mauretanien och Algeriet (se karta 1).

Vapenvila och folkomröstning

Trots sitt nu trygga militära övertag led Marocko av konflikten. Kriget slukade pengar och lade ständiga krokben för marockansk diplomati, särskilt i Afrika. Även på Polisarios sida tycktes läget trööstlöst, inte minst för de flyktingar som försmäktade i Tindouflägren.

Mot slutet av årtiondet började saker förändras. Hösten 1988 utbröt stora folkliga protester i Algeriet, vilket så småningom ledde till en avveckling av

⁴⁰ Zunes och Mundy (2010), sid. 16ff

⁴¹ Besenyő (2017), sid. 20ff

⁴² Ibid., sid. 41

⁴³ Ibid., sid. 42f

enpartisystemet. Kalla krigets slut bidrog samtidigt till algerisk-marockansk avspänning och fick Marockos anhängare i USA och Europa att yrka mer ihärdigt på en politisk lösning. Allt detta tycks ha underlättat diplomatiska framsteg i Västsaharafrågan.

Sommaren 1988 accepterade både Marocko och Polisario en fredsplan utarbetad av FN och OAU, enligt vilken en vapenvila skulle följas av en folkomröstning där västsaharierna beslutade om självständighet eller anslutning till Marocko.⁴⁴ Planens implementering lät vänta på sig, men 1991 trädde vapenvilan till sist i kraft. Säkerhetsrådets resolution 690, som enhälligt antogs 29 april 1991, upprättade då en FN-insats, Förenta nationernas insats för organiserandet av en folkomröstning i Västsahara (fr. *Mission des Nations unies pour l'organisation d'un référendum au Sahara occidental*, Minurso), vilken fick i uppdrag att trygga vapenvilan och organisera den mellan Marocko och Polisario överenskomna folkomröstningen (se avsnitt 4.5).

3.3 Vapenvileåren, 1991–2020

Minursos folkomröstningsförberedelser fastnade nästan omgående i frågan om vilka etniska saharier som utgjorde ”Västsaharas folk”, det vill säga var västsaharier i nationell mening och därmed hade del i Västsaharas självbestämmanderätt. Frågan komplicerades av de stora folkomflyttningar som skett kring 1975 och därefter.

Polisario insisterade på att rösträtt enbart borde tillkomma de personer vars hemhörighet i Västsahara före invasionen 1975, kunde dokumenteras genom att de upptagits i den spanska folkräkningen 1974 (se avsnitt 3.1). Det rörde sig om under 75 000 personer, många av dem i Tindouf. Men Marocko hade andra planer. Strax efter vapenvilan organiserade kungadömet en massförflyttning av 170 000 etniska saharier från södra Marocko till Västsahara och förklarade för Minurso att även de hade rätt att delta i omröstningen.⁴⁵ Marockos argument var att den spanska folkräkningen hade missat en del nomader, samt att västsaharier också migrerat norrut. Man tryckte också på att stamtillhörighet hur som helst var mer relevant i det sahariska samhället än tidigare boendeort. I någon mån var detta en konflikt mellan principerna om *jus sanguinis*, blodsband, och *jus soli*, band till jorden – men de politiska baktankarna var uppenbara. Polisario utgick från att de allra flesta saharier som levt under spanskt styre skulle rösta för självständighet, medan Marocko på samma vis utgick från att de sydmorockanska saharierna skulle visa sig lojala mot kronan.

⁴⁴ FN (1988) ”The Settlement Proposals”. 30 aug.

⁴⁵ Jensen, Erik (2005) *Western Sahara: Anatomy of a Stalemate*. Boulder: Lynne Rienner Publisher, sid. 44

Efter en mycket omständlig process, som fördröjdes av ständiga tvister, nådde FN-experterna fram till en slutgiltig röstlängd år 2000. De hade då funnit att det överväldigande flertalet av Marockos kandidater saknade meningsfulla egna band till Västsahara före 1975. Den FN-fastställda röstlängden på totalt 86 412 personer dominerades därför helt av personer som förekommit i folkräkningen 1974, och självständighetsaktivisterna kände segervittring.⁴⁶

Omröstningsmatematiken stod sig emellertid slätt mot realpolitiken. Marocko organiserade genast 130 000 överklaganden – och därmed gjorde folkomröstningsförberedelserna halt. Det hade blivit uppenbart att ingen omröstning skulle kunna ske i strid mot Marockos vilja, och lika uppenbart att FN:s säkerhetsråd inte tänkte framtvunga marockansk flexibilitet.

Skiftande förutsättningar

Mitt under denna process, sommaren 1999, avled Marockos kung Hassan II. Efterträdaren Mohamed VI upprätthöll faderns linje i Saharafrågan och beskrev i sitt trontillträdestal folkomröstningen bara som ett sätt att bekräfta Marockos oomtvistliga suveränitet över området.⁴⁷ För Marockos allierade i omvärlden framstod det som angeläget att den unge kungen inte försvagades. Det gjorde att exempelvis USA nu drog sig för att stötta Minurso gentemot Marocko, trots att Washington i princip stödde folkomröstningsplanen.

Även al-Qaidaattackerna mot USA i september 2001 kom att påverka omvärldens attityd till Västsaharafrågan. USA och Europa betraktade därefter militanta grupper i Mellanöstern och Nordafrika med mer misstänksamhet än tidigare, blev mer måna om att stötta västvänliga arabiska regeringar och mer oroade av instabilitet och svaga stater.⁴⁸ Marocko började också hävda att Polisario samarbetade med al-Qaida eller hade jihadistiska tendenser.⁴⁹ (Se avsnitt 3.5.) Denna nya kontext gjorde det svårare för Polisario att återuppta den väpnade kampen, även efter att folkomröstningslöftet börjat urholkas.

Algeriet genomgick under samma period en tumultartad utveckling som länge försvagade dess diplomatiska roll. När islamister närmat sig seger i landets första fria val 1991–92 hade militären ingripit. Kuppen utlöste ett våldsamt inbördeskrig med närmare 150 000 döda, under vilket Algeriet slöt sig mot omvärlden. Först efter flera år dämpades våldet och president Abdelaziz Bouteflika (vald med militärens stöd 1999) kunde stegvis normalisera situationen i landet.⁵⁰ De återstående islamistrebellerna anslöt sig efter hand till al-Qaida,

⁴⁶ A.a., sid. 99; Zunes och Mundy (2010), sid. 213ff

⁴⁷ Zunes och Mundy (2010), sid. 212

⁴⁸ Ibid., sid. 74

⁴⁹ Ibid., sid. 164

⁵⁰ Lund, Aron (2006) "Algeriets svarta år kastar långa skuggor". *Svenska Dagbladet*. 18 dec.

men kunde inte längre på allvar hota ordningen i landet. Stabiliseringen och maktcentraliseringen kring Bouteflika sammanföll med kraftigt höjda olje- och gaspriser under 2000-talet, vilket återigen stärkte Algeriets hand i utrikespolitiken under 00-talets andra halva.

Bakerplanerna och autonomiförslaget

Efterhand gav de marockanska påtryckningarna effekt. Mellan 1997 och 2004 leddes FN-medlingen av den före amerikanske utrikesministern James Baker, i rollen som FN-sändebud. Han presenterade 2001 ett förslag om att Västsahara inledningsvis skulle ges autonomi, följt av en folkomröstning i vilken även inflyttade marockaner skulle få rösta.⁵¹ Marocko gillade förslaget, men det avvisades av Polisario, som krävde att 1991 års avtal skulle implementeras som det var skrivet.⁵²

Efter ytterligare ett par år lanserade Baker en modifierad och mer detaljerad version av sin plan, kallad Baker II. Det nya dokumentet klargjorde bland annat att rösträtten enbart skulle utvidgas till personer som bott i Västsahara kontinuerligt sedan 1999. Marocko skulle alltså inte kunna skicka in fler medborgare i området för att garantera sig en seger, utöver de som redan bosatts i Västsahara.⁵³ Polisario protesterade återigen mot att man förväntades överge 1991 års avtal – men bytte sedan överraskande fot. Att Polisario godtog Baker II berodde troligen både på algeriska påtryckningar och på att man såg en möjlighet att vinna poäng i säkerhetsrådet. Nu var det nämligen Marocko som vägrade.⁵⁴

Vid denna tid hade det klarnat att nationalistiska stämningar fått spridning även bland de inflyttade marockanska saharierna, i en sorts *blowback* från folkomflyttningarna 1991.⁵⁵ En våg av protester hade skakat territoriet 1999, vilket kom att upprepas i större skala 2005, i vad Polisarioanhängare kallade ”självständighetsupproret” (ar. *intifadat al-istiqlal*).⁵⁶ Flera av protesternas ledare var saharier från södra Marocko. Det bosättningsprogram som syftat till att marockanisera Västsahara hade alltså i själva verket råkat västsaharifiera många av saharierna från Marocko – och för kungariket innebar det att man inte kunde räkna med att vinna folkomröstningen ens om samtliga bosättare inkluderades.⁵⁷

⁵¹ FN (2001) ”Report of the Secretary-General on the situation concerning Western Sahara” (S/2001/613). 20 juni, sid. 11f

⁵² Zunes och Mundy (2010), sid. 223f

⁵³ FN (2003) ”Report of the Secretary-General on the situation concerning Western Sahara” (S/2003/565). 23 maj, sid. 14–17

⁵⁴ Zunes och Mundy (2010), sid. 229f

⁵⁵ Ibid., sid. 140ff

⁵⁶ Ibid., sid. 151ff

⁵⁷ Ibid., sid. 153

I april 2004 framförde Marocko sitt slutgiltiga avvisande av Baker II-planen och meddelade att man beslutat ge Västsahara autonomi, men inget mer. Kungariket förklarade att det hädanefter var ”uteslutet att Marocko skulle ingå i förhandlingar med någon om sin suveränitet och territoriella integritet” eller tillåta en omröstning med ett självständighetsalternativ på valsedeln.⁵⁸ Man gick alltså i praktiken ifrån både 1991 års avtal och de FN-kompromisser som medlats fram därefter.

Baker avgick strax efter Marockos besked.⁵⁹ I en intervju förklarade han att han inte längre ansåg sig kunna lösa problemet, eftersom ingen sida ville backa från sina grundkrav och säkerhetsrådet vägrade tvinga parterna till en kompromiss:

Tja, jag tror alla tvister av det här slaget är lösbara om bägge parter bara visar prov på god vilja, men så har det inte varit. Om du inte har det, om de inte har den politiska vilja som är nödvändig för att nå en lösning och om säkerhetsrådet inte är villigt att gå från kapitel VI, alltså konsensus, till kapitel VII, där man kan be parterna, eller tvinga parterna, en eller bägge, att göra något som de inte vill göra. Då vet jag inte varifrån lösningen ska komma.⁶⁰

För USA och andra länder som stött Bakers fredsanstängningar var detta en allvarlig missräkning. Fredsprocessens framtid tycktes osäker, men samtidigt var ingen internationell aktör intresserad av förnyad instabilitet. Algeriet verkade heller inte benäget att låta Polisario återuppta kriget.

Ett år efter avvisandet av Baker II framlade Marocko en plan för lokal autonomi i det man kallade ”Sahararegionen”.⁶¹ Planen sades vara utarbetad av ett sahariskt råd, Corcas (franska: *Conseil royal consultatif pour les affaires sahariennes*, ”Kungliga konsultativa rådet för sahariska affärer”), vilket kort dessförinnan bildats på kungens uppdrag i al-Ayoun som en sorts motvikt till Polisario.⁶² Frågan var inte okomplicerad för Marocko, som fruktade att autonomi i Västsahara kunde inspirera krav på federalisering och decentralisering även i andra delar av landet, exempelvis de berbiska Rifbergen i norr. Säkerhetsrådet reagerade genom att ”välkomna de seriösa och trovärdiga marockanska ansträngningarna att föra processen framåt mot en lösning”, men tog inte officiellt ställning för vare sig Marockos plan eller Polisarios motförslag, en ompaketerad version av den tidigare avtalade självständighetsomröstningen.⁶³

⁵⁸ FN (2004) ”Report of the Secretary-General on the situation concerning Western Sahara” (S/2004/325). 23 april, sid. 11

⁵⁹ FN – UN News (2004) ”James Baker, Annan’s personal envoy for Western Sahara, resigns”. FN. 11 juni

⁶⁰ PBS (2004) ”Sahara Marathon Interview: James A. Baker III”. Wide Angle. 19 aug.

⁶¹ FN (2007) ”Letter dated 11 April 2007 from the Permanent Representative of Morocco to the United Nations addressed to the President of the Security Council” (S/2007/206)

⁶² Corcas (u. å.) ”Discours de SM le Roi á la Nation (Laâyoune, 25/03/06)”

⁶³ Se FN:s säkerhetsråds resolution 1754 (2007)

Stagnation

Fredsprocessen stagnerade alltså, precis som Baker förutsett. Minursos uppdrag förblev att organisera en folkomröstning, men FN-insatsen kunde i praktiken inte göra något i frågan så länge Marocko förbjöd det och fortsatte insistera på autonomi. Säkerhetsrådet var inte villigt att tvinga Marocko att efterleva 1991 års avtal, men ställde sig heller inte bakom den marockanska autonomiplanen.

Årterstoden av 2010- och 2020-talet förflöt utan förändringar på fältet, och Västsahara omtalades nu allt oftare som en ”frusen konflikt”. Den militära obalansen fortsatte fördjupas. Polisario hotade gång på gång med att återuppta sitt gerillakrig, utan att sätta detta i verket. Gruppens militära förmågor ansågs ha förtvinat sedan 1991, medan Marocko hade fortsatt anskaffa avancerad materiel.⁶⁴

Den arabiska våren 2011 ledde till regimskiften i Tunisien och Egypten och statssammanbrott i Libyen, vilket bidrog starkt till spridningen av smuggelvapen, jihadistiska uppror och statskupper i Sahelregionen. Varken Marocko, Algeriet eller Västsahara påverkades direkt i någon större omfattning, men den regionala turbulensen stärkte sannolikt kungadömet's politiska position, i och med att tongivande stater i omvärlden blev mer oroade för instabilitet i Marocko och mer skeptiska till upprättandet av en ny och potentiellt bräcklig stat i Västsahara.

Marocko kunde emellertid inte omsätta sitt växande militära och politiska övertag i ett diplomatiskt genombrott. FN:s medlare organiserade flera möten och informella samtal under de följande åren.⁶⁵ Utöver vissa humanitära åtgärder, exempelvis att låta FN organisera familjeåterföreningar, nåddes inga framsteg – det politiska läget var helt djupfryst. År 2008 försökte generalsekreterarens sändebud Peter Van Walsum ställa saken på sin spets genom att öppet uttala att Polisarios krav var orealistiska, eftersom säkerhetsrådet inte skulle tvinga Marocko att acceptera en omröstning som kunde utmyнна i självständighet.⁶⁶ Detta tycks ha väckt ont blod, för Van Walsum fick lämna posten när hans mandat strax därpå löpte ut.⁶⁷

Marockanska diplomatiska framgångar

Marocko fortsatte driva sin syn på Västsahara hårt gentemot andra länder, vilket ledde till ständig friktion och slukade mycket av utrikesdepartementets resurser.

⁶⁴ En studie om Västsaharifrågans militära dimensioner konstaterade 2017 att Marocko i praktiken hade ”vunnit över gerillan, vars chans till ännu ett framgångsrikt krig är minimal”. Besenyő (2017), sid. 45

⁶⁵ Förhandlingar ägde rum i Manhasset, i den amerikanska delstaten New York, 2007–8. Informella möten hölls 2009–12 i Genève (Schweiz), Dürnstein (Österrike), Mellieha (Malta) och på ytterligare ett par platser i delstaten New York (USA). Zunes och Mundy (2010), sid. 247. För en lista, se generalförsamlingens resolution A/RES/80/89 (2025), sid. 2

⁶⁶ Bolopion, Philippe (2008) ”Le médiateur de l’ONU écarte l’indépendance du Sahara occidental”. *Le Monde*. 22 april

⁶⁷ Zunes och Mundy (2010), sid. 247f

Men den offensiva marockanska diplomatin skördade också framgångar, i och med att många stater försökte undvika konflikter med Marocko.⁶⁸

Kungadömet gjorde under 2010 förnyade satsningar på Afrika, där man haft begränsat inflytande sedan kung Hassan II lämnade OAU år 1984 (se avsnitt 3.2). Läget hade förvärrats när den regionala stormakten Sydafrika erkände SADR år 2004. Marocko hade kallat hem sin ambassadör i protest, men Sydafrika utvecklades snabbt till Polisarios viktigaste allierade efter Algeriet.

Efter många år av frostiga förbindelser slog Marocko emellertid in på en mer pragmatisk kurs under 2010-talets senare halva. År 2017 normaliserade Marocko sina relationer med Sydafrika, trots att Pretoria fortsatte stödja Polisario.⁶⁹ Samma år inträdde man i OAU:s efterträdarorganisation AU och avslutade därmed sin 33-åriga bojkott av kontinentens viktigaste samarbetsforum.⁷⁰ Medan den algeriska Afrikadiplomatin försökte vila på gamla lagrar började Marocko utveckla en energisk, handelsdriven politik för att vinna inflytande söder om Sahara.⁷¹ Marockos växande engagemang på kontinenten betalade sig: flera afrikanska stater valde under 2010- och 2020-talet att uttala stöd eller förståelse för Marockos syn på Västsahara. Vissa avbröt eller nedgraderade förbindelserna med SADR (se avsnitt 5.2) och somliga öppnade konsulat i Västsahara för att markera sitt erkännande av de marockanska anspråken.⁷²

3.4 Konflikten tinar upp, 2020–21

Under 2020-talet har Västsahar frågan vaknat till liv igen. Marocko har gjort betydande politiska framsteg, främst tack vare upptrappat stöd från USA och Israel; USA erkände Västsahara som marockanskt territorium i december 2020.

⁶⁸ När USA under president Barack Obama under 2013 förordade att Minurso skulle ges i uppdrag att dokumentera människorättsläget hos bägge parter reagerade Marocko upprört, trots att de flesta FN-insatser har ett sådant mandat. Man anklagade USA för inblandning i landets inre angelägenheter och bojkottade 2013 års upplaga av den årliga marockansk-amerikanska militärövningen African Lion. USA backade då från kravet, och Minurso har fortfarande inga sådana befogenheter. Näili, Meriem (2020) "The Absence of a Human Rights Monitoring Component in the Minurso Mandate: a Qualitative Analysis of the UN Narrative Regarding Human Rights in Western Sahara". *L'Ouest Saharien* (nr. 2020/2, vol. 12). L'Harmattan. 10 dec., sid. 75–90; Yerkes, Sarah och Triche, Natalie (2025) "Trump's Lesser-Known Deal of the Century? Resolving the Western Sahara Conflict". Carnegie Endowment for International Peace. 19 febr., sid. 4

⁶⁹ Khabbachi, Soufiane (2023) "South Africa's unconditional support for Polisario frustrates Rabat". *Africa Report*. 21 april

⁷⁰ Bozonnet, Charlotte och Emeline Wuilbercq (2017) "A Addis-Abeba, le Maroc gagne son retour dans l'Union africaine". *Le Monde*. 31 jan.

⁷¹ Werenfels, Isabelle (2020) "Maghrebi Rivalries Over Sub-Saharan Africa: Algeria and Tunisia Seeking to Keep Up with Morocco" (SWP Comment 2020/C 54). Stiftung Wissenschaft und Politik. 19 nov.

⁷² Fabricius, Peter (2022) "SADR grows theoretically stronger but diplomatically weaker". International Institute for Security Studies. 7 okt.

Polisario har återupptagit gerillakriget, dock utan att meningsfullt kunna påverka den politiska utvecklingen. Som en följd av dessa händelser har förhållandet mellan Marocko och Algeriet kraftigt försämrats. Sommaren 2021 avbröts de diplomatiska förbindelserna på algeriskt initiativ.⁷³

USA, Israel och erkännandepolitiken

Den viktigaste orsaken till att status quo bröt samman hösten 2020 var USA:s förändrade utrikespolitiska beteende under president Donald Trumps första mandatperiod, 2017–21. Trump nedprioriterade USA:s traditionella stöd – i princip, om inte alltid i praktiken – för folkrätten och efterkrigstidens internationella institutioner. Han satsade istället på en offensiv, intressefokuserad och öppet transaktionell utrikespolitik som inte lät sig tyglas av internationella lagar och normer.

Under 2020 flöt denna nya attityd samman med Trumps radikalt proisraeliska politik, genom att USA nyttjade Västsaharafrågan som en spelbricka för att säkra ett marockanskt-israeliskt normaliseringsavtal. Sådana avtal slöts samma år med Bahrain och Förenade arabemiraten samt med Sudan (även om det sudanesiska avtalet aldrig fullt ut implementerades), inom vad Trumpadministrationen kom att kalla Abrahamavtalen.

För att få Marocko att ställa upp på samma sak valde Trump att, i en sorts geopolitisk byteshandel, bryta FN-linjen och ensidigt erkänna Västsahara som marockanskt territorium.⁷⁴ Kung Mohamed VI slöt då fred med Israel – trots att detta var mycket kontroversiellt i Marocko – och de två staterna inledde en diplomatisk normaliseringsprocess.⁷⁵ Sommaren 2023 erkände även Israel officiellt Västsahara som en del av Marocko.⁷⁶

Samma höst utbröt Gazakriget, vilket ledde till stora gatudemonstrationer i Marocko och tvingade fram en mer diskret hantering av förhållandet till Israel.⁷⁷ De marockansk-israeliska relationerna har ändå fortsatt fördjupas, särskilt på säkerhetsområdet och genom en växande israelisk vapenexport till Marocko.⁷⁸

⁷³ ICG (2024). "Managing Tensions between Algeria and Morocco" (Middle East and North Africa Report nr. 247). 29 nov., sid. 11f

⁷⁴ Trump White House (2020) "Proclamation on Recognizing The Sovereignty Of The Kingdom Of Morocco Over The Western Sahara", 10 dec.; Gearan, Anne; Demirjian, Karou; DeBonis, Mike; Mekhennet, Souad (2020) "Morocco and Israel to establish diplomatic relations with U.S. backing". *Washington Post*. 10 dec.

⁷⁵ Lund, Aron (2023) *Israel och Afrika: Gazakriget kylv ner israelisk-afrikanska relationer* (FOI-R--5619--SE). Kista: Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI), sid. 29f

⁷⁶ MAP (2023) "Statement by the Royal Office". 17 juli.

⁷⁷ Lund (2023), sid. 40

⁷⁸ Knipp, Kersten (2026) "Morocco boosts military ties with Israel despite tensions". Deutsche Welle. 10 jan.

Vapenvilans sammanbrott

Det amerikanska erkännandet av Marockos överhöghet i Västsahara sammanföll med vapenvilans kollaps. I oktober 2020 inledde Polisarioanhängare en blockad av vägen mot Mauretanium vid Guerguerat, strax utanför det marockanska mursystemet (se karta 1). Detta var omöjligt att acceptera för Marocko. Bägge sidor ignorerade Minursos uppmaningar att dra tillbaka sina styrkor.⁷⁹ När Marocko 13 november 2020 sände in trupper för att öppna vägen fördömde Polisario vad man kallade ett brott mot vapenvilan, och meddelade att man nu återgick till väpnad kamp.⁸⁰ Kriget tog alltså fart igen, nästan två årtionden efter det ursprungliga eldupphöravtalet.

Även om blockadkrisen var den formella anledningen till vapenvilans sammanbrott är det rimligt att anta att USA:s stundande erkännande var det verkliga skälet. Polisario och Algeriet förstod sannolikt vad som var på väg att ske. De kan ha bedömt att förnyade strider vore ett effektivt sätt att aktualisera krisen och föregripa det amerikanska erkännandet – i så fall en felaktig chansning. De kan också ha dragit slutsatsen att det vore mindre riskabelt att återstarta kriget innan USA erkände området som marockanskt territorium, än efter att detta skedde.

Om det militära läget idag, se avsnitt 3.6.

Skärpt algerisk-marockansk fiendlighet

USA:s erkännandebeslut, Marockos normalisering med Israel och det återupptagna kriget i Västsahara har kraftigt försämrat relationen mellan Algeriet och Marocko. Marocko jublade över framgångarna men rasade samtidigt mot Polisarios attacker, som man ser som ett algeriskt krig genom ombud. Algeriet verkade i sin tur uppleva ett växande hot mot sina intressen, och reagerade genom att inta en mer konfrontativ hållning till Marocko. Förhållandet mellan de två grannstaterna gick under våren och sommaren 2021 från att vara kyligt till att bli mycket spänt, även om inga militära sammanstötningar ägt rum.

Krisen tog fart när Marockos FN-ambassadör Omar Hilale i juli 2021 uttalade sig till stöd för självbestämmande i Kabylien, en algerisk berberregion med en lång historia av protester och uppror. Algeriet reagerade ilsket och kallade hem sin ambassadör.⁸¹ Detta följdes av att journalister avslöjade att Marocko använt israelisk spionprogramvara, Pegasus, för att övervaka omkring 6 000 algeriska

⁷⁹ FN (2021) "Situation concerning Western Sahara. Report of the Secretary-General" (S/2021/843). 21 okt., sid. 1–3

⁸⁰ Skiyah, Abdessalam (2020) "البوليساريو تعلن الحرب". *Echorouk*. 13 nov.

⁸¹ Aljazeera English (2021) "Algeria recalls envoy to Morocco in row over Western Sahara". 18 juli. Hilale ville förstås göra en poäng angående Västsahara. Frågorna är dock folkrättsligt olikartade, i och med att Kabylien alltid varit en internationellt erkänd del av Algeriet.

myndighetspersoner. I augusti gästades Marocko av den israeliske utrikesministern Yair Lapid, som i Rabat riktade skarp kritik mot Algeriet.⁸² Detta blev droppen som fick bägaren att svämma över, och Algeriet bröt nu helt de diplomatiska kontakterna med Marocko. Utrikesminister Ramtane Lamamra hänvisade till vad han beskrev som ständig marockansk fientlighet ända sedan ”det öppna aggressionskriget 1963” (se avsnitt 3.1).⁸³ Han fördömde Marockos pakt med Israel och det marockanska stödet för Kabylienseparatisterna, som han anklagade för att ligga bakom de eldsvådor som just då härjade den algeriska landsbygden. Den marockanska Västsaharapolitiken fördömdes också och det noterades att kungariket svikit sina utfästelser om en folkomröstning.⁸⁴

Under tiden fortsatte striderna i Västsahara, och i november 2021 dödades tre algerier i vad som verkar ha varit ett marockanskt drönanangrepp. Enligt algeriska myndigheter var de handelsmän på väg till Mauretania, och händelsen utlöste våldsamma fördömanden från Alger.⁸⁵ Under de följande veckorna såg det ut att finnas risk för gränsstrider, men läget lugnade så småningom ner sig.

Spänningarna har emellertid kvarstannat på en hög nivå, och bägge sidor har satsat stora pengar på att anskaffa moderna vapensystem i vad som bara kan beskrivas som en kapprustning.⁸⁶ Mellan 2020 och 2024 stod Algeriet och Marocko tillsammans för nästan nio tiondelar av krigsmaterielimporten till Nordafrika, och Algeriet ensamt för mer än hälften.⁸⁷ (Se avsnitten 4.2.1 och 4.3.1).

3.5 Medvind för Marocko, 2021–26

Det amerikanska erkännandet 2020 utlöste ett bredare skifte i den internationella politiken gentemot Västsahara. Flera tongivande europeiska stater har sedan dess närmat sig Marocko, även om de – olikt USA – varit noga med att inte uttryckligen bryta mot FN:s resolutioner eller mot Haagdomstolens linje. Även afrikanska och arabiska länder har närmat sig den marockanska positionen. Utvecklingen kulminerade hösten 2025 i att säkerhetsrådets resolution 2797 stöpte om fredsprocessen i en mer Marockovänlig form. Polisario har trots det ökande stödet för Marocko vägrat backa från kravet på att 1991 års avtal ska

⁸² ICG (2024), sid. 8–10. Lapid kritiserade bland annat Algeriet för att landet motarbetat Israels försök att bli observatörmedlem i AU. Om detta, se Lund (2023)

⁸³ Echorouk (2021) ”العامرة: الجزائر تقرر قطع العلاقات الدبلوماسية مع المغرب”. 24 aug.

⁸⁴ A. a.

⁸⁵ Reuters (2021) ”Algeria says Moroccan bombardment killed three Algerians on Western Sahara border”. 3 nov.

⁸⁶ ICG (2024), sid. 11f

⁸⁷ Hussain, Zain och Alaa Tartir (2025) ”Recent trends in international arms transfers in the Middle East and North Africa”. Stockholms internationella fredsforskningsinstitut (Sipri). 10 april

genomföras, inklusive en folkomröstning om självständighet.⁸⁸ På femårsdagen av vapenvilans sammanbrott, 13 november 2025, förklarade gruppen att kampen kommer att fortsätta tills ”full suveränitet” har uppnåtts.⁸⁹

Ökat stöd för Marocko, men folkrätten står i vägen

Att Marocko har internationell medvind är tydligt. Mellan september 2020 och augusti 2021 meddelade sammanlagt fjorton främst afrikanska och arabiska stater att de hade öppnat eller avsåg öppna generalkonsulat i al-Ayoun eller Dakhla, som en stödmarkering för de marockanska suveränitetsanspråken.⁹⁰

Inget land i Europa har formellt erkänt Marockos annektering av Västsahara, men flera europeiska tungviktare har på andra vis signalerat stöd för Rabats linje. Spanien meddelade i mars 2022 att man såg Marockos autonomiplan som ”den mest seriösa, realistiska och trovärdiga grunden” för en lösning på konflikten.⁹¹ Storbritannien kallade sommaren 2025 autonomiförslaget för ”den mest trovärdiga, livskraftiga och pragmatiska grunden för en hållbar lösning på dispyten”.⁹² Längst har Frankrike gått. År 2024 fastslog president Emmanuel Macron att autonomiplanen var den ”enda grundvalen” för en lösning på konflikten, och följande år besöktes det marockanskstyrda Västsahara för första gången av en fransk minister.⁹³ Liksom andra EU-länder har även Sverige slagit in på en mer Marockovänlig kurs efter antagandet av resolution 2797 (se nedan samt avsnitt 5.3).

Den internationella utvecklingen har alltså gått Polisario emot sedan 2020, men självständighetsanhängarna har ändå kunnat påräkna vissa diplomatiska och politiska framgångar. Det gäller i synnerhet i de frågor där Polisario kunnat luta sig mot sin folkrättsligt mycket välgrundade position. Exempelvis har EU-domstolen upprepade gånger slagit EU-kommissionen på fingrarna genom att påminna om Västsaharas självbestämmanderätt. Senast i oktober 2024 bekräftade domstolen att EU:s jordbruks- och fiskeöverenskommelser med Marocko är ogiltiga, eftersom

⁸⁸ SPS (2025b) ”UN-AU Settlement Plan is only framework for decolonization of Western Sahara”. 20 aug.

⁸⁹ SPS (2025f) ”On fifth anniversary of resumption of armed struggle, Sahrawi army reaffirms its readiness to face challenges until full sovereignty is achieved”. 13 nov.

⁹⁰ De stater det gällde var Bahrain, Burkina Faso, Ekvatorialguinea, Eswatini, Förenade arabemiraten, Guinea-Bissau, Haiti, Jordanien, Libyen, Malawi, Senegal, Sierra Leone, Surinam och Zambia. FN (2021), sid. 4

⁹¹ Africa Confidential (2022) ”Dropping the Polisario Front, Madrid backs Rabat” (vol. 63, nr. 7). 24 mars

⁹² Landale, James (2025) ”UK backs Morocco's plan for disputed Western Sahara”. BBC. 2 juni

⁹³ France 24 (2024) ”Sahara occidental : pour la France, le plan du Maroc est 'la seule base' de règlement du conflit”. 20 juli; *Le Monde* och AFP (2025a) ”L'Algérie condamne la visite de Rachida Dati au Sahara occidental”. *Le Monde*. 18 febr.

Marocko saknar laglig rätt att förhandla om Västsaharas naturresurser över huvudet på territoriets ägare, det västsahariska folket.⁹⁴

Resolution 2797

I oktober 2025 förlängdes Minursos mandat med ytterligare ett år av FN:s säkerhetsråd, genom resolution 2797.⁹⁵ Mandatförlängningen är normalt ett rutinärende (se avsnitt 4.5.1), men denna gång ägde voteringen rum efter amerikanska varningar om att man var beredd att helt avveckla insatsen. På amerikanskt och i viss mån europeiskt initiativ fördes nya skrivningar in i texten för att framhålla Marockos autonomiplan som det centrala elementet i fredsprocessen och den mest meningsfulla vägen framåt, samtidigt som frågans folkrättsliga grund lämnades orörd.

Genom resolution 2797 förband sig rådet att stödja en ”rättvis, hållbar och ömsesidigt godtagbar lösning grundad på en kompromiss i enlighet med FN-stadgans principer och syften, inklusive rätten till självbestämmande”. Åt FN:s generalsekreterare och hans Västsaharasändebud, svensk-italienaren Staffan de Mistura, uppdrogs att organisera förhandlingar ”på grundval av Marockos autonomiförslag, i syfte att uppnå en rättvis, hållbar och ömsesidigt godtagbar lösning på frågan, i enlighet med FN-stadgan”. Parterna ombads inkomma med egna idéer och synpunkter på det marockanska förslaget samt att delta villkorlös i förhandlingarna ”i syfte att nå en slutgiltig och ömsesidigt godtagbar politisk lösning som tillgodoser Västsaharas folks självbestämmanderätt”. Med en något tillkämpad formulering fastslog rådet också att ”genuin autonomi skulle kunna representera en mest genomförbar lösning”, vilket var nedtonat från ett tidigare utkast som rakt av hade kallat autonomi ”den mest genomförbara lösningen”.⁹⁶

Resolution 2797 innebar alltså inget FN-erkännande av Marockos suveränitet i Västsahara eller något negerande av självbestämmanderätten, och den hävdade heller inte att autonomi är den enda tänkbara lösningen. Men samtidigt gavs Marockos autonomiförslag en oomtvistlig särställning och framhölls som det troligen mest praktiska arrangemanget. Fredssamtalens fokus flyttades också

⁹⁴ EUR-LEX (2024) ”Judgment of the Court (Grand Chamber) of 4 October 2024. European Commission and Council of the European Union v Front populaire pour la libération de la Saguia el-Hamra et du Rio de oro (Front Polisario)” (Document 62021CJ0779)

⁹⁵ Resolutionen antogs med elva ja-röster och tre nedlagda. Kina, Pakistan och Ryssland lade ner sina röster för att möjliggöra en mandatförlängning, men kritiserade de nya skrivningarna. Algeriet avstod helt från att delta i omröstningen. FN (2025c) ”With 11 Members Voting in Favour, 3 Abstaining, Security Council Adopts Resolution 2797 (2025), Renewing Mandate of UN Mission in Western Sahara for One Year” (SC/16208)

⁹⁶ Bobin, Frédéric och Alexandre Aublanc (2025) ”Sahara occidentale : le Maroc obtient une victoire diplomatique à l’ONU” *Le Monde*. 1 nov.

uttryckligen till att röra formerna för en eventuell autonomi under marockanskt styre, även om Polisario fortfarande har rätt att komma med andra inspel.

Resolutionen var således en betydande diplomatisk framgång för Marocko, där den allmänt framställdes som att FN nu hade godtagit landets rätt till Västsahara. Kungahuset utropade till och med en ny nationell helgdag, ”enighetsfesten”.⁹⁷ Algeriet och Polisario var mindre förtjusta, men i och med att deras egen position bygger i hög grad på FN-resolutioner och FN-stadgan fann de det förmodligen omöjligt att öppet ifrågasätta ett säkerhetsrådsbeslut. Algeriet nöjde sig med att understryka att resolutionen inte stödde Marockos suveränitetsanspråk och stod i övrigt fast vid sin traditionella linje.⁹⁸ Det gällde även Polisario, som i vanlig ordning förklarade att man mycket väl kan tänka sig autonomi under Marockos överhöghet – om det är vad västaharierna väljer i en folkomröstning.⁹⁹

Nya USA-ledda förhandlingar

USA har fortsatt engagera sig i frågan efter antagandet av resolution 2797. De diplomatiska insatserna verkar ledas av presidentens Afrikasändebud, Massad Boulos, efter en revirstrid med Trumps diplomatiska alltiallo, Steve Witkoff.¹⁰⁰

I skrivande stund har tre rundor slutna samtal hållits i Washington och Madrid under januari och februari 2026.¹⁰¹ FN-medlaren Staffan de Mistura har ställt upp på det amerikanska initiativet och möjliggjort förhandlingar under FN-flagg. Mötena beskrivs ovanligt nog som ”gemensamt ledda” (eng. *co-chaired*) av de Mistura och USA:s representanter, nämligen Boulos och FN-ambassadören Michael Waltz.¹⁰² Förutom USA, FN, Marocko och Polisario deltar även Algeriet och Mauretanien. Förhandlingsstarten innebar inte bara det första mötet mellan Marocko och Polisario sedan en runda misslyckade FN-ledda samtal i Genève 2019, utan också det första formella mötet mellan Marocko och Algeriet sedan Alger kapade förbindelserna med grannstaten 2021.¹⁰³

Enligt uppgifter från medier och tankesmedjor fokuserar förhandlingarna på detaljerna i en utvidgad version av det marockanska autonomiförslaget, vilket i

⁹⁷ *al-Sahifa* (2025) ”الملك محمد السادس يقرر جعل تاريخ 31 أكتوبر من كل سنة مناسبة وطنية رسمية باسم عيد الوحدة”. 4 nov.

⁹⁸ *al-Quds al-Arabi* (2025) ”الجزائر: ندعم أية مبادرة للوساطة بين المغرب وجبهة البوليساريو- (فيديو)”. 18 nov.

⁹⁹ *Le Monde* och AFP (2025b) ”Au Sahara occidental, le Front Polisario prêt à accepter le plan d'autonomie marocain s'il est validé par référendum”. *Le Monde*. 24 okt.

¹⁰⁰ ICG (2025) ”A Window for Diplomacy in Western Sahara” (Middle East and North Africa Briefing nr. 96). 20 okt., sid. 6

¹⁰¹ FN – UN News (2026) ”رئاسة أممية - أمريكية لمفاوضات حول الصحراء الغربية” 25 febr.

¹⁰² Fabiani, Riccardo (2026) ”Renewed U.S.-led Talks in Madrid Lend Momentum to Western Sahara Diplomacy, but Big Challenges Remain”. International Crisis Group. 10 febr.

¹⁰³ Fabiani (2026)

så fall är i linje med resolution 2797.¹⁰⁴ Detta måste beskrivas som en framgång för Rabat.¹⁰⁵ Polisario verkar samtidigt förhandla utifrån utgångspunkten att autonomiplanen, oavsett hur den utformas, bara kan bli giltig om den godtas i en folkomröstning.¹⁰⁶ Även om Marocko har lyckats få till stånd förhandlingar kring en autonomilösning är det alltså inte uppenbart, utifrån det som blivit känt om samtalen, att Polisario eller Algeriet har givit efter på någon avgörande punkt.

USA-krav på terrorstämpling

De snabba förändringarna av traditionell amerikansk utrikes- och säkerhetspolitik under president Donald Trump har som synes stor påverkan på Västsaharafrågan. Trump agerar både impulsivt och radikalt, vilket – givet USA:s enorma internationella inflytande – kan få stora konsekvenser för såväl andra stater som för pågående diplomatiska processer. Trumps beslutsfattande om Västsahara skulle kunna gå åt olika håll, med tanke på att frågan knappast är högt prioriterad i Vita huset. Presidentens starka stöd för Israel – och numera som en följd av detta, Marocko – ger dock vid handen att ”Trumpfaktorn” främst hotar Polisario och Algeriet.

Exempelvis har röster sedan 2025 höjts i den amerikanska kongressen för en terrorstämpling av Polisario, som nu bland annat anklagas för att gå i Irans ledband.¹⁰⁷ Bakgrunden är en ihärdig marockansk kampanj för att framställa Polisario som en farlig, antivästlig organisation, vilken har tagit olika form beroende på vilka motståndare USA och Europa har oroat sig mest över. Marocko utmålade under kalla kriget Polisario som kommunister i sovjetisk sold. På 2000-talet porträtterades Polisario istället som en jihadistanknuten rörelse med kopplingar till al-Qaida eller Islamiska staten. Vid slutet av 2010-talet skiftade fokus till att utmåla Polisario som en iransk klientorganisation, liknande Hezbollah.¹⁰⁸ Det är främst denna senare anklagelse som nu har fått fäste i delar av det republikanska partiet i USA, där Marocko vunnit stöd sedan normaliseringen med Israel 2020. Marocko har också hyrt in lobbyföretag för att arbeta med att lotsa en terrorstämpling genom kongressen.¹⁰⁹

Polisario har fördömt terrorstämplingskraven och förklarat att man varken är kommunister eller islamister, ägnar sig åt terrorism eller har någon nära relation

¹⁰⁴ Ahdani, Jassim (2026) ”Leaked: Morocco’s ’irreversible blueprint’ for Western Sahara autonomy”. Africa Report. 14 febr.

¹⁰⁵ Fabiani (2026)

¹⁰⁶ Cembrero, Ignacio (2026) ”Inside the secret US-led talks to solve the Western Sahara conflict”. Middle East Eye. 8 mars

¹⁰⁷ Govinfo (u. å.) ”H.R. 4119 (IH) - Polisario Front Terrorist Designation Act”; ICG (2025), sid. 8ff

¹⁰⁸ TT (2018) ”Marocko anklagar Iran för Polisario-stöd”. *Aftonbladet*. 1 maj

¹⁰⁹ Africa Confidential (2026) ”Rabat buys influence in Washington, branding Polisario as the Houthis of West Africa”. 10 april

till Iran.¹¹⁰ I praktiken verkar anklagelserna också ha ytterst svag verklighetsförankring, utöver att de är inbördes svårförenliga.

Även om Polisario vid bildandet hade en vänsterrevolutionär profil var gruppen aldrig marxistisk eller Moskvatrogen, och det ideologiska programmet kom med tiden att vattnas ur (se avsnitt 4.1.3).¹¹¹ Polisario hade också ytterst få konkreta band till Sovjetunionen, som månade om balans i relationerna med Algeriet och Marocko. Östblocket erkände exempelvis aldrig SADR och Polisarios krig mot Marocko kom att bli ”en av få afrikanska nationella befrielsekamper som aldrig mottog vapen direkt från Sovjetblocket”.¹¹²

Vad gäller anklagelsen om band till al-Qaida eller Islamiska staten stämmer det utan tvivel att enskilda västaharier har ingått i afrikanska jihadiströrelser under 2000-talet, i några fall till och med i ledande ställning.¹¹³ Samma grupper har dock också dragit till sig algerier, marockaner, malier och andra nationaliteter, och inga belägg har framkommit för att Polisario som organisation skulle stödja jihadisterna.¹¹⁴

Anklagelserna om kopplingar till Iran är också svåra att hitta belägg för. De bygger i hög grad på uppenbart otillförlitliga uppgifter och påståenden som framförts av marockanska källor, troligen som ett led i en organiserad påverkanskampanj.¹¹⁵ Den brittiska regeringen, som annars har en välvillig syn på Marockos Västsaharapolitik, säger sig inte ha funnit några bevis för iranskt stöd för Polisario.¹¹⁶ (Se även avsnitt 4.1.5.)

Att anklagelserna verkar sakna grund hindrar emellertid inte att terrorstämplingskampanjen skulle kunna nå framgång, särskilt med tanke på Trumps oberäkneliga beslutsfattande och på att flera republikanska kongressledamöter och opinionsbildare börjat driva frågan aktivt. Om USA

¹¹⁰ Lakhali, Malainin (2025) ”Liberation, Not Terrorism: In Defense of the Truth about the Polisario Front”. The Panafrikanist. 8 juli.

¹¹¹ Enligt en CIA-analys från 1978 var Polisarios dominerande ideologiska orientering då troligen arabnationalism, och att ledarna betonade ”ickemarxistisk arabsocialism och enighet, självständighetskampen och nationalism”. CIA spekulerade i ett oberoende Västsahara sannolikt skulle ledas av socialister, men ”förmodligen inte Moskvaorienterade,” även om de skulle kunna hamna under ökat sovjetiskt eller kubanskt inflytande om de blev beroende av stöd från dessa stater. CIA (1979) ”The Western Sahara Conflict: Morocco’s Millstone: An Intelligence Assessment”, sid. 8ff

¹¹² Zunes och Mundy (2010), sid. 84f

¹¹³ Se Milland (2026), sid. 16 och 33ff

¹¹⁴ McGregor, Andrew (2025) ”Western Sahara’s Polisario Movement: Manufacturing a Threat to Global Security?”. *Terrorism Monitor* (Jamestown Institute), vol. 23, nr. 5. 10 sept.

¹¹⁵ A.a.

¹¹⁶ Hansard (2025) ”Western Sahara Conflict”, vol. 849. 27 okt. Se även ICG (2025), sid. 8–10.

skulle klassa Polisario som en terrororganisation får detta troligen mycket stora konsekvenser för Västsaharafrågan, till fördel för Marocko.

Hot om amerikanska sanktioner mot Algeriet

En annan viktig politisk diskussion i USA är förslagen om att införa sanktioner mot Algeriet under den så kallade Caatsalagstiftningen (eng. *Countering America's Adversaries Through Sanctions Act*).¹¹⁷ Caatsalagen är ett omfattande sanktionspaket som antogs av kongressen 2017, vilket har flera syften. Ett av dem är att motverka rysk vapenexport genom att bestraffa de stater som importerar ryska vapensystem.

Algeriet har ända sedan självständigheten på 1960-talet varit storimportör av ryska vapen, även om man också köper krigsmateriel från andra länder (se avsnitt 4.3.1), och detta har gjort att Algeriet är en tänkbar kandidat för Caatsasanktioner. Washington och Alger har varit i kontakt om frågan sedan åtminstone 2018, men några sanktioner har ännu inte införts.¹¹⁸ På senare år har Algeriet emellertid köpt ännu fler kvalificerade ryska system. Exempelvis uppges landet nu ha mottagit de två första exportexemplaren av Rysslands modernaste stridsflygplan, Su-57, vilket har fått USA att mer öppet än tidigare varna för att Caatsasanktioner kan bli aktuella.¹¹⁹

Med tanke på att USA:s och Algeriets relationer samtidigt belastas i allt högre grad av Västsaharakonflikten är det tänkbart att USA vill använda sanktionshotet för att tvinga fram eftergifter i den frågan. Algeriet är troligen mycket angeläget om att undvika sanktioner, men också notoriskt obenäget att böja sig under press.

Det är möjligt att algeriska ledare bedömer att Trump inte kommer att löpa linan ut, med tanke på USA:s intresse för Algeriet som energi- och kontraterrorpartner och eftersom Washington historiskt sett har strävat efter konstruktiva relationer med Alger, trots meningsskiljaktigheter. Detta hade troligen varit kalkylen under de flesta amerikanska presidenter, men under Trump är det inte lika givet.

¹¹⁷ Caatsa står för "Countering America's Adversaries Through Sanctions Act". För mer om lagen, se U.S. Department of the Treasury (u. å.) "Countering America's Adversaries Through Sanctions Act-Related Sanctions". Office of Foreign Assets Control

¹¹⁸ Ghanmi, Lamine (2018) "Algeria seeks to avoid US sanctions over Russian arms purchases". *The Arab Weekly*. 10 maj. <https://thearabweekly.com/algeria-seeks-avoid-us-sanctions-over-russian-arms-purchases> (läst 13 april 2026).

¹¹⁹ Laffont, Juliette (2026) "Défense : pourquoi l'Algérie mise de plus en plus sur la Russie". *L'Express*. 15 febr.; Suciú, Peter (2026) "US Threatens to Sanction Algeria over Russian Su-57 Purchase". *The National Interest*. 7 febr.

3.6 Det militära läget 2026

Den militära konflikten är svårbedömd och informationsläget är dåligt. I dagsläget förefaller fientligheterna hålla en låg och stabil nivå, utan direkt inblandning av tredje part. FN:s generalsekreterare António Guterres skrev 2025 att Västsahara präglas av ”lågintensiva fientligheter”.¹²⁰ Antalet dödsfall är troligen litet, även om detta är svårt att belägga. Ingen sida tycks vilja offentliggöra egna militära förluster. Civila har drabbats, särskilt öster om sandvallen. Enligt källor i Tindouflägren dödades 168 civila dödade mellan 2020 och maj 2026.¹²¹

Polisario genomför regelbundet attacker, främst i form av raketeld mot fasta positioner, men de återkommande påståendena om svåra marockanska förluster framstår som överdrivna.¹²² Marocko använder idag drönare för att övervaka stora ökenområden och slå mot mål på avstånd, vilket beskär gerillans rörelsefrihet.¹²³

En militär lågnivåkonflikt har med andra ord normaliserats och blivit en del av status quo. Varken Polisario eller Marocko verkar i dagsläget kunna styra den politiska utvecklingen med militära medel.

Det är emellertid inte troligt att någon sida idag utnyttjar sin fulla militära potential, i alla fall inte om man beaktar möjligheten av upptrappat algeriskt stöd till Polisario (se avsnitt 4.1.4). Marocko skulle troligen kunna agera mer offensivt öster om sandvallen och upprätta fler utposter för att tränga tillbaka Polisario. Algeriet skulle kunna utrusta Polisario med moderna drönare, för att hota känsliga mål djupt inne i Marocko, eller agera mer konfrontativt längs gränsen för att fresta på Marockos resurser. Utomstående aktörer skulle också kunna trappa upp sin inblandning, direkt eller indirekt – man kan exempelvis tänka sig direkt emiratiskt eller israeliskt stöd till Marocko. Alla dessa scenarier skulle medföra risker och kostnader.

Fientligheterna försvårar redan idag Minursos arbete, och skapar dessutom svårkontrollerade eskalationsrisker, både mellan Marocko och Polisario och mellan Marocko och Algeriet. Ett tydligt exempel var den kris mellan Marocko och Algeriet som utbröt efter dödandet av tre algerier i Västsahara i november 2021 (se avsnitt 3.4). Denna latenta risk bidrar i sig till spänningarna i området.

¹²⁰ FN (2025b), sid. 8. Guterres använde samma formulering 2021. FN (2021)

¹²¹ Bobin (2026)

¹²² Nästan alla ELPS-aktioner påstås ha gjort stor skada. Exempelvis: *al-Sahra al-Hurra* (2023) ”الجيش وحدات جيش التحرير الشعبي” 31 dec.; *al-Sahra al-Hurra* (2024) ”الجيش الصحراوي يكبد جنود الاحتلال بقطاعي المحبس واماكلا خسائر” 21 okt.; SPS (2025d) ”تستهدف قواعد العدو بقطاع حوزة” 31 okt.; SPS (2025e) ”في الأرواح والمعدات” 11 nov; SPS (2025c) ”الجيش الصحراوي يكبد جنود الاحتلال خسائر في الأرواح والمعدات” 24 sept.

¹²³ McMakin, Wilson (2023) ”Moroccan drone strikes force Sahrawi from their homes”. The New Humanitarian. 17 maj; 168 döda enligt Bobin, Frédéric (2026) ”Dans les camps sahraouis de Tindouf, la rumeur d’une guerre en pointillé”. *Le Monde*. 2 mars

4 Aktörerna

Detta kapitel beskriver konfliktens viktigaste aktörer, nämligen Polisario, Marocko, Algeriet, Mauretanien och Minurso/FN. Polisario ges i avsnitt 4.1 en mycket mer utförlig behandling än övriga aktörer, eftersom gruppens historia och politik är så nära sammanbundna med konflikten och i princip aldrig beskrivs utanför denna kontext. Statsaktörerna Marocko, Algeriet och Mauretanien beskrivs i avsnitten 4.2, 4.3 och 4.4, med fokus på deras relation till konflikten och territoriet. Mauretanien ges mindre utrymme än de andra två, eftersom landet sedan 1970-talets slut spelar en liten roll i konflikten. Minurso beskrivs kortfattat i avsnitt 4.5, främst för att presentera relevanta grundfakta.

4.1 Polisario och SADR

Polisario grundades efter ett par års förberedelser i maj 1973 för att kämpa mot kolonialmakten i dåvarande Spanska Sahara. ”Polisario” är en förkortning bildad ur spanskans *Frente Popular de Liberación de Saguía el Hamra y Río de Oro*, alltså Folkfronten för Saguia al-Hamras och Río de Oros befrielse.¹²⁴

Gruppens väpnade gren, Sahariska folkets befrielsearmé (sp. *Ejército de Liberación Popular Saharaui*, ELPS), inledde attacker i liten skala strax efter Polisarios bildande.¹²⁵ Detta väckte uppmärksamhet och Polisario vann snabbt inflytande bland saharierna. En FN-grupp som besökte området sommaren 1974 rapporterade att Polisario då var den dominerande politiska kraften i området.¹²⁶

Efter 1975 expanderade Polisario kraftigt, med Algeriets stöd och med flyktingarna som rekryteringsunderlag.¹²⁷ Tindoufsamhällets framväxt och utropandet av SADR våren 1976 innebar att Polisarios militära och politiska apparat flätades samman med flyktinglägrens regerings- och administrationsstrukturer. Från den punkten var det inte längre meningsfullt att tala om ”medlemskap” i Polisario, i och med att hela flyktingsamhället i praktiken hade inlemmats i organisationen.

¹²⁴ Saguia al-Hamra var den norra delen av Spanska Sahara, kring al-Ayoum och Smara, medan och Río de Oro är den södra delen, kring Dakhla. Det arabiska namnet *al-jabha al-shaabiya li-tahrir saqiyet al-hamra wa-wadi al-dhahab* har samma innebörd. Även på arabiska är det kutym att använda den spanska förkortningen ”Polisario”, i formerna *al-boulisario* och *jabhat al-boulisario* (Polisariofronten).

¹²⁵ *Jeune Afrique* (2006) ”Le Polisario déclenche la lutte armée”. 14 maj

¹²⁶ FN (1977)

¹²⁷ Om Algeriets stöd, se t.ex. avsnitten 4.1.4 och 4.15

4.1.1 Flyktingsamhället

Antalet flyktingar i lägren har historiskt sett varit omtvistat och Marocko har anklagat Polisario och Algeriet för att lämna överdrivna siffror. FN uppskattar den nuvarande befolkningen till 173 600.¹²⁸ Med åren har flyktingdiasporan spritt sig även utanför Tindouf, främst till Mauretanium. UNHCR uppskattade år 2014 att 26 000 saharier levde i Mauretanium.¹²⁹

Staden Tindouf är algerisk och centralort i en sparsamt befolkad provins med samma namn.¹³⁰ Flyktinglägren ligger öster och söder om staden (se karta 1). De styrs av Polisario/SADR genom västsahariernas egna institutioner, inklusive poliskår, skolor, domstolar, med mera. Lägren utgör administrativa enheter och är namngivna efter orter i Västsahara, exempelvis al-Ayoun, Smara och Dakhla.¹³¹

Flyktingarna försörjs av internationellt bistånd, men finansieringen anses otillräcklig. En WFP-studie fann 2024 att 64 procent av flyktingarna led av viss eller svår matbrist och att mindre än 2 procent åtnjöt fullgod tillgång till livsmedel.¹³² Andra delar av samhällsservicen har varit lättare att organisera. Polisario/SADR har exempelvis haft fria händer att utforma ett skolväsende i vilket samtliga barn och många vuxna enrollerats, vilket har lett till mycket höga läskunnighetssiffror.¹³³ Tusentals västsaharier har genomgått högre utbildning tack vare stipendier från utlandet (se avsnitt 4.1.5) och lägren har nu egna läkare, lärare, sjuksköterskor, ingenjörer, med mera.¹³⁴

¹²⁸ Vissa FN-organ använder dock andra siffror i sin biståndsplanering, exempelvis UNHCR som fokuserar på vad man beskriver som de 90 000 ”mest sårbara” flyktingarna. FN i Algeriet (2025) ”Sahrawi Refugees Response Plan 2026–2027”. 27 nov., sid. 12

¹²⁹ Dessa personer ansågs befinna sig i en ”flyktingliknande situation”, men UNHCR konstaterade att de inte hade sökt FN-hjälp och tycktes väl integrerade i landet FN – UNHCR (2014) ”UNHCR Global Appeal 2014–2015”, sid. 1. Det har inte gått att hitta en färskare siffra.

¹³⁰ Den senaste algeriska folkräkningen, 2008, registrerade färre än 50 000 invånare, exklusive flyktingarna. Office National des Statistiques (u. å.) ”Population résidente par age, par sexe et par wilaya”. Population RGPH2008, sid. 7

¹³¹ Farah, Randa (2012) ”’Knowledge in the Service of the Cause’: Education and the Sahrawi Struggle for Self-Determination”. *Refugee*, vol. 27, nr. 2, sid. 33

¹³² Engelska: *moderately or severely food insecure*. FN i Algeriet (2025), sid. 19

¹³³ Före 1975 kunde bara ungefär 5 procent av den västahariska befolkningen läsa, men år 2012 uppgavs läskunnigheten i Tindoufsamhället ha nått 95 procent. Farah (2012), sid. 35. Man kan jämföra med övriga Nordafrika: Algeriet: 75% (2008); Egypten: 79% (2022); Libyen: 60% (1984); Marocko: 64% (2014); Mauretanium: 60% (2020); Tunisien: 86% (2023); Världsbanken (2025) ”Literacy rate, adult total (% of people ages 15 and above)”

¹³⁴ Farah (2012); San Martín, Pablo (2017a) ”Från flyktingar till medborgare: Exil och nationsbygge i de västahariska flyktinglägren”, i Olsson och Olsson (2017), sid. 30

4.1.2 Organisationsstruktur och inre politik

Polisario var vid grundandet 1973 en mycket liten grupp fokuserad på väpnad kamp. Organisationen utvecklades kraftigt vid mitten och slutet av 1970-talet, då flyktingsamhället tog form och SADR bildades. Den förblev relativt oförändrad fram till 1980-talets slut, då omfattande reformer inleddes.¹³⁵

Polisarios högste ledare är generalsekreteraren, som samtidigt tjänstgör som SADR:s president och överbefälhavare för ELPS. Den förste generalsekreteraren var Brahim Ghali, men posten övertogs redan 1974 av medgrundaren el-Ouali Mustafa Sayyed som ledde Polisario de formativa åren 1974–76.¹³⁶ Han dödades i strid i Mauretania 1976 och hyllas sedan dess som martyr.¹³⁷ Ersättaren Mohamed Abdelaziz behöll posten till sin död 2016, i 40 år.¹³⁸ Ghali återkom då som ledare och behåller makten tio år senare.¹³⁹ Generalsekreteraren leder Polisarios centrala beslutsorgan, det nationella sekretariatet. Inom sekretariatet finns en permanent byrå, vilken i dagsläget har tolv medlemmar inklusive generalsekreteraren.¹⁴⁰ Detta förefaller vara kärnan i Polisarios maktstruktur.

Sekretariatet och generalsekreteraren/presidenten väljs vid folkkongresser vart fjärde år. Folkkongressernas delegater utses av Polisarios underorgan (ELPS, kvinnoorganet UNMS, ungdomsorganisationen UJSARIO, det fackliga organet UGTSARIO, med mera) samt av flyktingsamhället genom konferenser i lägren. Även representanter från diasporan i Mauretania samt hemliga delegater från de Marockokontrollerade områdena deltar i valen.

Flyktingsamhället styrs också av SADR:s regeringsorgan, vilka delvis överlappar med Polisarios politisk-administrativa apparat. SADR:s president, som alltså är identisk med Polisarios generalsekreterare, utser premiärministern och nominerar ministrarna i regeringsrådet. En lagstiftande instans, nationalförsamlingen, väljs vartannat år i allmänna val. Dess uppdrag är att kontrollera regeringsrådet, stifta lagar och fatta strategiska beslut.

Val anordnas regelbundet, men det är svårt att avgöra i vilken mån det demokratiska regelverket respekteras och hur fria eller rättvisande valen är. De interna politiska processerna verkar ha en konsulterande, socialiserande och förankrande funktion, men det är inte nödvändigtvis samma sak som att utöva

¹³⁵ Beskrivningen nedan bygger om inte annat anges på Olsson (2017) i Olsson och Olsson (2017), sid. 74ff och 80f, samt på Zunes och Mundy (2010), sid. 112ff

¹³⁶ Aljazeera (2016b) ”إبراهيم غالي.. الزعيم الجديد لجبهة البوليساريو” 7 juli

¹³⁷ Sympatisörer i utlandet har bidragit till martyrkulten kring el-Ouali genom hagiografisk litteratur och andra hyllningar. Se exempelvis Eitani, Leila Badie (1978) *قائد وثورة البوليساريو*. Beirut: Dar al-Masira

¹³⁸ Aljazeera (2016a) ”وفاة زعيم جبهة البوليساريو محمد عبد العزيز” 3 maj

¹³⁹ Aljazeera (2016b)

¹⁴⁰ SPS (2025a) ”National Secretariat: New Permanent Bureau and Specialized Committees”. 16 mars

demokratisk kontroll över ledningen.¹⁴¹ Mot Polisarios utåtriktade bild av en blomstrande interndemokrati står det faktum att gruppens ledargestalter ofta har suttit på sina maktpositioner – eller flyttat dem mellan sig – i årtionden.

Människorättsläget i Tindouflägren är dåligt utforskat, men fram till 1990-talet uppvisade Polisario/SADR en för tiden och området typisk auktoritär enpartiregimsprofil. Godtyckliga fängslanden, tortyr och avrättningar förekom.¹⁴² Hösten 1988 utbröt stora protester i lägren, knutna till maktkamper, stamkonflikter, oenigheter i vapenvilefrågan och missnöje över ledningens hårda metoder. Liknande protester rasade samtidigt i Algeriet. Krisen utlöste stora förändringar.¹⁴³ Vid kongresserna 1989 och 1991 förband sig SADR till ett system med privat ägande och flerpartival efter självständigheten, även om man vidhöll att politiskt arbete måste ske inom Polisarios/SADR:s ramar så länge självständighetskampen fortgår, för att undvika splittring. Det politiska klimatet tycks därefter ha blivit mycket friare, även om Polisarioledningen behöll sin övergripande makt. Human Rights Watch konstaterade i rapporter 2008 och 2014 att kritiker nu kunde uppträda öppet och att direkt repression blivit sällsynt, även om Polisarioledningen fortsatt ”monopoliserar den politiska diskursen” genom sin kontroll över institutioner, resurser och officiella medier.¹⁴⁴

Reformerna innebar också att Polisario släppte på tyglarna i ekonomiska frågor, samtidigt som vapenvilan medförde att stora delar av den vuxna manliga befolkningen återvände från ELPS-tjänstgöring och började söka ny sysselsättning. Från 1975 hade lägren levt på bistånd som fördelades genom Polisarios kommittéer, i en sorts planekonomi. Under 1990-talet började marknadsinslag utvecklas, med företag, handel och resursackumulering i privata händer.¹⁴⁵ Liberaliseringen sammanföll med att lägren öppnades mot omvärlden genom internetkaféer, mobiltelefoni och nya rese möjligheter. För det tidigare strikt egalitära, politiserade, militariserade och slutna flyktingsamhället torde detta ha varit en omtumlande tid.¹⁴⁶

¹⁴¹ Valens funktion i det sahariska samhället och nationsbygget mer allmänt beskrivs på ett intressant vis i Wilson, Alice (2017) ”De västsaхарiska väljarnas val: att utforma en transterritoriell politisk gemenskap”, i Olsson och Olsson (2017), sid. 63ff. Wilson konstaterar att hon inte kan besvara frågan om valresultatens giltighet.

¹⁴² HRW (2008) ”Human Rights in Western Sahara and in the Tindouf Refugee Camps”, sid. 114ff.

¹⁴³ Shelley, Toby (2004) *Endgame in the Western Sahara: What Future for Africa's Last Colony?* London: Zed Books, sid. 178ff; San Martín (2017a) i Olsson och Olsson (2017), sid. 36

¹⁴⁴ HRW (2008), sid. 118ff, 132ff; HRW (2014) ”Off the Radar Human Rights in the Tindouf Refugee Camps”. 18 okt. Citat från HRW (2014)

¹⁴⁵ Shelley (2004), sid. 174f

¹⁴⁶ Dessa förändringar beskrivs utförligt i Pablo San Martíns två bidrag till Olsson och Olsson (2017)

4.1.3 Ideologisk utveckling

Polisarios politik genomsyras av revolutionär nationalism men det ideologiska budskapet är annars vagt formulerat, med allmänna utfästelser om demokrati, rättvisa och islamiska värden samt arabisk, afrikansk och antikolonial solidaritet.

Den lilla grupp som grundade Polisario 1973 hade vänsterradikala åsikter, men ideologin vattnades ur omkring 1975, när Polisario växte till massrörelse och började fungera som regering för en stor, socialt konservativ befolkning.¹⁴⁷ Rörelsen fortsatte propagera för progressiva och arabsocialistiska idéer, men avideologiserades ytterligare vid 1980-talets slut. Det enda ideologiska inslag som har upprätthållits oförändrat genom hela gruppens historia är den militanta västsahariska nationalismen.

Nationalismen är i Polisarios tappning ett både territoriellt och etniskt projekt, och dessa två dimensioner – statsprojektet Västsahara och den sahariska folkturen – står i ett visst spänningsförhållande till varandra. Gruppens mål är ett oberoende Västsahara, vilket motiveras folkkräftsligt med världssamfundets principer om självbestämmanderätt inom ärvda koloniala gränser. Detta innebär att man inte hur som helst kan hänge sig åt en etniskt grundad nationalism, med tanke på att saharier/morer också lever utanför det tidigare spanska territoriet. Frågan är viktig med tanke på att Marocko har strävat efter att radera skiljelinjen mellan västsaharier och saharier från södra Marocko (se avsnitt 3.3). Polisario gör följaktligen inga suveränitetsanspråk på de områden i Marocko, Mauretania, Algeriet eller Mali som befolkas av etniska saharier/morer (se avsnitt 2.2). Däremot har man historiskt sett rekryterat medlemmar och anhängare från dessa områden. Den sahariska etniska identiteten – som alltså inte passar prydligt in i den västsahariska statsramen – förblir mycket viktig för rörelsens mobiliseringsförmåga och för nationsbyggnadsprocessen.

Det sekulära, vänsterradikala arvet från 1970-talet märks i vissa avseenden fortfarande. Polisario har exempelvis alltid vinnlagt sig om att uppvärdera kvinnans ställning.¹⁴⁸ Kvinnor spelar mycket stor roll i flyktinglägrens drift och kvinnoorganet UNMS är en viktig politisk kraft. Representationen på högre nivå är dock sämre. Nationalsekretariatets permanenta byrå och SADR:s regering innehåller bara några få kvinnor.

¹⁴⁷ Bachir Mustafa Sayed, en av Polisarios grundare, uttryckte saken sålunda: "Båten var vänster, men oceanen, havet, var något annat. Och när båten kom till stranden, med uttåget [till Tindouf], med driften [av lägren], med utmaningen av den nya verkligheten, utmaningen att bistå befolkningen, att styra ... övergången från den inledande vänstern till en mycket realistisk nationalism, starkt kopplad till staten, till idén att bygga en västsaharisk nation. När giftermålet mellan Polisario och det västsahariska folket ägde rum ... Därefter var den initiala vänsterideologin förlorad; ideologi avstod sin plats". San Martín (2017a) i Olsson och Olsson (2017), sid. 23

¹⁴⁸ Giles, Ciaran (2001) "Saharawis Create a New Arab Culture in Exile". *Los Angeles Times*. 8 juli

Polisario var historiskt sett också mycket fientligt till tribalism, alltså stamtänkande. Som regering i Tindouf försökte man forma en västaharisk nationalkultur som överskred stamgränserna och centrerade familjen, folket och nationen.¹⁴⁹ Samtidigt har stamväsendet troligen alltid präglat Polisarios inre liv i praktiken. Gruppen verkar domineras av Västaharas största stamkonfederation, reguibat (se avsnitt 2.2), även om andra stammar ingår i ledande organ och bland Polisarios grundare.¹⁵⁰ På 1990-talet verkar antitribalismen ha tonats ned, sannolikt för att den irriterat den traditionsbundna flyktingbefolkningen. År 1999 bildade SADR ett råd för stamschejker, som ett sätt att formalisera deras roll inom rörelsen.¹⁵¹ Samtidigt fortsätter SADR:s medier och utbildningsväsende att motarbeta öppen tribalism och odla idén om en homogen nationell identitet.¹⁵²

4.1.4 ELPS: Polisarios militära styrkor

Polisarios väpnade förmågor har inte studerats i detalj i öppen utgivning. Källäget är därför dåligt. Klart är att Polisarios gerillaverksamhet vid starten 1973 höll mycket liten skala, men tillväxte snabbt efter 1975.¹⁵³ Hösten 1982 uppskattade amerikanska utrikesdepartementet att ELPS förfogade över 8 000–10 000 ”stridande och stödpersonal”.¹⁵⁴ De väpnade styrkorna bör ha krympt under vapenvileåren 1991–2020, då ELPS delvis demobiliserades och Algeriet slutade tillföra krigsmateriel i samma takt som tidigare. ELPS:s storlek på 2020-talet är okänd, men det är rimligt att förmoda att det rör sig om ett antal tusen man och att gerillan återigen är i tillväxt, personal- och materielmässigt.¹⁵⁵

¹⁴⁹ Såväl medierna som skolväsendet användes för att uppnå detta mål, och flyktingsamhället organiserades kring enskilda boplatser (tält) för att skapa kärnfamiljer av västligt snitt snarare än de storfamiljer och klaner som bar upp stamtänkandet. Man genomdrev också ändringar i sahariernas traditionella namnstruktur och straffbelade en tid det vagt definierade brottet ”tribalism”. San Martín (2017a) i Olsson och Olsson (2017), sid. 34, 36

¹⁵⁰ Zunes och Mundy (2010), sid. 118f

¹⁵¹ Ibid., sid. 120

¹⁵² ”Den västahariska familjen [som den är] representerad i läroböckerna bryter helt med de traditionella stamheterna och betonar den nya kärnfamiljen. De större släktgrupperna eller *cabilas*, nämns inte i någon västaharisk lärobok, varken på spanska eller arabiska.” San Martín (2017b) i Olsson och Olsson (2017), sid. 45. (*Cabila* är en spansk translitterering av *qabila*, arabiska för ”stam”.)

¹⁵³ Polisario uppges ha haft mindre än 200 soldater så sent som i början av 1975. San Martín (2017a) i Olsson och Olsson (2017), sid. 15; Efter 1975 växte ELPS explosionsartat genom algeriskt stöd, massrekrytering av flyktingar och genom att absorbera de saharier som ingått i kolonialarméns hjälppstyrkor, *Tropas Nómadas*. I april 1976 uppskattade CIA att ELPS förfogade över 2 000–3 000 stridande. CIA (1976) ”Memorandum. Subject: The Polisario Front” (OCI No. 0486/76). 3 april

¹⁵⁴ U.S. Department of State (1982). CIA-RDP85T00176R001700120006-0. 28 september.

¹⁵⁵ ELPS består av manliga soldater, men kvinnliga förband uppträder ofta i militärparader i Tindouf och kvinnor tycks åtminstone historiskt sett ha haft någon form av hemvärnsfunktion i flyktinglägren.

ELPS förfogar över en mängd äldre vapensystem och militärfordon, inklusive stridsvagnar, raket- och eldrörsartilleri och luftvärn. Ursprunget är främst sovjetisk export till Algeriet och Libyen på 1960–80-talen.¹⁵⁶ Polisario kan sannolikt också köpa krigsmateriel via den sahelisk-sahariska smuggelhandeln, men torde ha svårt att anskaffa tyngre vapensystem i mängd. Däremot är det troligt att Algeriet – om ett sådant beslut tas – snabbt skulle kunna rusta Polisario med såväl mängdvapen som nya och avancerade system, inklusive genom att diskret sekondera ELPS med färdigutbildad algerisk personal. Det skulle exempelvis kunna gälla luftvärnsrobotar och drönare.

4.1.5 Utländskt stöd

SADR har erkänts av flera länder i det globala syd (se avsnitt 5.2), men bara ett fåtal stater har lämnat konkreta bidrag till självständighetskampen.

Polisarios överlägset viktigare anhängare är Algeriet, som inte hymlar med sitt stöd för rörelsen, även om regeringen i Alger samtidigt insisterar på att den inte är part i konflikten.¹⁵⁷ Efter grundandet 1973 verkar Polisario ha haft tidiga kontakter med Libyen, även om man snabbt knöt starkare band till Algeriet. Libyen var inledningsvis en stor vapenleverantör till Polisario, men stödet upphörde 1984–85, när Libyen och Marocko ingick ett kortlivat unionsavtal.¹⁵⁸ Algeriet är sedan dess den helt dominerande källan till stöd för Polisario/SADR. Marocko hävdar att Polisario är en algerisk marionett utan självständig beslutsförmåga. Både Polisario och Algeriet förnekar detta. Det verkar dock sannolikt att Polisario åtminstone står under mycket stort algeriskt inflytande, i och med att gruppen är så starkt beroende av värdregeringens välvilja.¹⁵⁹

Polisario mottar visst stöd från andra länder. Sydafrika och Kuba framstår som särskilt aktiva.¹⁶⁰ Liksom Algeriet formulerar bägge sitt stöd för Polisario i folkrättsliga termer, om självbestämmanderätt och respekt för Afrikas erkända gränser. Kommunistregeringen i Havanna lyfter därutöver antiamerikanska

¹⁵⁶ Bland dessa system märks exempelvis trupptransportfordon (BMP, BTR-60), eldrörsartilleri (122 mm), raketartilleri (BM-11, BM-21, RM-70), eldrörsluftvärn (ZU-23), stridsvagnar (T-54/55) och såväl hand- som fordonsburna luftvärnsrobotar (SA-6, SA-7, S-A9). Polisario förfogar också över viss fransktillverkad och annan utrustning som erövrats från Mauretanien och Marocko, vilken sannolikt inte används i större utsträckning. U.S. Department of State (1982). CIA-RDP85T00176R001700120006-0. 28 september; CIA (1983) "The Polisario Front: Status and Prospects" (CIA-RDP84S00556R000100150003-7). 1 april, sid. 4; Zunes & Mundy (2010), sid. 16f.

¹⁵⁷ Shelley (2004), sid. 26ff; Zunes & Mundy (2010), sid. 40ff

¹⁵⁸ Schumacher, Edward (1984) "Morocco foresees victory in Sahara". *New York Times*. 17 sept.; Zunes och Mundy (2010), sid. 23; se även avsnitt 4.1.4

¹⁵⁹ Det har påståtts att Mohammed Abdelaziz, som ledde Polisario 1976–2016, utsågs på Algeriets initiativ, även om andra källor ifrågasätter detta. Zunes och Mundy (2010), sid. 116f

¹⁶⁰ Hecht (2024), sid. 483

teman. Sydafrikas inflytande i Afrika och det globala syd har gjort landet till Polisarios viktigaste anhängare efter Algeriet.¹⁶¹ Kuba har mindre inflytande, men låter sedan många år västaharier studera vid kubanska universitet. Totalt sägs ”tusentals” västaharier ha studerat i Kuba.¹⁶² Även andra länder har erbjudit flyktingarna utbildning, men utöver Algeriet främst i form av enstaka stipendier.¹⁶³

Marocko har under 2000-talet ihärdigt drivit tesen att Polisario är en iransk klientrörelse, fiendlig mot väst. Detta är av allt att döma desinformation (se avsnitt 3.5). Iran erkände SADR 1980 men har aldrig uppvisat något större intresse för Västsaharafrågan, trots goda relationer med Algeriet.¹⁶⁴ Det har inte gått att hitta trovärdiga uppgifter om konkret stöd från Iran till Polisario.¹⁶⁵

Flyktingarna försörjs framför allt av FN-organ som WFP, Unicef och UNHCR och av andra stora biståndsaktörer, men också av mindre solidaritets- och hjälpgrupper. Särskilt spanska organisationer skickar bistånd, driver verksamheter i lägren och låter västahariska barn vistas på sommarinternat i Spanien.¹⁶⁶

4.2 Marocko

Officiellt namn:	Konungariket Marocko
Huvudstad:	Rabat (1,9 miljoner invånare, 2020)
Yta:	446 300 km ² (exklusive Västsahara)
Statschef:	kung Mohamed VI (sedan 1999)
Befolkning:	38 miljoner (2024)
BNP	\$ 154,4 miljarder (2024)
BNP/capita:	\$ 3 993 (2024)
Militärutgifter/BNP:	3,64 % (2023) ¹⁶⁷

¹⁶¹ Khabbachi (2023)

¹⁶² Farah (2012), sid. 35

¹⁶³ Libyen utfärdade stora mängder stipendier fram till mitten av åttiotalet, därefter i mindre skala. Vissa västaharier har kunnat studera i Syrien. Dessutom har stipendiefinansiering och andra ickestatliga arrangemang gjort det möjligt för studenter från Tindouf att läsa vidare i Spanien och, mer sällsynt, i Italien, Tyskland, Ryssland, Polen, Tjeckien, Bulgarien, Ungern och Frankrike. Farah (2012), sid. 34

¹⁶⁴ Under shaheran var Iran nära lierat med Marocko, och Polisario välkomnade 1979 års regimskifte. Under sin landsflykt bodde shahen en tid i Marrakech och Rabat som kung Hassan II:s gäst. Irans erkännande, närmast följande årsdag för SADR:s utropande, framstår därför som en symbolisk hämnd. Förbindelserna mellan Iran och SADR verkar sedan ha varit i stort sett innehållslösa.

¹⁶⁵ McGregor (2025)

¹⁶⁶ Polisario har ett brett kontaktnät i den forna kolonialmakten, där man funnit anhängare inom både vänstern och högern samt från katalanska och baskiska nationalisterna. Madridregeringen har dock intagit en mer Marockovänlig hållning på senare år (se avsnitt 3.5).

¹⁶⁷ Alla uppgifter i faktaboken är hämtade ur Landguiden (läst 3 febr. 2026)

Marocko är Maghrebs näst folkrikaste land, efter Algeriet, och det tredje folkrikaste i Nordafrika, efter Algeriet och Egypten. Landet är en konstitutionell monarki, men i praktiken domineras Marocko helt av kung Mohamed VI, som både utövar makt direkt och behärskar det parlamentariska systemet genom lojala partier och politiker. Den förmögne affärsmannen och förre jordbruksministern Aziz Akhannouch är sedan 2021 premiärminister i spetsen för trepartiregering.¹⁶⁸

Till skillnad från de flesta länder i Mellanöstern och Nordafrika har Marocko en månghundraårig förkolonial historia som självständigt kungadöme. Kungen tillerkänns en religiöst grundad legitimitet och hans samhällseliga ställning är stark. Den nuvarande härskarätten, alaouiterna, har sedan 1600-talet styrt ett territorium med skiftande gränser. De områden som utgör dagens Marocko föll under fransk och delvis spansk kontroll på 1900-talet, men monarkin förblev intakt. När landet frigjorde sig 1956 kom det att ledas av kung Mohamed V.¹⁶⁹ Vid dennes död 1961 övertogs makten av sonen Hassan II.

Kung Hassan II styrde Marocko med hårda medel, med stöd av konservativa krafter och militären. Utrikespolitiskt tydde han sig till USA, Frankrike och de konservativa oljestaterna i Persiska viken. Marocko hade för egen del inga olje- eller gastillgångar att tala om, och ekonomin skapade snart betydande problem. Sjuttioalet präglades av social oro och militära intriger, inklusive två kupp försök.¹⁷⁰ Västsaharafrågan blev i detta läge ett sätt för kungahuset att vinna stöd och mobilisera nationen (se avsnitt 3.1), men förvandlades sen till ett ekonomiskt svart hål som eldade på den inre oron och repressionen. Först under nittioalet lättade de inre spänningarna, men det dröjde till Hassan II:s död 1999 innan efterträdaren Mohamed VI sjösatte ett omfattande liberaliseringsprojekt. Bland annat tillsattes en sanningskommission som utredde ouppklarade mord och försvinnanden under faderns regenttid.

Reformviljan fann dock snart sina gränser, och även om pressen och det politiska livet kvicknat till efter 1999 stannade den egentliga makten hos kungen och det nätverk av elitfigurer och institutioner som omger honom, kallat *makhzen*. Det politiska klimatet hårdnade återigen under 2010-talet, även om landet har förblivit mer öppet än under Hassan II.¹⁷¹

Det inrikespolitiska läget framstår idag som stabilt, men inte utan orosmoln. Regeringens beslut att erkänna Israel år 2020 (se avsnitt 3.4) väckte ont blod hos många marockaner, och även om ekonomin har växt och är relativt väl diversifierad fortsätter Marocko att tampas med sociala spänningar. Dessa

¹⁶⁸ Landguiden (läst 13 mars 2026)

¹⁶⁹ Om kolonialeran och självständighetskampen, se Pennell (2000)

¹⁷⁰ Ibid., sid. 331ff

¹⁷¹ Ayad, Christophe och Frédéric Bobin (2025b) "Mohammed VI, le monarque des réformes inachevées". *Le Monde*. 26 aug.

problem kan förstärkas av externa chocker, som torka eller olje- och matprisrusningar. Kung Mohamed uppfattas dessutom som allt mer oengagerad i landets styre, med långa utlandsvistelser och uppenbara men oförklarade hälsoproblem, vilket har öppnat fältet för elitintriger och ryktesspridning.¹⁷² Kronprins Hassan, 23 år, utsågs i maj 2026 till generalstabens samordnare, i vad som ses som ett sätt att stärka hans kontroll över militären inför ett framtida trontillträde.¹⁷³ Hösten 2025 utbröt stora ungdomsprotester mot korruption och fattigdom. De bedarrade efter en arresteringsvåg och ett kungligt löfte om nya välfärdssatsningar, men uppfattades ändå som ett orostecken.¹⁷⁴

4.2.1 Den marockanska militären

Den marockanska militären är numerärt stor och har under 2000-talet utrustats med allt fler moderna system. Den stående armén sägs uppgå till 175 000 man, med tillgång till ytterligare 50 000 man i gendarmeri- och paramilitära styrkor samt en arméreserv uppskattad till 150 000 man. Värnplikten återinfördes 2019. Marocko har nära band till USA och samarbetar även med exempelvis Israel och Frankrike samt med Nato. De väpnade styrkorna är utrustade med ”främst åldrande fransk och amerikansk materiel”, men moderniseringsinsatser pågår för såväl flygvapnet som marinen.¹⁷⁵ Marocko har traditionellt delat upp sitt territorium i två militärregioner: nord och syd, där den senare inkluderar Västsahara. Under 2022 inrättades en ny, östlig militärregion, på grund av de växande spänningarna med Algeriet.¹⁷⁶

Enligt fredsforskningsinstitutet Sipri har större delen av Marockos vapenimport under perioden 2020–24 kommit från USA (64 procent), Frankrike (15 procent) och Israel (11 procent).¹⁷⁷ Bland senare års inköp märks exempelvis amerikanskt raketartilleri och stridshelikoptrar (M142 Himars och AH-64 Apache) och turkiska drönare (Bayraktar Akinci), samt luftvärn (Barak MX) och patrullrobotar (Spy X) från Israel.¹⁷⁸ Den svenska vapenexporten till Marocko

¹⁷² Africa Confidential (2024) ”Royalty shows signs of stress” (vol. 65, nr. 2). 18 jan.; Ayad, Christophe och Frédéric Bobin (2025a) ”Au Maroc, une atmosphère de fin de règne pour Mohammed VI”. *Le Monde*. 24 aug

¹⁷³ *Jeune Afrique* (2026) ”Maroc : Mohammed VI nommé Moulay El Hassan coordinateur à l’état-major général de l’armée”. 3 maj.

¹⁷⁴ *Le Figaro* och AFP (2025). ”Maroc : plus de 2400 personnes poursuivies après les manifestations de la «Gen Z», selon le parquet”. 28 okt. (läst 25 nov. 2025)

¹⁷⁵ Hela stycket: IISS (2025) *The Military Balance 2025*. London: Routledge (1:a uppl.), sid. 358ff

¹⁷⁶ A. a.

¹⁷⁷ Hussain och Tartir (2025)

¹⁷⁸ *Economist* (2025) ”Israel may not be popular, but its weapons are”. 20 nov.; *Assahifa* (2025). ”قادرة على التعامل مع التهديدات الجوية على بُعد 150 كيلومترا”; Aublanc, Alexandre (2026) ”«Aucun des deux pays ne souhaite la guerre, mais ils semblent se préparer au pire»”. *Le Monde*. 4 febr.

inskränker sig enligt Sipri till en leverans av ett antiubåtsraketsystem i början av 1980-talet. Därefter har ingen svensk export förekommit.¹⁷⁹

4.2.2 Marockos Västsaharapolitik

Såväl den marockanska nationaliströrelsen som kungahuset hade svårt att förlika sig med de gränser Marocko vann i och med självständigheten 1956. Återtagandet av ett antal små spanska enklaver var ett viktigt mål för det nyligen självständiga Marocko och landet ställer än idag krav på de spanska besittningarna i Ceuta och Melilla (arabiska: *Sabta, Mililiya*), mittemot Gibraltar sund. Under en period efter självständigheten närde den marockanska staten ambitioner om ett ”Stormarocko”, vilket förutom Marockos erkända territorium även omfattade Västsahara och Mauretaniens samt delar av Algeriet och Mali.¹⁸⁰ Detta ledde både till krig med Algeriet 1963 och till en flerårig tvist om Mauretaniens självständighet, innan ambitionerna slutligen reducerades till att bara gälla det dåvarande Spanska Sahara (se avsnitt 3.1 och karta 2).

Synen på Västsahara har legat fast under både Hassan II och Mohamed VI. Även om sonens hantering av det omstridda territoriet inte varit lika renodlat repressiv som faderns, har Marockos politiska linje snarast hårdnat sedan tronskiftet 1999. Den folkomröstning om självständighet som Hassan II motvilligt accepterade har Mohamed VI avvisat: nu erbjuds enbart autonomi under marockanskt styre, även om man är villig att diskutera formerna för detta (se avsnitt 3.3). I detta har kungen av allt att döma starkt stöd från sin befolkning. För de flesta marockaner existerar ingen Västsaharafråga, förutom i form av Marockos långa kamp för att freda sig mot algeriskstödda försök att splittra konungariket. Officiellt talar man inte om Västsahara, utan om de södra provinserna eller, som en politisk markering, marockanska Sahara. Man har också historiskt sett vägrat att erkänna förekomsten av en autentisk västsaharisk nationalism, och i stället skyllet självständighetsaktivismen på algeriska manipulationer och hävdade att flyktingarna i Algeriet är kidnappade marockaner.¹⁸¹

Skälen till Marockos ihärdiga kamp för att erövra och behålla Västsahara har diskuterats utförligt. Särskilt den marockanska regeringens kritiker tenderar att se ekonomiska motiv: Marocko exploaterar Västsaharas fosfatresurser och fiskevatten och har dessutom satsat på oljeprospektering i området. Vägen

¹⁷⁹ Sipri Arms Trade Database (slagning 12 mars 2026)

¹⁸⁰ Pennell (2000), sid. 333ff; Mundy (2006), sid. 280f; Zunes och Mundy (2010), sid. 35ff

¹⁸¹ De marockanska anklagelserna har inte stöd i oberoende källor. HRW konstaterade i undersökningar 2008 och 2014 att Tindoufflyktingarna relativt enkelt kan undandra sig Polisarios kontroll genom att resa till Mauretaniens och vidare till Västsahara och Marocko. Polisario antogs visserligen vilja stoppa sådana resor, men kunde inte hindra dem om slutmålet hölls hemligt. Det bör noteras att Marocko inte heller tillåter resor i motsatt riktning. HRW (2008), sid. 122ff; HRW (2014)

genom Västsahara till Mauretanien och olika hamnprojekt i Dakhla används också för att bygga ekonomiska band till Västafrika och övriga Afrika.¹⁸²

Marocko har alltså vissa ekonomiska skäl att försvara sin kontroll över Västsahara och sådana motiv kan ha haft större vikt vid vissa tidpunkter. Den ekonomiska aspekten bör dock inte överdrivas.¹⁸³ Det är tveksamt om Västsaharafrågan kan ha utgjort en vinstaffär för Marocko, med tanke på de militära kostnaderna och de stora infrastruktursatsningar som gjorts i området.¹⁸⁴

En troligen mer välgrundad uppfattning är att kampen om Västsahara spelar en ”huvudsakligen ideologisk” roll för Marocko.¹⁸⁵ Den marockanska nationalismen är politiskt betydelsefull och tätt förbunden med Saharafrågan. Sedan åtminstone 1970-talet utgör Västsahara den centrala brännpunkten både för marockansk nationalism och för landets utrikespolitik i stort. Territorialanspråken är alltså väl förankrade i landets politiska traditioner och gröna marschen är en omhuldad nationalsymbol. Västsahara tjänar dessutom ett instrumentellt syfte, genom att möjliggöra mobilisering i en populär fråga och frammana ett yttre hot. Ända sedan 1970-talet har Saharafrågan erbjudit kungahuset ett sätt att demonstrera ledarskap, stärka sin legitimitet och överbrygga landets inre klyftor genom att rikta uppmärksamheten mot Marockos kamp för sina ”södra provinser”.

Som Zunes och Mundy summerar saken:

Även om de ekonomiska motiven har skiftat över tid, har de idémässiga och politiska skälen förblivit konstanta. Marocko var, med andra ord, villigt att invadera Västsahara – och har sedan dess varit villigt att ockupera det, till en hög kostnad – på grund av en postkolonial nationell identitet baserad på irredentism och regimens behov av att konsolidera sig, i synnerhet monarkin.¹⁸⁶

Med åren har dessa ursprungliga drivkrafter byggts på genom Saharafrågans ideologisering som nationell kärnfråga, oviljan att vika från målet efter så stora upppoffringar, tidens gång och en tilltagande normalisering av Marockos närvaro i territoriet.

Saharapolitiken har genom åren mött motstånd på den yttersta vänsterkanten och från vissa islamister, men kungahusets linje verkar åtnjuta brett stöd i det egentliga Marocko. Kritik i frågan tillåts hur som helst inte, och Västsahara beskrivs ibland som en av tre ”oberörbara” frågor, jämte kungens person och

¹⁸² Lewis, Nell och Jackie Prager (2024) ”’We’re constructing an ecosystem’: How a small, windy city could become a gateway for trade”. CNN. 28 maj.

¹⁸³ Zunes och Mundy (2010), sid. 34ff

¹⁸⁴ Västsahara har helt omskapats under marockansk ledning, och städer som al-Ayoune och Dakhla utvecklats till mångdubbel storlek. Lewis och Prager (2024); Roger (2025a); Roger (2025b)

¹⁸⁵ Yerke och Triche, sid. 3

¹⁸⁶ Zunes och Mundy (2010), sid. 35f

islams ställning. Västsahariska nationalisterna och andra kritiker av Saharapolitiken har genom åren utsatts för hela registret av statliga ingripanden, från trakasserier till arresteringar och framtvungade försvinnanden, tortyr och utomrättsliga avrättningar. Situationen var värst under krigsåren, men ett antal västaharier sitter också idag inlåsta efter kritiserade rättegångar.¹⁸⁷ FN:s generalsekreterare rapporterade 2025 att man mottagit uppgifter om en

... alltmer krympande medborgerlig sfär och restriktioner på sahariernas rättigheter till yttrande-, förenings- och mötesfrihet. Marockanska myndigheter undertryckte enligt uppgift protester och arrangemang till stöd för självbestämmande, vilket haft särskilt märkbara effekter på kvinnliga sahariska människorättsförsvarare, som leder föreningar och fredliga protester och aktivt utövar sin rätt till förenings- och mötesfrihet.¹⁸⁸

Marockanska myndigheter uppträder med särskilt hårda metoder inne i själva Västsahara. Området präglas av en mycket omfattande säkerhetsnärvaro, med vägspärrar, patruller och liknande, vilket inte har någon motsvarighet i övriga Marocko. Detta avtecknar sig tydligt i internationella utvärderingar av människorättsläget i det egentliga Marocko respektive Västsahara. Det amerikanska institutet Freedom House, som årligen sammanställer mätningar av staters och territoriers politiska och medborgerliga friheter, ger i 2025 års rapport Marocko 37 av 100 poäng. Det motsvarar betyget ”delvis fritt” och placerar landet i den nedre delen av skalan, omgivet av andra afrikanska och arabiska stater. Västsahara får däremot betyget ”inte fritt”, med 4 poäng – nära den absoluta botten och bara ett pinnhål högre än Nordkorea.¹⁸⁹

Marockanska myndigheter motsätter sig som regel all oberoende övervakning av människorättsläget i Västsahara. Man har exempelvis förbjudit FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter (OHCHR) att besöka territoriet sedan 2015, trots upprepade uppmaningar. Även journalister, forskare och parlamentariska delegationer nekades ofta tillträde.¹⁹⁰ Marockovänliga stater i säkerhetsrådet har också blockerat upprepade försök att ge Minurso ett generellt uppdrag att övervaka människorättsläget på konfliktens bägge sidor, vilket Polisario önskar och vilket annars är vanligt för FN-insatser.¹⁹¹

¹⁸⁷ Amnesty International (2022) ”Western Sahara: Long-term prisoners await justice”. 8 nov.

¹⁸⁸ FN (2025a) ”Implementation of the Declaration on the Granting of Independence to Colonial Countries and Peoples. Question of Western Sahara. Report of the Secretary-General” (A/80/290). 31 juli, sid. 5

¹⁸⁹ Freedom House (2025) ”Freedom in the World 2025: Morocco” och ”Western Sahara”

¹⁹⁰ FN (2025a), sid. 5

¹⁹¹ När USA försökte byta politik i frågan 2013 möttes man av starka marockanska protester och initiativet övergavs. Yerkes och Triche (2025), sid. 4; Naili (2020)

4.3 Algeriet

Officiellt namn:	Demokratiska folkrepubliken Algeriet
Huvudstad:	Alger (2,8 miljoner invånare, 2020)
Yta:	2 381 741 km ²
Statschef:	president Abdelmadjid Tebboune (sedan 2019)
Befolkning:	46,8 miljoner (2024)
BNP:	\$ 263,6 miljarder (2024)
BNP/capita:	\$ 5 631 (2024)
Militärutgifter/BNP:	8,17 % (2023) ¹⁹²

Algeriet är Afrikas till ytan största land, med den största befolkningen i Maghreb och den näst största i Nordafrika, efter Egypten. Ekonomin bygger i hög grad på olje- och naturgasexport till Europa. De stora energitillgångarna stärker Algeriets ekonomi och gör att staten har stora finansiella resurser. Men den svagt diversifierade, överreglerade och ineffektiva ekonomin blir samtidigt sårbar för svängningar i världsmarknadspriserna.

Efter mer än ett sekel under franskt styre utkämpade Algeriet ett mycket blodigt självständighetskrig mot Frankrike 1958–62. Efter kriget styrdes Algeriet av den tidigare motståndsrörelsen FLN (franska: *Front de libération nationale*, Nationella befrielsefronten) som en socialistisk enpartistat. Den traumatiska befrielsekampen kom att färga det självständiga Algeriets politiska kultur och nationella identitet. Detta visade sig inte minst i utrikespolitiken, där FLN:s ledare gav kraftfullt stöd till olika nationaliströrelser och antikoloniala grupper, inklusive i Palestina, Västsahara, Sydafrika och andra delar av Afrika.¹⁹³ Relationerna med väst (särskilt Frankrike) var följaktligen ansträngda och Algeriet byggde upp en stark militärmakt med sovjetiskt stöd. Det korta kriget med Marocko 1963 (se avsnitt 3.1) bidrog ytterligare till militariseringen av landets politik, och rivaliteten med Marocko kom efter Västsaharafrågans utbrott 1975 att inta en allt mer central plats i Algeriets utrikes- och säkerhetspolitik.

Ett försök till demokratisering och flerpartival i början av 1990-talet utmynnade i en militärkupp, följt av ett inbördeskrig mellan regeringen och islamistisk gerilla. Flerpartisystemet behölls efter en kort period av juntastyre, men undergrävdes av fortsatt militärt inflytande. Den algeriska militären anklagades under kriget för grova övergrepp mot politiska fångar och civila och regeringen slöt sig mot omvärlden, med minskat internationellt inflytande som följd.

Våldsamheterna klingade gradvis av mot slutet av nittiotalet och landets politik stabiliserades efter 1999 under ledning av Abdelaziz Bouteflika, en tidigare

¹⁹² Alla uppgifter i faktarutan är hämtade ur Landguiden (läst 3 febr. 2026)

¹⁹³ Hallqvist och Hammargren (2020), sid. 17ff

utrikesminister.¹⁹⁴ Bouteflika återupprättade stegvis presidentämbetets ställning gentemot militären och rensade ut rivaliserande maktcentra.¹⁹⁵ Val hölls regelbundet under Bouteflikas styre, oppositionspartier accepterades och pressen förblev relativt fri, men den verkliga makten vilade hos presidenten och hans förtrogna, omgärdade av ett nebulöst system av militära och ekonomiska nätverk – ofta kallade *le pouvoir*, makten. Landets säkerhets- och utrikespolitik upptogs under denna period i hög grad av turbulensen i Sahelområdet och Libyen.¹⁹⁶

Under 2010-talet blev Bouteflika både mer auktoritär och allt sjukare och till sist närmast beslutsförmögen. Detta bidrog till att landets politik stagnerade, under tilltagande missnöje över korruption och sociala problem. Under 2019 utbröt en stor protestvåg, *al-hirak* ("rörelsen"). Bouteflika avsattes med militärledningens benägna bistånd och ersattes av veteranpolitikern Abdelmadjid Tebboune, samtidigt som protesterna kvästes. Tebboune återvaldes 2024 med 84 procent av rösterna, i ett omstritt val, och behåller makten än idag.¹⁹⁷ Freedom House karakteriserar Algeriet som "icke fritt", med 31 av 100 poäng.¹⁹⁸

Algeriets inre problem – en stelbent och energiexportberoende ekonomi, grasserande korruption, social ojämlikhet, auktoritärt elitstyre och människorättskränkningar – förblir olösta. Det folkliga missnöjet skulle mycket väl kunna blossa upp igen, exempelvis i samband med en ekonomisk kris.

4.3.1 Den algeriska militären

Den algeriska militären är stor, välutrustad och välfinansierad, delvis som en följd av att officersnätverk har utövat ett dominerande inflytande över landets politik ända sedan självständigheten.

Den brittiska tankesmedjan Internationella institutet för strategiska studier (IISS) beskriver Algeriets väpnade styrkor som "bland de bäst utrustade i Nordafrika" och konstaterar att flygvapnet och armén nyttjar "modern, främst rysk materiel". Armén uppgavs år 2025 bestå av 110 000 man, varav 35 000 anställd personal och 75 000 värnpliktiga. Därutöver finns drygt 187 000 man organiserade inom

¹⁹⁴ Lund (2006)

¹⁹⁵ Lund, Aron (2007) *Maghreb mellan stabilitet och stagnation: Om Algeriet, Libyen, Marocko, Mauretanien, Tunisien och Västsahara* (Världspolitikens dagsfrågor, nr. 5/2007). Stockholm: Utrikespolitiska institutet, sid. 10ff

¹⁹⁶ Hallqvist och Hammargren (2020)

¹⁹⁷ *Le Monde* (2025) "Présidentielle en Algérie : Abdelmadjid Tebboune largement réélu avec 94,65 % des voix". 8 sept.; Ambassade Algérie en France (2024) "Résultats définitifs de la Présidentielle du 7 septembre". 14 sept.

¹⁹⁸ Freedom House (2025) "Freedom in the World 2025: Algeria"

paramilitära grupper och gendarmeristyrkor, samt en 150 000 man stark arméreserv.¹⁹⁹

Under perioden 2020–24 stod Ryssland för 48 procent av Algeriets vapenimport, följt av Kina (19 procent) och Tyskland (14 procent). IISS noterar att den kinesiska importen kan komma att öka efter ett försvarsavtal mellan Alger och Peking 2024.²⁰⁰ Enligt fredsforskningsinstitutet Sipri var Algeriet under denna period Nordafrikas klart största vapenköpare, ensamt ansvarigt för 53 procent av totalimporten.²⁰¹ Bland senare års krigsmaterielaffärer märks exempelvis inköp av modernt ryskt stridflyg (Su-35, Su-57), korräckviddiga ballistiska robotar (Iskander-M) och långräckviddigt luftvärn (S-350, S-400).²⁰² Från Sverige har Algeriet under 2010-talet köpt radar- och elledningssystem (Giraffe AMB, Ceros 200) samt sjömålsrobotar (RBS 15).²⁰³

4.3.2 Algeriets Västsaharapolitik

Den algeriska regeringen har konsekvent vägrat uppträda som en part i Västsaharakonflikten och avvisar alla marockanska förhandlingspropåer med hänvisning till att Rabats enda motpart är representanten för det västsahariska folket, Polisario. Att Algeriet spelar en ytterst viktig roll och kan påverka Polisario är ändå uppenbart, även om det finns olika uppfattningar om graden av Polisarios autonomi gentemot värdregeringen.

FN-förhandlare och diplomater har som regel valt att runda de algeriska protesterna genom att konsultera Algeriet i egenskap av grannland eller berörd nation, utan att formellt tillskriva landet en egen roll. Algeriet har också många gånger accepterat att delta i FN-ledda samtal om Västsahara, men då jämte Mauretanien och under förespeglingen att man är där som ett av två intresserade grannländer snarare än som en part i konflikten.

Algeriet har aldrig rest egna territorialkrav på vare sig Västsahara eller Marocko. Man har däremot konsekvent motsatt sig marockanska expansionsförsök, såväl i Algeriet 1963 som gentemot Mauretanien 1960–69 och i Västsahara efter 1975. De marockanska kraven på Tindouf-Béchar-området bidrog säkerligen till att forma Algeriets tidiga inställning i Västsaharafrågan.²⁰⁴ Trots att Marocko inte på länge krävt algeriskt land lever 1963 års sandkrig och Stormarocko (se avsnitt 3.1

¹⁹⁹ Hela stycket: IISS (2025), sid. 328ff

²⁰⁰ A. a.

²⁰¹ Hussain och Tartir (2025)

²⁰² Aublanc (2026); Laffont (2026)

²⁰³ Sipri Arms Trade Database (slagning 12 mars 2026)

²⁰⁴ Shelley (2004), sid. 32ff

och karta 2) vidare inom den algeriska nationalismens föreställningsvärld, som exempel på Marockos onda avsikter och till stöd för en Polisariovänlig linje.

Algeriets inre politik är notoriskt dunkel och svårbegriplig, styrd av ett gåtfullt samspel mellan landets civila politiker och dolda maktcentra inom militären och underrättelsetjänsterna. Utrikespolitiken motiveras med högljutt framförda principargument om självbestämmanderätt, försvar för små nationers rättigheter, skydd för de postkoloniala gränserna, antiimperialism och så vidare, men vilka inre och yttre intressen som egentligen stakar ut kursen är svårt att avgöra. Analyser av landets Västsaharapolitik och förhållandet till Marocko har pekat ut flera tänkbara drivkrafter, inklusive materiella intressen och geopolitiska kalkyler relativt Marocko och övriga regionen, men också politisk-ideologiska faktorer.

Vissa forskare betraktar Algeriets uppträdande främst som en funktion av rivaliteten med Marocko – antingen som ett offensivt agerande för att upprätta egen hegemoni i västra Nordafrika eller som en defensiv reaktion på de tidigare marockanska försöken att lägga under sig algeriskt territorium. Stödet till Polisario uppfattas ur denna synvinkel som ett sätt att blockera marockansk expansion, skada Marocko ekonomiskt och låsa kungarikets militära styrkor i Västsahara. En mer långtgående tolkning i samma anda är att Algeriet strävar efter att utvidga sitt eget inflytande genom att upprätta en klientstat vid sin västgräns, genom vilken man hoppas kunna säkra fri tillgång till Atlanten, fosfatresurser, med mera.

Andra betonar dock att Algeriet även i andra konflikter högaktigt försvarat den nationella självbestämmanderätten och stött antikoloniala befrielseörelser. Man framhåller att denna linje har legat fast över tid trots politiska omvälvningar och förändrade materiella förutsättningar.²⁰⁵ Algeriska företrädare har själva lyft fram att de intog en lika kompromisslös linje till stöd för Östtimors avkolonisering, trots goda relationer med Indonesien.²⁰⁶ Företrädare för denna uppfattning pekar på hur Algeriets politiska kultur och (nu tämligen ålderstigna) styrande elit formats av den blodiga frihetskampen mot Frankrike, och framhåller att algeriska ledare sett paralleller mellan dessa formativa erfarenheter och Västsaharas situation. Andra invänder att det trots allt finns exempel på algeriska ledare och elitfigurer som intagit en mer Marockovänlig hållning, och att Algeriet i vissa

²⁰⁵ Elaggoune, Abdelhak och Mourad Aty (2018) "Explaining Algeria's Nationalist Foreign Policy on the Western Sahara Conflict". *Africana Studia* (nr. 29), sid. 34f; Lagdaf, Souadou och Nardjes Flici (2019) "Algeria and the Conflict in Western Sahara: Principles and Geopolitics" i Zoubir, Yahia (red., 2019) *The Politics of Algeria: Domestic Issues and International Relations*. London: Routledge (1:a uppl.), sid. 254f

²⁰⁶ Zunes och Mundy (2010), sid. 41. Indonesiens krav på Östtimor och Marockos på Västsahara företedde slående likheter, med den skillnaden att FN:s folkomröstningsplan faktiskt genomfördes i Östtimor medan den obstruerades i Västsahara. Omröstningen hölls 1999 och Östtimor blev självständigt 2002.

skeenden uppenbarligen har utnyttjat Västsaharafrågan instrumentellt och visat intresse för realpolitisk kohandel med Marocko.²⁰⁷

De flesta forskare förefaller vara av den uppfattningen att Algeriets utrikespolitiska agerande påverkas av både materiella/geopolitiska och ideologiska faktorer. Diskussionen rör snarare i vilken grad och på vilket vis.²⁰⁸

Zunes och Mundy noterar att "[e]tt av de mer betydande falska antagandena om Algeriets roll i konflikten är idén att eftersom Algeriet bara är indirekt inblandat, måste dess motiv vara cyniska, svagare och mer lättförändrade" än Marockos. De pekar, liksom andra forskare, på att förutsägelser om ett kommande skifte i algerisk Västsaharapolitik har slagit slint gång efter annan.²⁰⁹ Algeriets politik har nu i själva verket legat fast i över ett halvsekel utan att revideras i något meningsfullt avseende, trots alla de förändringar som sedan 1975 har ägt rum inne i landet, i den regionala miljön, i det internationella systemet och så vidare.

Denna demonstrerade envishet – eller uthållighet eller orörlighet – kan ha olika förklaringar. Den kan exempelvis förstås som ett resultat av ideologiska drivkrafter, eller inre politiska låsningar, eller hänföras till försvarssektorns inflytande över algerisk utrikespolitik, eller någon kombination därav. En annan möjlig tolkning är att Algeriet ser ett egenvärde i att hålla frågan levande, eftersom landets huvudsakliga konkurrent försvagas medan Algeriet har relativt lätt att bära konfliktens kostnader. Den oförändrade politiken kan också ses som ett bevis på den algerisk-marockanska rivalitetens institutionaliserade karaktär. Flera andra tolkningar är möjliga.

4.4 Mauretanien

Officiellt namn:	Islamiska republiken Mauretanien
Huvudstad:	Nouakchott (1,5 miljoner invånare, 2023)
Yta:	1 030 700 km ²
Statschef:	president Mohamed ould Ghazouani (sedan 2019)
Befolkning:	5,2 miljoner (2024)
BNP:	10,8 miljarder (2024)
BNP/capita:	\$ 2 083 (2024)
Militärutgifter/BNP:	9,6 % (2023) ²¹⁰

Mauretanien är stort till ytan men mycket sparsamt befolkat. Landet är långt mindre utvecklat och förmöget än vare sig Algeriet eller Marocko, och har

²⁰⁷ A. a.

²⁰⁸ Elaggoune och Aty (2018), sid. 31; Lagdaf och Flici i Zoubir (2019), sid. 252f

²⁰⁹ Zunes och Mundy (2010), sid. 42f

²¹⁰ Alla uppgifter i faktarutan är hämtade ur Landguiden (läst 3 febr. 2026)

mycket ringa militära styrkor i jämförelse med sina två stora grannar. Den bräckliga ekonomin har länge vilat på järnexport, som täckt hälften av statens inkomster, men under 2000-talet har Mauretanien upptäckt och börjat exploatera olje- och gasfyndigheter.²¹¹ Landet domineras av den arabisktalande folkmajoriteten, morerna, som har starka kulturella och språkliga band till saharierna (se avsnitt 2.2).

Landet har styrts av militärregimer eller ledare med militär bakgrund under större delen av sin historia. Den senaste militärkuppen ägde rum 2008. Ur juntan utvecklades så småningom en civil regering och ett fredligt maktskifte ägde rum för första gången 2019, när dåvarande försvarsministern (och tidigare juntamedlemmen) Mohamed ould Ghazouani vann presidentvalet. Ghazouani omvaldes 2024 med 56 procent av rösterna, i ett val som ifrågasattes av andra kandidater och utlöste protester i flera städer.²¹² Freedom House beskriver Mauretanien som ”delvis fritt” (39 av 100 poäng), med val och privata medier vilka dock undermineras av ingrepp i yttrande- och organisationsfriheten.²¹³

Politiken präglas i hög grad av klanrelationer inom den moriska folkmajoriteten och av inommilitära och politiska intriger. Den moriskdominerade statens förhållande till de svarta afrikanska folkgrupperna i södra Mauretanien har ofta varit spänt. Slaveri anses fortfarande existera i Mauretanien, inom olika folkgrupper men framför allt hos morerna. Det moriska klansystemet är sammanvävt med en sorts kastväsende inom vilket många ur den arabiserade afrikanska befolkningen, *haratine*, är ärftligen underordnade andra familjer.²¹⁴

4.4.1 Den mauretanska militären

Mauretanien har små och klena utrustade militära styrkor, främst fokuserade på gräns- och territorieövervakning. Enligt IISS bestod armén år 2025 av 15 000 man, stödda av ytterligare 5 000 inom gendarmeri- och nationalgardesstyrkorna. Flygvapnet utgjordes av en handfull propellerflygplan. De väpnade styrkorna har mottagit visst stöd från EU, Nato och Kina. Landet är indelat i sex militärregioner. År 2021 togs beslut om att skapa ett speciellt försvarsområde längs nordgränsen, sannolikt relaterat till det förnyade kriget i Västsahara och enligt

²¹¹ Landguiden (läst 5 mars 2026)

²¹² *Le Monde* och AFP (2024) ”En Mauritanie, Mohamed Ould Ghazouani réélu président au premier tour” *Le Monde*. 1 juli; Landguiden (läst 5 mars 2026)

²¹³ Freedom House (2025) ”Mauritania: Freedom in the World 2025”

²¹⁴ Ghazal, Amal (2022) ”Slavery in Mauritania: The Long Road to Real Emancipation”. Arab Center Washington DC. 16 aug. Liknande problem finns sannolikt inom den sahariska befolkningen i Tindouf, Västsahara och Marocko.

uppgift för att förhindra intrång från Polisario.²¹⁵ I praktiken verkar Polisario dock regelbundet flytta styrkor genom nordvästra Mauretania, precis som under åttiotalets krig, eftersom detta är det enda sättet att kringgå det marockanska mursystemet (se karta 1).

Utöver Västsaharakonflikten i norr påverkas mauretansk säkerhetspolitik också av ansträngda relationer med det östliga grannlandet Mali, med vilket man delar en 2 000 km lång ökengräns. Den ryskstödda maliska regeringens krig mot jihadistiska och separatistiska gerillagrupper har resulterat i flera gränsincidenter och kraftigt ökade bilaterala spänningar, samtidigt som Mauretania tagit emot över 100 000 maliska flyktingar.²¹⁶

4.4.2 Mauretaniens Västsaharapolitik

Mauretania spelade en viktig roll i Västsaharakonfliktens inledningsskede, under åren strax före och efter Spaniens uttåg ur området. Efter att landet drog sig ur kriget 1979 har det haft en marginell roll. Geografiska, ekonomiska och demografiska förhållanden gör att Mauretania ändå påverkas starkt av den olösta Västsaharafrågan och av rivaliteten mellan Algeriet och Marocko.

På 1970- och 1980-talet genomgick landet flera kriser och maktskiftet med koppling till Västsaharakonflikten. I början av 1980-talet var landets politik mer Polisariovänlig och SADR erkändes 1984.²¹⁷ Erkännandet förblir i kraft, men under senare tid har Mauretaniens Västsaharapolitik främst syftat till neutralitet. Målet har varit att avskärma sig från den marockansk-algeriska fiendskapen.

Den moriska majoritetsbefolkningen i Mauretania är i språklig och kulturell mening närmast oskiljbar från saharierna i Västsahara (se avsnitt 2.2) och många inom denna grupp förefaller sympatisera med Polisarios sak. Många västsaharier lever också i Mauretania eller rör sig ständigt mellan Tindoufområdet och Mauretania, ibland med dubbla medborgarskap (SADR och Mauretania). Mauretania har samtidigt mer utvecklade ekonomiska förbindelser med Marocko än med Algeriet och landet hyser även Marockovänliga grupper, inklusive inom den politisk-ekonomiska eliten. Ghazouani själv anses dessutom stå nära Förenade arabemiraten, en viktig allierad till Marocko.²¹⁸

²¹⁵ Hela stycket: IISS (2025), sid. 356ff. Om Natos stöd till Mauretaniens väpnade styrkor, se NATO Defense College Foundation (2025) "Pivot to Nouakchott". 19 maj

²¹⁶ Sens, Eléonore och AFP (2026) "Vives tensions Mauritanie-Mali après la multiplication d'incidents à la frontière". TV5. 2 april

²¹⁷ *Le Monde* (1984) "Nouakchott reconnaît la République arabe sahraouie démocratique". 29 febr.

²¹⁸ Lacher, Wolfram och Isabelle Werenfels (2025) "Mauritania's Balancing Act amid Intensifying Algerian-Moroccan Rivalry". Stiftung Wissenschaft und Politik. 7 april

Generellt sett tycks de styrande i Nouakchott vara eniga om att landet bör upprätthålla en ”positiv neutralitet” i Västsaharafrågan och mellan Alger och Rabat. Man vill på så vis skydda Mauretanien från uppsplitande inre tvister och bespara landet destabiliserande påtryckningar från endera sidan. Mauretanien har under 2020-talet kunnat dra viss nytta av att Marocko och Algeriet tävlat om att erbjuda ekonomiska satsningar i hopp om att vinna stöd.²¹⁹

Mauretanien har genom åren återkommande bjudits in till fredsförhandlingarna om Västsahara i egenskap av berörd grannstat, exempelvis under Manhassetsamtalen 2007–8.²²⁰ I praktiken har målet med dessa inbjudningar sällan varit FN-medlarnas intresse för de mauretanska synpunkterna. Snarare har det handlat om att skapa ett vidgat samtalsformat till vilket även Algeriet kunnat ansluta sig utan att behöva medge att det är part i konflikten.

4.5 Minurso

FN-insatsen Minurso upprättades genom säkerhetsrådets resolution 690 den 29 april 1991 (se avsnitten 3.2 och 3.3).²²¹ Insatsen förblir aktiv på båda sidor av frontlinjen i Västsahara, trots att inga aktiva ansträngningar längre görs för att organisera en folkomröstning och trots att vapenvilan föll sönder hösten 2020. Utöver att uppmuntra parterna till förnyat eldupphör ägnar sig Minurso åt exempelvis minröjning och åt att stödja de medlingsinsatser som bedrivs av generalsekreterarens särskilda sändebud till Västsahara.²²²

Minurso leds av generalsekreterarens särskilda representant, sedan 2021 Alexander Ivenko (Ryssland). Insatsens militära chef är sedan 2023 generalmajor Muhammad Fakhru Ahsan (Bangladesh).²²³ Minurso var förut större men bestod 2025 av bara 174 personer.²²⁴ Sverige har flera gånger sänt personal till Minurso.²²⁵

²¹⁹ Lacher och Werenfels (2025)

²²⁰ FN – UN News (2008) ”Western Sahara: UN-led talks end with parties pledging to step up negotiations”. 9 jan.

²²¹ Minurso står för *Mission des Nations unies pour l'organisation d'un référendum au Sahara occidental*, alltså Förenta nationernas insats för organiserandet av en folkomröstning i Västsahara.

²²² Sedan 1997 håller sig FN:s generalsekreterare med ett Västsaharasändebud som leder förhandlingarna. Följande personer har haft uppdraget: James A. Baker III (USA, 1997–2004); Peter van Walsum (Nederländerna, 2005–8); Christopher Ross (USA, 2009–17); Horst Köhler (Tyskland, 2017–19); Staffan de Mistura (Sverige/Italien, 2021–)

²²³ Minurso (2026) ”Leadership”. 6 febr.

²²⁴ Bangladesh var största land, med 29 personer plus militärbefälhavaren. Därefter följde Egypten med 13 personer, Ghana med 11 och Pakistan med 10. FN (2025b), sid. 15f

²²⁵ Sverige bidrog med 85 soldater 1998 och sände små grupper stabsofficerare först 1998–99 och återigen från 2017. Försvarsmakten (2025) ”Västsahara – Minurso”. 27 sept. Enligt senaste statistik, från augusti 2025, ingick ingen svensk i styrkan. FN (2025b), sid. 16

Minursos uppdrag hindras på flera sätt av de stridande parterna, även utöver att Marocko vägrar tillåta den folkomröstning som insatsen skapades för att organisera. Både Marocko och Polisario begränsar på olika sätt insatsens rörelsefrihet i sina respektive områden, särskilt sedan krigsutbrottet 2020.²²⁶

4.5.1 Mandatförlängning och hot om avveckling²²⁷

Minursos mandat måste regelbundet förlängas av säkerhetsrådet. Insatsen hade inledningsvis korta tidsfrister, men sedan 2008 förnyas mandatet en gång årligen.

Förlängningsresolutionerna antogs med full enighet fram till nittioalets slut, men processen har blivit alltmer omstridd ju längre resolutionstexterna har rört sig bort från 1991 års freds- och folkomröstningsplan.²²⁸

Efter Trumps återkomst till Vita huset år 2025 har mandatförnyelsen politiserats ytterligare. Inför omröstningen i oktober 2025 hördes i både Marocko och USA krav på att Minurso borde avvecklas, vilket flöt samman med Trumpstyrets allmänna motvilja mot att finansiera FN-insatser.²²⁹ Resolution 2797 (se avsnitt 3.5) beslutade om en ”strategisk översyn” inför nästa förnyelse. USA har gjort tydligt att man nu ser Minurso som en insats som kan komma att avvecklas, reduceras eller omvandlas.²³⁰ Det verkar därför troligt att USA kommer att försöka ställa rådet inför två alternativ inför att nuvarande mandat löper ut 31 oktober 2026: antingen stryks Minursos uppdrag att organisera en folkomröstning om självständighet, eller så måste insatsen avvecklas.

²²⁶ FN (2025b), sid. 9

²²⁷ Detta avsnitt bygger om inget annat nämns på material som tagits fram av Elin Hellquist, förste analytiker vid FOI, för en kommande antologi om FN:s fredsbevarande insatser.

²²⁸ 1999 och 2000 förekom en nejröst (Namibia, 2000) och några nedlagda. Därefter rådde konsensus till 2016, när flera ickevästliga stater kritiserade att Marocko utvisat Minursopersonal och vägrade samarbeta med FN. Resolutionen antogs då med två nejröster (Uruguay, Venezuela) och tre nedlagda (Angola, Nya Zeeland, Ryssland). Se FN (2016) Mötesanteckning. Säkerhetsrådets 7684:e möte, 29 april 2016, 11.00, New York. (S/PV.7684). År 2017 uppnåddes enighet igen, men 2018–25 har några stater varje år lagt ner sina röster eller vägrat delta, för att markera missnöje med vad de ser som obalanserade resolutionstexter. De avvikande rösterna har kommit från länder i Afrika och det globala syd, samt från Ryssland och vid ett par tillfällen Kina.

²²⁹ ICG (2025), sid. 7f

²³⁰ ”Vi tittar på en strategisk översyn för den fredsbevarande styrkan i Västsahara som har varit där i femtio år”. U.S. Mission to the United Nations (2026) ”Testimony of Ambassador Mike Waltz, U.S. Representative to the United Nations, at a Congressional Field Hearing on UN Reform”. 20 mars

5 Det folkrättsliga läget

Det västсахariska folkets självbestämmanderätt är brett omhuldad och erkänns i princip även av Marocko. Däremot råder starkt skilda uppfattningar om territoriets nuvarande status. Detta kapitel syftar till att beskriva några viktiga folkrättsliga aspekter, eftersom dessa är centrala för konflikten. Avsnitt 5.1 beskriver kortfattat områdets nuvarande status, inklusive frågans avkoloniseringsdimension, ICJ:s självbestämmandebeslut från 1975 och diskussionen om huruvida Västsahara är militärt ockuperat eller inte, samt frågan om ekonomiska rättigheter i området. Avsnitt 5.2 diskuterar SADR:s försök att vinna internationellt erkännande och Marockos försök att motverka detta. Avsnitt 5.3 redovisar Sveriges hållning, inklusive det skifte som tillkännagavs 2026.

5.1 Internationell status

Att Västsaharafrågan i formell mening är ett avkoloniseringsärende är allmänt accepterat inom FN-systemet och av internationella rättsinstanser. FN:s generalförsamling uttalade 1990 att ”frågan om Västsahara är en avkoloniseringsfråga som återstår att fullborda på grundval av Västsaharas folks utövande av sin okränkbara rätt till självbestämmande och självständighet.”²³¹

Sedan 1963 har Västsahara listats i generalförsamlingens förteckning över icke-självstyrande områden, alltså i vardagligt tal kolonier. Förteckningen omfattade ursprungligen mycket stora delar av världen, däribland nästan hela Afrika. Idag finns bara sjutton territorier kvar på listan, med en sammanlagd befolkning på drygt en miljon, varav Västsahara står för mer än hälften. De övriga sexton territorierna är främst öar i Atlanten och Stilla havet.²³² Västsahara beskrivs därför ofta som ”Afrikas sista koloni”. Fallet Västsahara är dock speciellt, eftersom den ursprungliga kolonialmakten, Spanien, inte längre styr territoriet. Trots att Västsahara kategoriseras av FN som ett icke-självstyrande område (”koloni”), har den stat som nu kontrollerar större delen av området, alltså Marocko, aldrig formellt fått statusen som administrerande makt (”kolonialmakt”).²³³

Relevant är också att FN:s generalförsamling har givit Polisario en särställning som ”det västсахariska folkets representant” och rekommenderat att gruppen ska få ”delta fullt ut” i alla politiska processer för att lösa frågan.²³⁴

²³¹ FN:s generalförsamlings resolution A/RES/44/88 (1990), stycke 2

²³² FN (2024a) ”Non-Self-Governing Territories”. 9 maj

²³³ FN:s säkerhetsråd (2002) ”Letter dated 29 January 2002 from the Under-Secretary-General” (S/2002/161). 12 febr., sid. 2

²³⁴ Resolution A/RES/34/37 (1979)

Haagdomstolens beslut 16 oktober 1975

En grundbult i den folkrättsliga förståelsen av Västsaharafrågan är ICJ:s beslut den 16 oktober 1975 (se avsnitt 3.1). I beslutet konstaterade ICJ att både Marocko och Mauretanien hade vissa typer av historiska, politiska och kulturella band till Västsahara, men att dessa band inte var av en sådan art att någon av staterna legitimt kunde kräva suveränitet över området. Domstolens resonemang utmynnade i en ofta citerad slutsats:

Domstolen har alltså inte funnit rättsliga band [till Mauretanien eller Marocko] av en sådan art att det skulle kunna påverka tillämpningen av resolution 1514 (XV)²³⁵ i Västsaharas avkolonisering, och i synnerhet principen om självbestämmande genom en fri och genuin viljetryckning från områdets folk.²³⁶

Denna skrivning brukar anföras till stöd för kraven på en folkomröstning, eller någon liknande process, genom vilken västsaharierna själva ska kunna besluta om områdets framtid. Stor oenighet har emellertid rått kring hur en folkomröstning borde utformas (se avsnitt 3.3).

Är Västsahara ockuperat?

Polisario beskriver ofta Västsahara som ett illegalt ockuperat område. Marocko instämmer inte i den beskrivningen. Det råder skilda uppfattningar bland andra länder. Frågan förefaller inte vara väl utredd eller prövad i rättsliga instanser, även om flera folkrättsexperter har argumenterat för att territoriet bör betraktas som olagligt ockuperat.²³⁷

FN:s säkerhetsråd har i sina många resolutioner om frågan inte använt termen. Däremot har generalförsamlingen refererat till Marockos ockupation av Västsahara vid två tillfällen, 1979 och 1980, och krävt att den ska upphöra.²³⁸ FN:s dåvarande generalsekreterare Ban Ki-moon talade under ett Tindoufbesök våren 2016 om Västsahara som ett ockuperat område, vilket föranledde upprörda protester från Marocko. Generalsekreterarens talesperson klargjorde då att Ban Ki-moons uttalande varit personligt och spontant, och att ordvalet inte skulle tolkas som ett politiskt eller rättsligt ställningstagande.²³⁹

²³⁵ Resolution 1514 (XV), som antogs 1960, fastslår en rätt till självständighet för forna kolonier och kom att spela en nyckelroll för den globala avkoloniseringen.

²³⁶ ICJ (1975) "Summary 1975/1"

²³⁷ Saul, Ben (2015) "The status of Western Sahara as occupied territory under international humanitarian law and the exploitation of natural resources". *Global Change, Peace & Security* (vol. 27, nr. 3); Bring, Ove samt Said Mahmoudi och Pål Wrange (2015) "DN debatt: 'Folkrätten hindrar inte ett erkännande av Västsahara'". *Dagens Nyheter*. 6 nov.

²³⁸ Saul (2015), sid. 301

²³⁹ FN (2026) "Daily Press Briefing by the Office of the Spokesperson for the Secretary-General". 28 mars

ICJ:s ställningstagande i Västsaharafrågan ägde rum innan Marocko och Mauretanien trängde in i territoriet. Domstolen har därefter aldrig tagit ställning i frågan om huruvida Västsahara är att betrakta som militärt ockuperat. Däremot fastslog AU-domstolen år 2022 att ”Marockos fortsatta ockupation av SADR är oförenlig med SADR:s folks självbestämmanderätt”.²⁴⁰

Vem styr över Västsaharas naturresurser?

Statusen som icke-självstyrande område medför konsekvenser för utnyttjandet av Västsaharas naturresurser, i och med att hänsyn måste tas till att territoriets egentliga ägare är det västsahariska folket. Naturresursutnyttjandet måste både ske i konsultation med västsaharierna och komma dem till del. Detta fastslogs bland annat i ett yttrande 2002 av FN:s dåvarande undersekreterare för juridiska frågor, svensken Hans Corell.²⁴¹

Marocko har vägrat acceptera detta. Istället insisterar man på att behandla områdets resurser som sina egna och kräver att västsahariska naturresurser och exportvaror (fosfat, fisk, frukt, med mera) ska behandlas av företag och andra stater som om de härrörde från erkänt marockanskt territorium. Som en följd av detta har EU-domstolen (som noterats i avsnitt 3.5) dragits in i segdragna dispyter kring unionens handelsavtal med Marocko, vilket inkluderade Västsahara. Domstolen har konsekvent gått på Polisarios linje genom att underkänna avtalsskrivningarna och fastslå att det folkrättsliga läget inte tillåter Marocko att fritt handla med västsahariska naturresurser.²⁴² 2024 meddelade domstolen bland annat att varor från Västsahara måste ursprungsmärkas.²⁴³

Om Västsahara betraktas som ockuperat kan detta medföra ytterligare rättsliga förpliktelser och risker för företag och personer som handlar med västsahariska naturresurser eller på annat vis engagerar sig i området.²⁴⁴

Även om det inte verkar ha prövats i domstol eller inom FN-systemet är det möjligt att exploatering av naturresurser under Polisarios kontroll skulle kunna möta samma slags invändningar, så länge suveränitetsfrågan förblir olöst. Detta eftersom även SADR är en part i konflikten, snarare än en universellt accepterad representant för det västsahariska folket.

²⁴⁰ Afrikanska domstolen för människans och folkens rättigheter (2022) ”Judgment 22 September 2022”

²⁴¹ FN:s säkerhetsråd (2002) ”Letter dated 29 January 2002 from the Under-Secretary-General” (S/2002/161). 12 febr.

²⁴² EUR-LEX (2024)

²⁴³ Petrangeli, Federico (2025) ”EU-Morocco Trade and the Western Sahara: A Prolonged Struggle between Law and Realpolitik”. Istituto Affari Internazionali. 7 nov.

²⁴⁴ Saul (2015), sid. 321

5.2 Erkännanden och averkännanden

Ett antal av världens länder, främst i Afrika och andra delar av det globala syd, har erkänt Västsahara som en självständig stat och upprättat någon form av relationer med SADR. Republiken utropades av Polisario 1976 för att fungera som skuggregering och bärare av suveränitetsanspråk och internationella erkännanden.

Hur många länder som idag erkänner SADR är omtvistat. Det beror bland annat på att vissa stater har drivit olika linjer i olika perioder, eller avsiktligt vägrar klargöra sin inställning, för att slippa stöta sig med någon part. Det finns dessutom skilda uppfattningar om huruvida ett erkännande kan dras tillbaka i efterhand.²⁴⁵

SADR:s internationella status tycks ha nått sin höjdpunkt på 1980-talet och antalet aktiva erkännanden har minskat under 2000-talet.²⁴⁶ Enligt en studie publicerad i *The Hague Journal of Diplomacy* har 84 länder vid minst ett tillfälle meddelat att de erkänner SADR mellan 1976 och 2023. Under samma period har 56 av dessa stater vid minst ett tillfälle meddelat att deras tidigare erkännande av SADR inte längre gäller. Somliga länder har ändrat uppfattning flera gånger. I april 2023 erkändes SADR aktivt av 39 stater (se tabell 3). Större delen av alla SADR-erkännanden har historiskt sett kommit från Afrika och nästan samtliga stater som någon gång erkänt republiken ingår i den alliansfria rörelsen.²⁴⁷ Frågan har alltså främst varit aktuell i det globala syd.²⁴⁸

Fenomenet med erkännanden av Marockos anspråk är inte lika väl kartlagt. Många länder har vid något tillfälle uttalat sig till stöd för Marockos autonomiplan eller på annat vis signalerat att man instämmer i det marockanska synsättet. Det finns dock även länder, framför allt i Mellanöstern och i tilltagande grad även Afrika, som uttryckligen erkänner Västsahara som en del av Marocko, redan idag. Dit hör exempelvis de arabiska oljemonarkierna i Gulfstaternas samarbetsråd, Jordanien, Togo, Gabon, Guinea, med flera.²⁴⁹ År 2020 anslöt sig

²⁴⁵ En lista över erkännandedatum m.m. är tillgänglig på ARSO (u. å.), men se även Hecht, Caroline (2024) "Derecognition Diplomacy: a Study of Morocco's Foreign Policy on the Western Sahara". *The Hague Journal of Diplomacy* (nr. 19), sid. 495ff

²⁴⁶ Fabricius, Peter (2024) "Western Sahara's quest for independence seems to be flagging". ISS Today. International Institute for Security Studies. 16 aug.

²⁴⁷ Alliansfria rörelsen (eng. *Non-Aligned Movement*, NAM) grundades 1961 för att samla de stater som varken ville ansluta sig till det USA-ledda västblocket eller till det sovjetiskdominerade östblocket, främst inom det globala syd. NAM har idag 120 medlemsländer, huvudsakligen i Afrika, Asien och Sydamerika. Nationalencyklopedin "Alliansfria rörelsen" (slagning 13 maj 2026)

²⁴⁸ Hecht (2024), sid. 481

²⁴⁹ Deutsche Welle (2020) "Quand l'Afrique soutient le Maroc au Sahara occidental". 25 mars; *al-Ghad* (2020) "الأردن يقف مع المغرب في حماية مصالحه ووحدة أراضيه وأمنه". 14 nov.; Togos utrikesdepartement (2022) "La Marocanité du Sahara n'est pas négociable". 8 juli; Gulfstaternas samarbetsråd (2025) "Final

också USA till den uppfattningen, vilket var en stor framgång för Marocko och bidrog till att flera andra stater tog steg i samma riktning (se avsnitt 3.4).²⁵⁰

Tabell 3: Stater som erkänner SADR (april 2023)²⁵¹

Algeriet	Iran	Moçambique	Syrien
Angola	Kenya	Namibia	Tanzania
Belize	Kuba	Nicaragua	Timor Leste
Bolivia	Laos	Nigeria	Trinidad och Tobago
Botswana	Lesotho	Nordkorea	Uganda
Colombia	Libyen	Panama	Vanuatu
Costa Rica	Mali	Peru	Venezuela
Etiopien	Mauretanien	Rwanda	Vietnam
Ghana	Mauritius	Seychellerna	Zimbabwe
Honduras	Mexiko	Sydafrika	

■ Arabisk och afrikansk stat ■ Icke-arabisk afrikansk stat ■ Icke-afrikansk arabisk stat

5.3 Sveriges position

Sverige spelar ingen viktig roll i Västsaharakonflikten, även om enskilda svenskar stundvis haft inflytande som diplomater i FN-tjänst.²⁵² Det kan ändå vara av intresse för läsare av denna rapport att kort redovisa Sveriges officiella hållning och hur den har utvecklats.

Sverige har sedan konfliktens början givit uttryck för stöd till FN-processen och påtalat vikten av att efterleva folkrätten och respektera självbestämmanderätten, utan att erkänna någon stridande parts anspråk på territoriet. Flera riksdagspartier och enskilda politiker har genom åren förespråkat att den linjen ska ändras till förmån för ett formellt erkännande av SADR. Motsvarande krav på att erkänna Marockos överhöghet har varit sällsynta.

År 2012 gjorde Sveriges riksdag ett tillkännagivande om att ”Sverige snarast bör erkänna den sahariska arabiska demokratiska republiken (Västsahara) som en fri och självständig stat och även verka för detta inom EU”. Formuleringen röstades igenom av Miljöpartiet, Socialdemokraterna, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet.²⁵³ Ansvaret för att genomföra ett sådant erkännande ligger dock hos regeringen, vilken då bestod av Moderaterna, Kristdemokraterna,

Statement Issued by the Supreme Council at its Forty-Sixth Session”. 3 dec. Någon fullständig sammanställning har tyvärr inte stått att finna.

²⁵⁰ Trump White House (2020)

²⁵¹ Hecht (2024), sid. 497f

²⁵² Dit hör Olof Rydbeck (f. 1913, d. 1995), som fungerade som FN:s generalsekreterares särskilda representant i Västsahar frågan vid krigsutbrottet 1975–76, och Hans Corell (f. 1939), som i rollen som FN:s rättschef gjorde ett viktigt yttrande i frågan om Västsaharas naturresurser.

²⁵³ Sveriges radio (2012) ”Riksdagen vill att Västsahara erkänns”, 5 dec.; Sveriges riksdag (2012) ”Utrikesutskottets betänkande: Mellanöstern och Nordafrika (2012/13:UU8)”. Parentes i originalet.

Centerpartiet och Liberalerna. Regeringen valde att inte agera i frågan. År 2016 meddelade nästa regering, som utgjordes av Socialdemokraterna och Miljöpartiet, att Sverige inte avsåg erkänna Västsahara, med hänvisning till att de folkrättsliga förutsättningarna saknades och att frågan är ett avkoloniserings-ärende som ska hanteras inom FN:s ramar.²⁵⁴ Det förblev med andra ord Sveriges officiella hållning att Västsahara i avvaktan på en lösning är ett icke-självstyrande område, varken underställt Marocko eller SADR, över vars framtid enbart det västahariska folket lagligen råder.

I början av 2026 antog Sverige en ny och mer Marockotillvänd politik, utan att därmed ändra sin uppfattning om områdets nuvarande status. Detta gjordes med hänvisning till att FN:s linje förändrats, i och med antagandet av säkerhetsrådets resolution 2797 i oktober 2025 (se avsnitt 3.5). Den nya linjen meddelades i samband med att utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M) kontaktade sin marockanska kollega, Nasser Bourita, i januari 2026.²⁵⁵ Utrikesdepartementet gjorde då ett uttalande som summerade den nya svenska hållningen:

Sverige har återkommande påtalat vikten av en rättvis, hållbar och ömsesidigt godtagbar lösning på Västsaharafrågan, i enlighet med FN:s säkerhetsrådsresolutioner och FN-stadgan. Sverige ger sitt fulla stöd till FN:s generalsekreterares personliga sändebud för Västsahara, och hans arbete för att få till stånd en politisk lösning inom ramen för den FN-ledda processen. Sverige uttrycker stöd för Marockos autonomiplan, i ljuset av den nyligen antagna säkerhetsrådsresolutionen 2797, som en trovärdig grund för förhandlingar för att nå en ömsesidigt accepterad, hållbar och rättvis politisk lösning i överensstämmelse med FN-stadgan och som tillgodoser det västahariska folkets rätt till självbestämmande. Sverige uppmanar parterna att, i enlighet med säkerhetsrådsresolution 2797, engagera sig i förhandlingar och ser fram emot att ta del av Marockos uppdaterade förslag, liksom andra konstruktiva bidrag från parterna.²⁵⁶

I en interpellationsdebatt 9 mars 2026 utvecklade Malmer Stenergard den nya linjen ytterligare. Hon sade bland annat:

Genom resolution 2797/2025, som FN:s säkerhetsråd antog i oktober 2025, befinner vi oss nu i ett nytt läge där en möjlig lösning på den långvariga och svårlösta konflikten i Västsahara är inom räckhåll. Resolutionen tillhandahåller ett ramverk för förhandlingarna, vars uttryckliga mål är att uppnå en lösning som är förenlig med FN-stadgan, som är ömsesidigt accepterad av parterna och som tillgodoser det västahariska folkets rätt till självbestämmande. De exakta formerna för självbestämmande är en fråga för parterna. [...] Respekt för folkrätten är också central när det gäller EU:s och Marockos associeringsavtal samt partnerskapsavtal om hållbart fiske.²⁵⁷

²⁵⁴ SVT (2016) "Sverige erkänner inte Västsahara". 15 januari.

²⁵⁵ Regeringen (2026a) "Maria Malmer Stenergard samtalande med Marockos utrikesminister". 19 jan.

²⁵⁶ Regeringen (2026b) "Uttalande från Utrikesdepartementet om FN-processen kring Västsahara". 19 jan.

²⁵⁷ Sveriges riksdag (2026). "Sveriges hållning till Västsahara" (Interpellation 2025/26:335 av Johan Büser [S]). Interpellationsdebatt 9 mars.

6 Fem tioårsscenarioer

Detta kapitel föreslår fem tänkbara framtidsscenarioer och resonerar kring vad som skulle kunna göra respektive scenario mer eller mindre sannolikt på tio års sikt. Scenarierna utgörs av enkla typfall för konfliktens utveckling: Marocko eller Polisario segrar, någon form av nydanande kompromiss löser upp knutarna, krig utbryter mellan Marocko och Algeriet, konflikten fortsätter utan segrare. De utgör inte en fullständig lista över tänkbara utfall och är inte alltid ömsesidigt uteslutande. Resonemangen kring dessa scenarioer grundar sig på författarens egen bedömning av de politiska, militära och övriga förutsättningarna för varje redovisat alternativ, med utgångspunkt i det empiriska material som presenterats i kapitel 2–5. Målet är att försöka klargöra premisserna för de viktigare tänkbara utfallen och underlätta bedömningar av den fortsatta händelseutvecklingen.

6.1 Scenario 1: Marocko segrar

En seger för Marocko definieras som att konflikten avförs från den internationella agendan genom att de marockanska anspråken godtas officiellt av FN. Det framstår under våren 2026 som fullt möjligt, men långtifrån säkert, att Marocko inom tio år har lyckats legalisera sin kontroll över Västsahara på detta vis. Det skulle i så fall troligen ske genom att FN:s säkerhetsråd röstar, kanske efter någon form av politiskt avtal eller process mellan parterna, för att Västsahara ska vara en autonom del av Marocko och i samband med detta uttalar att det västahariska folket nu anses ha utövat sin självbestämmanderätt.

I materiell mening har Marocko redan länge haft kontroll över större delen av territoriet, inklusive alla städer, de viktigare resurserna, vägarna, och i princip all befolkning utom flyktingarna. Det är mycket troligt att denna kontroll fortsätter fördjupas under de kommande tio åren, och att Västsaharas städer, infrastruktur och befolkning fortsätter präglas av det marockanska styret. Undantaget vore om Marocko drabbas av stora inre problem, ett krig eller någon annan typ av strukturell chock som omöjliggör den politik man bedrivit hittills.

Frågan är om Marocko också kan omsätta sin militära och territoriella de facto-seger i ett juridiskt och diplomatiskt slut på konflikten. Som de politiska vindarna nu blåser framstår detta som fullt möjligt, men inte alls givet. En väl utbroderad marockansk autonomiplan, följd av effektiv diplomati, skulle kunna spela stor roll för att göra en sådan utveckling mer sannolik. Fortsatt och ökat amerikanskt engagemang på Rabats sida och en mer oförsonlig press på motståndarsidan, exempelvis genom en terrorstämpling av Polisario, skulle kunna tippa den politiska balansen ytterligare till Marockos favör. De USA- och FN-ledda samtal som påbörjades 2026 skulle kunna leda vidare mot en sådan utveckling.

Ett slutgiltigt avgörande i frågan måste emellertid ske genom FN:s säkerhetsråd. Det skulle troligen kräva en större politisk omsvängning i Europa och, inte minst,

att Algeriet förändrar sin inställning, för att på så vis låsa upp ett eventuellt vetohot från Ryssland (och i andra hand Kina). Många europeiska regeringars inställning verkar redan vara på väg att skifta. Det är i dagsläget inte troligt att europeiska stater ensamma skulle försöka blockera en lösning på Marockos villkor. Algeriets inställning ligger fast, men är under ökad press. Det är tänkbart att Algeriets politik skulle kunna skifta på något avgörande sätt under kommande år, exempelvis om landet drabbas av någon svårare intern kris. Samtidigt ska Algeriets utrikespolitiska envishet inte underskattas, och förbundenheten till Västsaharas sak och den institutionaliserade rivaliteten med Marocko förefaller också ha djupa rötter i den tongivande algeriska militäreliten.

6.2 Scenario 2: Polisario segrar

Att Polisario segrar och Västsahara uppnår nationellt oberoende inom tio år framstår som mycket osannolikt.

Polisario är uppenbarligen alltför svagt för att tvinga ut Marocko ur Västsahara med våld. Gerillakampen inne i Västsahara kan troligen som mest utgöra ett påtryckningsmedel eller tilldra sig politisk uppmärksamhet, och lyckas i dagsläget inte med någondera.

Om Polisario eller någon västsaharisk utbrytarfraktion skulle byta inriktning på kampen och exempelvis börja begå terrorattentat inne i Marocko skulle detta troligen höja konfliktens profil. Det skulle också kunna åsamka Rabatregeringen stora skador i förlorade turism- och affärsintäkter. Men det skulle samtidigt få förödande konsekvenser för rörelsens legitimitet och förmåga att verka legalt i omvärlden. Det skulle kanske också skada Algeriets internationella ställning. Det verkar därför inte troligt att Polisario, som historiskt sett inte sysslat med den typen av attentat, ser terrorism som en realistiskt gångbar kampmetod, även om man bortser från etiska och principiella överväganden. Risken för att västsahariska nationalister tillgriper terrorism skulle dock växa om Polisario exempelvis gick mot nederlag, eller om gruppen splittras och mer radikala fraktioner avspjälkar sig från den algeriskstödda huvudrörelsen, alternativt att desillusionerade ELPS-soldater ansluter till existerande jihadistgrupper. En sådan utveckling skulle å andra sidan knappast gagna självständighetssträvandena.

Algeriet har möjligen de militära maktmedel som erfordras för att driva ut Marocko ur Västsahara eller tipa konflikten till fördel för Polisario (se avsnitten 4.3.1 och 6.4), men det är osannolikt att landet skulle vilja ge sig in på ett sådant äventyr. Den algeriska krigsmaktens förmåga att bedriva storskaliga offensiver är oprövad. Marocko vore under alla omständigheter en svår motståndare, inte minst med tanke på att ett algeriskt anfall säkerligen skulle möta omfattande internationellt motstånd. Algeriet har aldrig tidigare hänfallit åt den typen av radikala vågspel, och det finns inga tecken på sådan riskaptit i Alger idag.

Den politiska trenden i omvärlden är tydlig, och går i riktning mot acceptans för Marockos kontroll över Västsahara. De folkrättsliga överväganden som hållit självständighetsalternativet vid liv fram till nu förblir visserligen viktiga för många länder, men inte för de stater som spelar störst roll i frågan. Den regelbaserade världsordningen är dessutom mer allmänt på snabb tillbakagång, vilket eroderar den politisk-juridiska grund på vilken Polisarios sak vilar.

Självständighet skulle förutsätta ett förändrat geopolitiskt läge eller stora omvälvningar i konfliktens närmiljö, exempelvis omfattande instabilitet i Marocko eller att Algeriet besegrar Marocko i ett storskaligt krig. Dagens geopolitiska omvälvning leder snarast bort från möjligheten till västaharisk självständighet, genom USA:s radikaliserade unilateralism och folkrättsens försvagning. Ett stort krig mellan Marocko och Algeriet framstår inte som sannolikt, och det är inte heller uppenbart att Algeriet skulle uppnå sina mål i en sådan konflikt. Omfattande instabilitet i Marocko är visserligen möjligt, givet landets svåra socioekonomiska spänningar – detta framgick inte minst av ungdomsprotesterna hösten 2025.²⁵⁸ Men ett större sammanbrott i Marocko skulle inte nödvändigtvis gynna Västsaharas chanser till självständighet. Det skulle också kunna leda till att en försvagad kungamakt blir än mer angelägen om att demonstrera nationellt ledarskap i Saharafrågan (som på sjuttioalet, se avsnitt 3.1) och till att tongivande internationella aktörer blir än mer inriktade på att stötta kungahuset mot inre och yttre utmaningar.

6.3 Scenario 3: Kompromiss och nytänkande

Det har ibland diskuterats huruvida Västsaharakonflikten skulle kunna ges någon form av okonventionell kompromisslösning, exempelvis genom att territoriet delas eller genom federativa, konfederativa och andra styresformer som mjukar upp suveränitetsproblematiken. En lösning av detta slag (utöver vad som redan föreslagits från marockanskt håll om att Västsahara ges viss autonomi) skulle kunna ingå i någon annan lösningsmodell, men framstår inte som ett sannolikt utfall i egen rätt de närmaste tio åren.

Algeriet uppges ha intresserat sig för idén om en delning av territoriet vid olika tillfällen, och frågan har också lyfts av FN:s nuvarande medlare, Staffan de Mistura.²⁵⁹ Idén om en delning lider dock, allt annat lika, av problemet att det inte finns någon praktiskt rimlig linje att dela landet längs. En nord-sydlig delning, exempelvis längs den linje som 1976–79 skilde Marockos och

²⁵⁸ *Le Figaro* och AFP (2025)

²⁵⁹ Algeriets president Bouteflika uppges ha varit villig att diskutera en delning av Västsahara vid 2000-talets inledning, vilket dock avvisades av Marocko. Zunes och Mundy (2010), sid 224. Både de Mistura och Algeriet uppges ha föreslagit en delning under 2025, enligt Armstrong, Hannah Rae (2025) ”The Case for Partition in Western Sahara”. *Foreign Affairs*. 4 mars

Mauretaniens zoner, skulle få effekten att Västsahara antingen skärs av från Algeriet eller att Marocko skärs av från övriga Afrika. Det är inte heller troligt att Marocko skulle acceptera att Polisario tilldelas den sydliga huvudorten Dakhla, som under marockanskt styre växt från en småort på några tusen personer till en modern stad med 165 000 invånare. Därutöver skulle härkomst- och stamfrågor kunna stå i vägen, med tanke på att många Polisarioanhängare härrör från klaner med historisk hemvist i norra Västsahara.

En delning längs muren eller en eventuell ny vapenstilleståndslinje skulle inte vara lika geografiskt besvärlig, även om den vore en besk medicin att svälja för bägge sidor. Problemet vore då snarare att Polisario skulle lämnas med ett område utan förutsättning att fungera som oberoende stat.

Delningsidén skulle ändå kunna ha ett värde som inslag i ett arrangemang som huvudsakligen vilar på andra principer, exempelvis en autonomi- eller federationslösning där olika zoner ges olika grad av självstyre och symboliskt oberoende. Syftet vore då att göra generell marockansk överhöghet mer aptitlig för Polisario och Algeriet.

En federation är, med tanke på att Marocko har en många gånger större befolkning än Västsahara, svår att föreställa sig annat än som en utbroderad autonomilösning, där styret i det autonoma området består med pampigare titlar och institutionsnamn. Varje mer konkret uppluckring av bandet till Marocko, exempelvis en rätt att ensidigt utträda ur federationen, skulle sannolikt möta lika hårt motstånd från Rabat som självständighet. En konfederation vore rimligtvis inte alls acceptabel för Marocko.

Sådana förslag skulle kunna modifieras ytterligare genom stegvis implementering eller tidsgränser. Man kan exempelvis tänka sig en autonomi eller federation som ges rätt att folkomrösta om utträde först efter tio eller tjugo år, eller något liknande. En sådan modell riskerar å andra sidan att bygga in fortsatt konflikt i själva konfliktlösningen, genom att ge bägge parter incitament att underminera varandra och bygga upp rivaliserande strukturer, snarare än att arbeta för integration och försoning.

I grund och botten framstår dessa olika sätt att lösa suveränitetsdispyten genom kreativa arrangemang som tänkbara medel för att underlätta en annan lösning, men inte som en grund för en lösning i egen rätt, givet rådande maktförhållanden.

6.4 Scenario 4: Krig utbryter mellan Algeriet och Marocko

Ett större krig mellan Marocko och Algeriet framstår som osannolikt de närmaste tio åren, trots hårda spänningar, hotfulla uttalanden och kapprustning. Mindre

sammanstötningar är dock tänkbara, och om sådana smärre fientligheter skulle utbryta ökar risken för en fullskalig konflikt.

Varken Marocko eller Algeriet tycks i dagsläget ha något intresse för ett större krig. En bidragande orsak är troligen att man på båda sidor bedömer att ett krig skulle kunna bli mycket destruktivt och, även annars, att det skulle kunna etablera våldsutövning som ett normalt inslag i en redan problematisk grannrelation. Samtidigt torde varken Alger eller Rabat lita på sin förmåga att föra ett krig till seger.

Algeriet framstår som den militärt starkare parten, med en dubbelt så stor försvarsbudget som Marocko: cirka €40 miljarder mot cirka €20 miljarder.²⁶⁰ Det är likväl osäkert om Algeriets materiella fördelar skulle kunna omsättas i ett meningsfullt övertag på offensiven, särskilt med tanke på gränsområdenas karaktär, med stora geografiska avstånd och svår terräng. Omvärlden skulle också med kraft motsätta sig en militär konflikt, vilken skulle kunna bli mycket skadlig och destabiliserande för Europas södra grannskap och norra Afrika. Det är sannolikt att Marocko, allt annat lika, skulle åtnjuta mer och effektivare stöd än Algeriet. Det är också troligt att det land som uppfattas som angriparen skulle utsättas för ett hårt tryck från omvärlden.

Även om ett storkrig verkar osannolikt föreligger en högre risk för begränsade sammanstötningar. Den ökade friktionen mellan Marocko och Algeriet kan i värsta fall utmynna i provokationer och stridigheter längs gränsen eller i luften. Flera sådana scenarier går att tänka sig. Ett Algeriet som upplever sig alltför trängt och utan andra möjligheter att vända trenden kan exempelvis frestas att initiera en begränsad konflikt eller kris, i hopp om att bryta normaliseringen av Marockos kontroll över Västsahara, höja insatserna, signalera beslutsamhet och tvinga fram internationell handling på nya villkor.

De fortsatta striderna i Västsahara utgör också en riskfaktor. Över tid kommer Marocko troligen frestas att uppträda längre ut i den Polisariokontrollerade delen av Västsahara. En situation där strider pågår i direkt anslutning till den algeriska gränsen skulle kraftigt höja risken för direkta marockansk-algeriska samman-
drabbningar. Ett eventuellt algeriskt beslut om att möjliggöra Polisarioattacker på djupet i Marocko (exempelvis genom att utrusta gruppen med moderna drönare) kan också få destabiliserande effekter. Marocko skulle beskriva och troligen uppleva sådana anfall som algeriska provokationer och kan känna sig tvunget att svara symmetriskt, antingen genom direkt vedergällning eller genom att upprätta en frontorganisation för egna ”förnekbara” angrepp. Det är också tänkbart att utländska stater ger sig in i konflikten i mindre skala, i så fall troligen på Marockos sida – exempelvis Förenade arabemiraten eller Israel.

²⁶⁰ Aublanc (2026)

Upptrappnings- och felbedömningsriskerna ökar om FN:s säkerhetsråd avvecklar Minurso eller förändrar organisationens mandat på ett sådant sätt att den förlorar sin legitimitet hos någon av parterna (se avsnitt 4.5.1). Trots att insatsen är liten och i dagsläget ineffektiv spelar den fortfarande en politisk, legitimerande och övervakande roll, och den hjälper till att upprätthålla idén om en buffert mellan de stridande parterna.²⁶¹

Begränsade sammanstötningar av det slag som ovan beskrivits skulle i sin tur kunna skapa en ny politisk dynamik, genom att skärpa fientligheten mellan länderna, normalisera bruket av militärt våld och föra in laddade frågor om militär prestige och avskräckningsförmåga i riskkalkylen. Exempelvis skulle ett småskaligt men förnedrande nederlag för endera sidan kunna väcka krav på vedergällning, med en våldsspiral som möjlig följd. Förlorarsidan kan också frestas att agera aggressivt i ett senare skede, för att demonstrera beslutsamhet och kapacitet och på så vis reparera en upplevt skadad avskräckningsförmåga. I ett scenario där smärre marockansk-algeriska skärmytslingar tillåts blossa upp växer alltså risken för storkrig betydligt, även om detta inte ligger i vare sig Marockos eller Algeriets egentliga intresse.

6.5 Scenario 5: Fortsatta låsningar

Det enskilt mest sannolika scenariot är, utifrån det läge som råder våren 2026, att konflikten förblir olöst om tio år. Frågans karaktär kan dock förändras på ett meningsfullt sätt under den tiden, troligen till Marockos favör.

Västsaharafrågan har redan dragits i långbänk under decennier. Båda sidor har länge framstått som mer angelägna att undvika en förlust än att göra en riskabel satsning på seger. Denna riskobenägenhet gäller i ännu högre grad det internationella samfundet, vars ingripanden vanligtvis har gynnat status quo på bekostnad av såväl militära som politiska lösningsmöjligheter. Läget har i viss mån förändrats sedan 2020 genom de internationella positionsförflyttningar och förändringar i FN-processen som drivits fram av USA:s erkännandebeslut. Som en följd av detta är konflikten nu mer rörlig än på mycket länge, vilket medför större risker för flera parter. Likväl framstår det som mest sannolikt att frågan kommer att förbli olöst om tio år.

Förhandlingar har visserligen inletts på de för Marocko mycket förmånliga villkor som stipuleras i resolution 2797, men det innebär inte att samtalen kommer nå ett resultat snabbt, eller överhuvudtaget.

Det är exempelvis inte givet att USA kommer att visa sig villigt att uthålligt spendera politiskt kapital till stöd för marockanska intressen, på det sätt som skett under Donald Trump. Ett skifte på presidentposten i USA kan kraftigt

²⁶¹ ICG (2025), sid. 7f

påverka nivån och karaktären på det amerikanska engagemanget i konflikten. En demokratisk valseger 2028 skulle, med tanke på polariseringen i amerikansk politik, till och med kunna leda till att USA intar en mer Polisariovänlig hållning.

Polisario och Algeriet har nu alltså starka skäl att försöka vinna tid och dra förhandlingarna i långbänk, vilket, tillsammans med osäkerheten kring det internationella läget, minskar sannolikheten för att Marocko skulle nå ett genombrott inom tio år. Även i ett scenario där konflikten förblir olöst till 2036 är det emellertid troligt att den marockanska närvaron i Västsahara fortsätter byggas ut och vinner ökad acceptans i omvärlden, vilket förbättrar Marockos odds på längre sikt.

7 Slutsatser

Denna rapport har beskrivit Västsaharafrågan, dess historia och huvudsakliga aktörer, samt föreslagit och analyserat tänkbara framtida utvecklingsspår. Den har därmed försökt besvara de forskningsfrågor som ställdes upp i avsnitt 1.1:

- *Vari består Västsaharakonflikten, vilka är de viktigaste aktörerna och deras intressen, och hur har detta utvecklats över tid?*
- *Hur kan konflikten komma att utvecklas på tio års sikt?*

Kapitlen 2–5 besvarar den första forskningsfrågan genom en delvis kronologisk och delvis tematisk beskrivning av konfliktens hittillsvarande förlopp och de demografiska, folkrättsliga och övriga aspekter som är viktiga för att förstå ämnet. De historiska detaljerna behöver inte rekapituleras här. Det är uppenbart att de viktigaste aktörerna är Polisario, Marocko och Algeriet, med Mauretanien och Minurso som sekundära aktörer. Polisario (inklusive SADR och Tindouf-samhället) har givits särskilt stort utrymme i rapporten, i och med att rörelsen är så nära förbunden med konfliktens utveckling och i övrigt föga känd.

I kapitel 6 besvaras den tredje forskningsfrågan genom att författaren listar fem scenarier och resonerar utifrån rapportmaterialet om deras trovärdighet och förutsättningar. Slutsatsen är att det sannolikaste scenariot är fortsatta låsningar (scenario 5), dock förenat med tilltagande internationell acceptans för Marockos styre. En fullbordad seger för Marocko genom en FN-godkänd autonomilösning (scenario 1) är möjlig, men inte lika trolig. Detta förutsätter ett mer aktivt internationellt stöd för Marocko, främst från USA, och kanske också någon form av kris som katalyserar ett algeriskt positionsskifte. Självständighet (scenario 2) framstår som mycket osannolikt på tio års sikt. Krig mellan Algeriet och Marocko (scenario 3) framstår också som osannolikt. Risken stiger dock om Västsaharakriget tillåts eskalera, Minurso avvecklas, eller Algeriets statsledning blir desperat. Att Västsahara blir föremål för en ny lösningsmodell – delning, federation, eller liknande – har också diskuterats (scenario 4). Detta framstår som ett tänkbart inslag i någon annan lösning, men mindre troligt som ett utfall i egen rätt.

Det är alltså, utifrån dagens läge, mycket troligt att Marocko kommer att behålla någon form av kontroll över Västsahara på längre sikt än tio år. Det verkar därför också troligt att Marockos annektering av området vid *någon* tidpunkt kommer att legaliseras eller, åtminstone, gradvis normaliseras inom det internationella samfundet. Hur detta går till är emellertid en viktig fråga i egen rätt. Mycket kan dessutom ske under det att klockan tickar. Territorier och befolkningar fortsätter glida isär genom tidens gång och återmilitariseringen av konflikten sedan 2020 medför nya eskalationsrisker. Oväntade händelser kan inträffa i närregionen eller den vidare omvärlden, exempelvis regimskiften, konflikter och naturkatastrofer. Sådana externa faktorer kan få stor påverkan på Västsaharafrågans utveckling, vilket gör alla förutsägelser osäkra.

7.1 Vidare forskning

Denna rapport har prövat Västsaharifrågans troliga utveckling på tio års sikt, men inte närmare utrett de längre tidsperspektiven eller de olika alternativens politiska, juridiska, militära och ekonomiska konsekvenser. En framtida studie skulle kunna undersöka hur exempelvis EU eller Nordafrika påverkas av de troligaste scenarierna, alltså fortsatt stagnation eller marockansk seger.

Västsaharakonflikten var militärt stillastående i nästan tre årtionden (1991–2020) och få territoriella skiften eller viktiga sammandrabbningar har ägt rum sedan andra halvan av 1980-talet. Västsahara har därför ofta beskrivits som ett exempel på en, åtminstone tidigare, ”frusen konflikt”.

Detta är ett intressant studiefält för FOI, bland annat för att Ryssland är inblandat i flera konflikter som beskrivits på samma sätt. Detta gäller, på olika sätt och under olika perioder, exempelvis Sydossetien, Abkhasien, Transnistrien, Libyen, Syrien, Ukraina och Nagorno-Karabach. En frusen konflikt är även ett möjligt utfall av det nu pågående Ukrainakriget. Även Turkiet, som är en viktig aktör i de områden som täcks av FOI:s Mellanöstern- och Afrikaprojekt, har historiskt sett ofta varit inblandat i konflikter som är eller har varit långvarigt stillastående: Cypern, Libyen, Syrien och Nagorno-Karabach. Detsamma kan sägas om Israel (Libanon, Palestina, Syrien) och flera andra stater i regionen.

Rapporten har inte utforskat frågan om frusna konflikter i allmänhet, eller försökt utreda exakt vilka militära och politiska omständigheter som orsakade Västsaharakonfliktens långvariga stagnation. Däremot skulle rapporten sannolikt kunna komma till nytta i en bredare undersökning av vilka faktorer som leder till att konflikter fryses och tinar upp, eller av hur långvarig stagnation påverkar krisers karaktär och det internationella samfundets attityd till dem.

Förhållandet mellan Algeriet och Marocko har spelat en avgörande roll för Västsaharifrågans utveckling. Deras mycket komplexa relation analyseras inte som sådan i rapporten, vilken istället nöjer sig med att summera respektive lands Västsaharapolitik (avsnitten 4.2.2 och 4.3.2). Konfliktdyaden Marocko-Algeriet skulle dock mycket väl kunna stå i fokus för en studie i egen rätt, utifrån antagandet att denna rivalitet (inbegripet men inte begränsat till Västsaharifrågan) har utvecklat en viss inneboende dynamik och vissa etablerade mönster.²⁶² En sådan studie skulle kunna bidra dels till en förbättrad förståelse av Algeriet, Marocko, Västsaharakonflikten och den regionala ordningen i Nordafrika, och dels till forskningen om institutionaliserad rivalitet mer allmänt.

²⁶² Althani konstaterar att ”Algeriets och Marockos rivalitet kan karakteriseras mer som en upptagenhet av att begränsa varandras styrka än som ett svar på ett ’existentiellt’ hot mot deras existens som suveräna stater”, det vill säga som en ömsesidigt institutionaliserad antagonism. Althani, Jassim (2024) ”Authoritarian transformations in the Maghreb: the case of the securitisation of Algerian-Moroccan relations”. *Journal of North Africa Studies* (vol 29, nr. 5), sid. 779

Referenser

Databaser och textsamlingar:

- FN:s dokumentdatabas (Undocs) <https://docs.un.org>
- FN:s digitala bibliotek (UN Digital Library) <https://digitallibrary.un.org>
- FOI:s publikationsarkiv <https://www.foi.se/rapporter>
- Landguiden (Utrikespolitiska institutet) <https://www.ui.se>
- Sipri Arms Trade Database <https://www.armstransfers.sipri.org>
- Nationalencyklopedin <https://www.ne.se>

Källor i tryck och online:

- Africa Confidential (2022) "Dropping the Polisario Front, Madrid backs Rabat" (vol. 63, nr. 7). 24 mars. <https://www.africa-confidential.com/article/id/13867/dropping-the-polisario-front--madrid-backs-rabat> (läst 25 nov. 2025)
- Africa Confidential (2024) "Royalty shows signs of stress" (vol. 65, nr. 2). 18 jan. <https://www.africa-confidential.com/article/id/14795/royalty-shows-signs-of-stress> (läst 25 nov. 2025)
- Africa Confidential (2026) "Rabat buys influence in Washington, branding Polisario as the Houthis of West Africa". 10 april. <https://www.africa-confidential.com/article/id/15953/rabat-buys-influence-in-washington--branding-polisario-as-the-houthis-of-west-africa> (läst 15 april 2026)
- Afrikanska domstolen för människans och folkens rättigheter (2022) "Judgment 22 September 2022". <https://www.african-court.org/cpmt/storage/app/uploads/public/632e0f3ad/632e0f3ad580e748464681.pdf> (nedladdad 24 mars 2026)
- Ahdani, Jassim (2026) "Leaked: Morocco's 'irreversible blueprint' for Western Sahara autonomy". The Africa Report. 14 febr. <https://www.theafricareport.com/408784/leaked-moroccos-irreversible-blueprint-for-western-sahara-autonomy> (läst 20 febr. 2026)
- al-Ghad* (2020) "الأردن يقف مع المغرب في حماية مصالحه ووحدة أراضيه وأمنه" (arabiska: "Jordanien står med Marocko i skyddet av dess intressen, territoriella integritet och säkerhet"). 14 nov. <https://alghad.com/story/926536> (läst 10 juni 2026)
- Aljazeera (2016a) "وفاة زعيم جبهة البوليساريو محمد عبد العزيز" (arabiska: "Polisariofrontens ledare Mohammed Abdelaziz har avlidit"). 3 maj. <https://aja.me/fqkww> (läst 19 nov. 2025)
- Aljazeera (2016b) "إبراهيم غالي... الزعيم الجديد لجبهة البوليساريو" (arabiska: "Ibrahim Ghali... Ny ledare för Polisariofronten"). 7 juli. <https://aja.me/rta4v4> (läst 19 nov. 2025)
- Aljazeera (2017) "بئر لحو... 'عاصمة' البوليساريو ومدفن زعيمها" (arabiska: "Bir Lehlou... Polisarios 'huvudstad' och dess ledares gravplats"). 23 maj. <https://aja.me/3viu83> (läst 21 nov. 2025)
- Aljazeera English (2021) "Algeria recalls envoy to Morocco in row over Western Sahara". 18 juli. <https://www.aljazeera.com/news/2021/7/18/algeria-recalls-envoy-to-morocco-in-row-over-western-sahara> (läst 11 mars 2026)
- al-Quds al-Arabi* (2025) "الجزائر: ندعم أية مبادرة للوساطة بين المغرب وجبهة البوليساريو - (فيديو)" (arabiska: "Algeriet: Vi stödjer alla initiativ för medling mellan Marocko och Polisariofronten - [video]"). 18 nov. alquds.co.uk/الجزائر-ندعم-أية-مبادرة-للساطة-بين-المغرب-وجبهة-البوليساريو (läst 20 nov. 2025)
- al-Sahifa* (2025) "الملك محمد السادس يقرر جعل تاريخ 31 أكتوبر من كل سنة مناسبة وطنية رسمية باسم عيد الوحدة" (arabiska: "kung Mohammed VI beslutar att göra 31 oktober varje år till en officiell nationell högtid kallad enighetsdagen"). 4 nov. assahifa.com/الملك-يقرر-جعل-تاريخ-31-أكتوبر-مناسبة-وطنية (20 nov. 2025)
- al-Sahifa* (2025). "قادرة على التعامل مع التهديدات الجوية على بُعد 150 كيلومترا". 13 dec. assahifa.com/قادرة-على-التعامل-مع-التهديدات-الجوية (läst 12 mars 2026)

- al-Sahra al-Hurra* (2023) ”الجيش الصحراوي ينفذ هجمات جديد استهدفت مخابى قوات العدو” (arabiska: ”Den sahariska armén genomför nya attacker mot fiendestyrkornas gömställen”). 31 dec. <https://essahraelhora.info/?p=32646> (läst 20 nov. 2025)
- al-Sahra al-Hurra* (2024) ”وحدات جيش التحرير الشعبي تستهدف قواعد العدو بقطاع حوزة” (arabiska: ”Folkliga befrielsearmén angriper fiendens baser i Haouzasektorn”). 21 okt. <https://essahraelhora.info/?p=40871> (läst 20 nov. 2025)
- Althani, Jassim (2024) ”Authoritarian transformations in the Maghreb: the case of the securitisation of Algerian-Moroccan relations”. *Journal of North Africa Studies* (vol 29, nr. 5), sid. 773–86
- Ambassade d’Algérie en France (2024) ”Résultats définitifs de la Présidente de la Cour constitutionnelle du 7 septembre : Texte intégral de la proclamation de la Cour constitutionnelle” (franska: ”Slutgiltiga resultat för presidentvalet 7 september: Den fullständiga texten till konstitutionsdomstolens proklamation”). 14 sept. <https://amb-algerie.fr/9203/9203> (läst 11 dec. 2025)
- Amnesty International (2022) ”Western Sahara: Long-term prisoners await justice”. 8 nov. <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2022/11/western-sahara-long-term-prisoners-await-justice> (läst 30 jan. 2026)
- AP – Associated Press (1986) ”Gunfire Off Morocco Coast”. *New York Times*. 23 juli. <https://www.nytimes.com/1986/07/23/world/gunfire-off-morocco-coast.html> (läst 21 maj 2026)
- Armstrong, Hannah Rae (2025) ”The Case for Partition in Western Sahara”. *Foreign Affairs*. 4 mars. <https://www.foreignaffairs.com/western-sahara/partition-solution-morocco> (läst 10 juni 2026)
- ARSO – Association de soutien à un référendum libre et régulier au Sahara Occidental (u. å.) ”Reconocimientos de la RASD – Reconnaissances de la RASD – Recognitions of the SADR”. <https://www.arso.org/03-2.htm> (läst 20 nov. 2025)
- AU – Afrikanska unionen (u. å.) ”Member States”. https://au.int/en/member_states/countryprofiles2 (läst 5 mars 2026).
- Aublanc, Alexandre (2026) ”« Aucun des deux pays ne souhaite la guerre, mais ils semblent se préparer au pire » : entre l’Algérie et le Maroc, une inquiétante course aux armements” (franska: ”Ingendera landet önskar krig, men de verkar förbereda sig för det värsta”: En oroande kapprustning mellan Algeriet och Marocko”. *Le Monde*. 4 febr. https://www.lemonde.fr/afrique/article/2026/02/04/aucun-des-deux-pays-ne-souhaite-la-guerre-mais-ils-semblent-se-preparer-au-pire-entre-l-algerie-et-le-maroc-une-inquietante-course-aux-armements_6665379_3212.html (läst 16 febr. 2026)
- Ayad, Christophe och Frédéric Bobin (2025a) ”Au Maroc, une atmosphère de fin de règne pour Mohammed VI” (franska, ungefär: ”I Marocko, en känsla av att Mohamed VI:s regeringstid går mot sitt slut”). *Le Monde*. 24 aug. https://www.lemonde.fr/series-d-ete/article/2025/08/24/au-maroc-une-atmosphere-de-fin-de-regne-pour-mohammed-vi_6634562_3451060.html (läst 5 febr. 2026)
- Ayad, Christophe och Frédéric Bobin (2025b) ”Mohammed VI, le monarque des réformes inachevées” (franska: ”Mohamed VI, de ofullbordade reformernas monark”). *Le Monde*. 26 aug. https://www.lemonde.fr/series-d-ete/article/2025/08/26/mohammed-vi-le-monarque-des-reformes-inachevees_6635772_3451060.html (läst 6 febr. 2026)
- Besenyő, János (2017) ”Guerrilla Operations in Western Sahara: The Polisario versus Morocco and Mauritania”. *Connections: The Quarterly Journal* (nr. 3), sid. 23–46
- Bobin, Frédéric (2026) ”Dans les camps sahraouis de Tindouf, la rumeur d’une guerre en pointillé” (franska, ungefär: ”I Tindoufs sahariska läger, osäkra rykten om ett krig”). *Le Monde*. 2 mars. https://www.lemonde.fr/afrique/article/2026/03/02/dans-les-camps-sahraouis-de-tindouf-la-rumeur-d-une-guerre-en-pointille_6669263_3212.html (läst 9 mars 2026)
- Bobin, Frédéric och Alexandre Aublanc (2025) ”Sahara occidental : le Maroc obtient une victoire diplomatique à l’ONU” (franska: ”Västsahara: Marocko vinner en diplomatisk seger i FN”). *Le Monde*. 1 nov. https://www.lemonde.fr/afrique/article/2025/10/31/sahara-occidental-le-maroc-obtient-une-victoire-diplomatique-a-l-onu_6650659_3212.html (läst 20 nov. 2025)

- Bolopion, Philippe (2008) "Le médiateur de l'ONU écarte l'indépendance du Sahara occidental" (franska: "FN-medlaren avfärdar Västsaharas självständighet"). *Le Monde*. 22 april. https://www.lemonde.fr/afrique/article/2008/04/22/le-mediateur-de-l-onu-ecarte-l-independance-du-sahara-occidental_1036908_3212.html (läst 15 jan. 2026)
- Bozonnet, Charlotte och Emeline Wuilbercq (2017) "A Addis-Abeba, le Maroc gagne son retour dans l'Union africaine" (franska: "I Addes Abeba vinner Marocko återinträde i Afrikanska unionen"). *Le Monde*. 31 jan. https://www.lemonde.fr/afrique/article/2017/01/30/1-union-africaine-decide-de-reintegrer-le-maroc_5071853_3212.html (läst 20 nov. 2025)
- Branigin, William (1979) "Mauritania Ends Role in Sahara War". *Washington Post*. 6 aug. <https://www.washingtonpost.com/archive/politics/1979/08/07/mauritania-ends-role-in-sahara-war/bed5ff18-8e88-4d4c-b0dc-be9cc3232d27> (läst 20 nov. 2025)
- Branigin, William (1980) "Polisario Guerrillas Take Their Saharan War Into Morocco". *Washington Post*. 18 mars. <https://www.washingtonpost.com/archive/politics/1980/03/19/polisario-guerrillas-take-their-saharan-war-into-morocco/315d2fa6-a1a2-4707-b527-d0776e3958a6> (20 nov. 2025)
- Bring, Ove samt Said Mahmoudi och Pål Wrange (2015) "DN debatt: 'Folkkrätten hindrar inte ett erkännande av Västsahara'". *Dagens Nyheter*. 6 nov. <https://www.dn.se/debatt/folkkratten-hindrar-inte-ett-erkannande-av-vastsahara> (läst 24 mars 2026)
- Cembrero, Ignacio (2026) "Inside the secret US-led talks to solve the Western Sahara conflict". *Middle East Eye*. 8 mars. <https://www.middleeasteye.net/news/inside-secret-us-led-talks-solve-western-sahara-conflict> (läst 10 mars 2026)
- CIA – Centrala underrättelsetjänsten (1976) "Memorandum. Subject: The Polisario Front" (OCI No. 0486/76). 3 april. <https://www.cia.gov/readingroom/docs/CIA-RDP85T00353R000100270001-6.pdf> (nedladdad 19 maj 2026)
- CIA – Centrala underrättelsetjänsten (1979) "The Western Sahara Conflict: Morocco's Millstone: An Intelligence Assessment". April. via www.cia.gov/readingroom/docs/CIA-RDP80T00942A000800130002-1 (nedladdad 5 febr. 2026)
- CIA – Centrala underrättelsetjänsten (1983) "The Polisario Front: Status and Prospects" (CIA-RDP84S00556R000100150003-7). 1 april. <https://www.cia.gov/readingroom/document/cia-rdp84s00556r000100150003-7> (nedladdat 19 maj 2026)
- Corcas (u. å.) "Discours de SM le Roi á la Nation (Laâyoune, 25/03/06)". www.corcas.com/Default.aspx?tabid=64 (läst 6 febr. 2026)
- Dahmani, Youssef (2019) "Sahara : When King Hassan II agreed to a referendum under international supervision". *Ya biladi*. 20 sept. <https://en.yabiladi.com/articles/details/83508/sahara-when-king-hassan-agreed.html> (läst 20 nov. 2025)
- Deutsche Welle (2020) "Quand l'Afrique soutient le Maroc au Sahara occidental" (franska: "När Afrika stödjer Marocko i Västsahara"). 25 mars. <https://www.dw.com/fr/quand-lafrique-subsaharienne-soutient-le-maroc-au-sahara-occidental/a-52852337> (läst 10 juni 2026)
- Echorouk (2021) "العمامرة: الجزائر تقرر قطع العلاقات الدبلوماسية مع المغرب" (arabiska: "Lamamra: Algeriet beslutar att avbryta de diplomatiska förbindelserna med Marocko"). 24 aug. <https://www.echoroukonline.com/العمامرة-الجزائر-تقرر-قطع-العلاقات-الدبلوماسية-مع-المغرب> (läst 11 dec. 2025)
- Economist* (2025) "Israel may not be popular, but its weapons are". 20 nov. <https://www.economist.com/middle-east-and-africa/2025/11/20/israel-may-not-be-popular-but-its-weapons-are> (läst 12 mars 2026)
- Eitani, Leila Badie (1978) *البيولزاريو: قائد وثورة* (arabiska: *Polisario: Ledare och revolution*). Beirut: Dar al-Masira
- Elagougne, Abdelhak och Mourad Aty (2018) "Explaining Algeria's Nationalist Foreign Policy on the Western Sahara Conflict". *Africana Studia* (nr. 29), sid. 31–38

- EU-kommissionen (u. å.) ”Southern Neighbourhood”. https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/southern-neighbourhood_en (läst 7 maj 2026).
- EUR-LEX (2024) ”Judgment of the Court (Grand Chamber) of 4 October 2024. European Commission and Council of the European Union v Front populaire pour la libération de la Saguia el-Hamra et du Rio de oro (Front Polisario)” (Document 62021CJ0779). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:62021CJ0779> (läst 30 jan. 2026)
- Fabiani, Riccardo (2026) ”Renewed U.S.-led Talks in Madrid Lend Momentum to Western Sahara Diplomacy, but Big Challenges Remain”. International Crisis Group. 10 febr. <https://www.crisisgroup.org/anb/middle-east-north-africa/western-sahara/renewed-us-led-talks-madrid-lend-momentum-western-sahara-diplomacy-big-challenges-remain> (läst 20 febr. 2026)
- Fabricius, Peter (2022) ”SADR grows theoretically stronger but diplomatically weaker”. International Institute for Security Studies. 7 okt. <https://issafrica.org/iss-today/sadr-grows-theoretically-stronger-but-diplomatically-weaker> (läst 9 dec. 2025)
- Fabricius, Peter (2024) ”Western Sahara’s quest for independence seems to be flagging”. ISS Today. International Institute for Security Studies. 16 aug. <https://issafrica.org/iss-today/western-sahara-s-quest-for-independence-seems-to-be-flagging> (läst 3 febr. 2026)
- Farah, Randa (2012) ”’Knowledge in the Service of the Cause’: Education and the Sahrawi Struggle for Self-Determination”. *Refuge* (vol. 27, nr. 2), sid. 30–41
- FN – UN News (2004) ”James Baker, Annan’s personal envoy for Western Sahara, resigns”. FN. 11 juni. <https://news.un.org/en/story/2004/06/106612> (17 dec. 2025)
- FN – UN News (2008) ”Western Sahara: UN-led talks end with parties pledging to step up negotiations”. 9 jan. <https://news.un.org/en/story/2008/01/245342> (läst 3 febr. 2026)
- FN – UN News (2026) ”رئاسة أممية - أمريكية لمفاوضات حول الصحراء الغربية” (arabiska: ”FN- och USA-ledning för samtal om Västsahara”). 25 febr. <https://news.un.org/ar/story/2026/02/1144266> (läst 11 mars 2026)
- FN – UNHCR (2014) ”UNHCR Global Appeal 2014-2015”. <http://www.unhcr.org/528a0a2bb.html> (läst 5 febr. 2026)
- FN (1975) ”Declaration of principles on Western Sahara”. 19 nov. <https://treaties.un.org/Pages/showDetails.aspx?objid=08000002801062d7> (nedladdat 20 nov. 2025)
- FN (1977) ”Report of the Special Committee on the Situation with Regard to the Implementation of the Declaration on the Granting of Independence to Colonial Countries and Peoples, Vol. III.” (A/10023/Rev.1)
- FN (1988) ”The Settlement Proposals”. 30 aug. <https://peacemaker.un.org/en/node/9555> (nedladdad 20 nov. 2025)
- FN (2001) ”Report of the Secretary-General on the situation concerning Western Sahara” (S/2001/613). 20 juni
- FN (2002) ”Letter dated 29 January 2002 from the Under-Secretary-General” (S/2002/161). 12 febr.
- FN (2003) ”Report of the Secretary-General on the situation concerning Western Sahara” (S/2003/565). 23 maj
- FN (2004) ”Report of the Secretary-General on the situation concerning Western Sahara” (S/2004/325). 23 april
- FN (2007) ”Letter dated 11 April 2007 from the Permanent Representative of Morocco to the United Nations addressed to the President of the Security Council” (S/2007/206). 13 april
- FN (2016) Mötessanteckning. Säkerhetsrådets 7684:e möte, 29 april 2016, 11.00, New York. (S/PV.7684). 29 april
- FN (2021) ”Situation concerning Western Sahara. Report of the Secretary-General” (S/2021/843), 21 okt.

- FN (2024a) "Non-Self-Governing Territories". 9 maj. <https://www.un.org/dppa/decolonization/en/nsgt> (läst 18 nov. 2025)
- FN (2024b) "Western Sahara". The United Nations and Decolonization. 9 nov. <https://www.un.org/dppa/decolonization/en/nsgt/western-sahara> (nedladdad 6 febr. 2026)
- FN (2025a) "Implementation of the Declaration on the Granting of Independence to Colonial Countries and Peoples. Question of Western Sahara. Report of the Secretary-General." (A/80/290). 31 juli
- FN (2025b) "Situation concerning Western Sahara. Report of the Secretary-General" (S/2025/612). 31 okt.
- FN (2025c) "With 11 Members Voting in Favour, 3 Abstaining, Security Council Adopts Resolution 2797 (2025), Renewing Mandate of UN Mission in Western Sahara for One Year" (SC/16208). 31 okt. <https://press.un.org/en/2025/sc16208.doc.htm> (läst 30 jan. 2026)
- FN (2026) "Daily Press Briefing by the Office of the Spokesperson for the Secretary-General". 28 mars. <https://press.un.org/en/2016/db160328.doc.htm> (läst 24 mars 2026)
- FN i Algeriet (2025) "Sahrawi Refugees Response Plan 2026–2027". 27 nov. <https://algeria.un.org/fr/306201-plan-de-réponse-pour-les-réfugiés-sahraouis-2026–2027> (nedladdad 5 febr. 2026)
- Försvarsmakten (2025) "Västsahara – Minurso". 27 sept. <https://www.forsvarsmakten.se/sv/var-verksamhet/insatser-utomlands/avslutade-internationella-insatser/minurso-vastra-sahara> (läst 20 nov. 2025)
- France 24 (2024) "Sahara occidental : pour la France, le plan du Maroc est 'la seule base' de règlement du conflit" (franska: "Västsahara: För Frankrike är Marockos plan 'den enda grundvalen' för konfliktens lösning"). 20 juli. <https://www.france24.com/fr/afrique/20240730-sahara-occidental-pour-la-france-le-plan-du-maroc-est-la-seule-base-de-règlement-du-conflit> (läst 21 nov. 2025)
- Franck, Thomas M. (1976) "The Stealing of the Sahara". *American Journal of International Law* (vol. 70, nr. 4), sid. 694–721
- Freedom House (2025) "Mauritania: Freedom in the World 2025". <https://freedomhouse.org/country/mauritania/freedom-world/2025> (läst 21 maj 2026)
- Freedom House (2025) "Freedom in the World 2025: Morocco". <https://freedomhouse.org/country/morocco/freedom-world/2025> (läst 21 maj 2026)
- Freedom House (2025) "Freedom in the World 2025: Western Sahara". <https://freedomhouse.org/country/western-sahara/freedom-world/2025> (läst 21 maj 2026)
- Freedom House (2025) "Freedom in the World 2025: Algeria". <https://freedomhouse.org/country/algeria/freedom-world/2025> (läst 21 maj 2026)
- Gearan, Anne samt Karou Demirjian, Mike DeBonis och Souad Mekhennet (2020) "Morocco and Israel to establish diplomatic relations with U.S. backing". *Washington Post*. 10 dec. https://www.washingtonpost.com/world/middle_east/israel-morocco-diplomatic-ties/2020/12/10/e9122db2-3b06-11eb-aad9-8959227280c4_story.html (läst 20 nov. 2025)
- Ghanmi, Lamine (2018) "Algeria seeks to avoid US sanctions over Russian arms purchases". *The Arab Weekly*. 10 maj. <https://the arabweekly.com/algeria-seeks-avoid-us-sanctions-over-russian-arms-purchases> (läst 13 april 2026).
- Ghazal, Amal (2022) "Slavery in Mauritania: The Long Road to Real Emancipation". Arab Center Washington DC. 16 aug. <https://arabcenterdc.org/resource/slavery-in-mauritania-the-long-road-to-real-emancipation> (läst 6 febr. 2026)
- Giles, Ciaran (2001) "Saharawis Create a New Arab Culture in Exile". Los Angeles Times. 8 juli. <https://www.latimes.com/archives/la-xpm-2001-jul-08-mn-19682-story.html> (läst 6 febr. 2026)
- Govinfo (u. å.) "H.R. 4119 (IH) - Polisario Front Terrorist Designation Act". <https://www.govinfo.gov/app/details/BILLS-119hr4119ih> (läst 3 febr. 2026)

- Gulfstaternas samarbetsråd (2025) "Final Statement Issued by the Supreme Council at its Forty-Sixth Session". 3 dec. <https://www.gcc-sg.org/en/MediaCenter/News/Pages/news2025-12-3-3.aspx> (läst 10 juni 2026)
- Hallqvist, Alexandra och Bitte Hammargren (2020) *Navigating in a complex neighbourhood: Algeria's responses to security challenges in Libya and the Sahel* (FOI-R--4960--SE). Kista: Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI)
- Hansard (2025) "Western Sahara Conflict", vol. 849. 27 okt. <https://hansard.parliament.uk/lords/2025-10-27/debates/91CE489D-91DB-412E-A418-8F14542003AC/WesternSaharaConflict> (läst 20 nov. 2025)
- Hart, David M. (1998), "The Rgaybat: Camel Nomads of the Western Sahara". *Journal of North African Studies* (vol. 3, nr. 4), sid. 28–54
- Hecht, Caroline (2024) "Derecognition Diplomacy: a Study of Morocco's Foreign Policy on the Western Sahara". *The Hague Journal of Diplomacy* (nr. 19), sid. 467–505
- HRW – Human Rights Watch (2008) "Human Rights in Western Sahara and in the Tindouf Refugee Camps". www.hrw.org (nedladdad 19 nov. 2025)
- HRW – Human Rights Watch (2014) "Off the Radar Human Rights in the Tindouf Refugee Camps". 18 okt. <https://www.hrw.org/report/2014/10/18/radar/human-rights-tindouf-refugee-camps> (läst 26 maj 2026)
- Hultman, Tami (1977a) "Sahara War Strains Morocco". *Washington Post*. 29 maj. <https://www.washingtonpost.com/archive/politics/1977/05/30/sahara-war-strains-morocco/9da16d2e-5c89-4fd7-a96a-bd1363be7108/> (läst 20 nov. 2025)
- Hultman, Tami (1977b) "Winds of War Blow in Sahara Desert". *Washington Post*. 29 maj. <https://www.washingtonpost.com/archive/politics/1977/05/29/winds-of-war-blow-in-sahara-desert/20200f7a-83c5-4aed-95d1-11c1627f2055> (läst 20 nov. 2025)
- Hussain, Zain och Alaa Tartir (2025) "Recent trends in international arms transfers in the Middle East and North Africa". Stockholms internationella fredsforskningsinstitut (Sipri). 10 april. <https://www.sipri.org/commentary/topical-backgrounder/2025/recent-trends-international-arms-transfers-middle-east-and-north-africa> (läst 12 mars 2026)
- ICG – International Crisis Group (2024). "Managing Tensions between Algeria and Morocco" (Middle East and North Africa Report nr. 247). 29 nov. <https://www.crisisgroup.org/middle-east-north-africa/north-africa/247-algeria-morocco-western-sahara/managing-tensions-between> (nedladdad 11 dec. 2025)
- ICG – International Crisis Group (2025) "A Window for Diplomacy in Western Sahara" (Middle East and North Africa Briefing nr. 96). 20 okt. <https://www.crisisgroup.org/middle-east-north-africa/western-sahara/b96-window-diplomacy-western-sahara> (nedladdad 11 dec. 2025)
- ICJ – International Court of Justice (1975) "Summary 1975/1". <https://www.icj-cij.org/case/61/summaries> (läst 20 nov. 2025)
- IISS – Internationella institutet för strategiska studier (2025) *The Military Balance 2025*. London: Routledge (1:a uppl.)
- Jensen, Erik (2005) *Western Sahara: Anatomy of a Stalemate*. Boulder: Lynne Rienner Publishers
- Jeune Afrique* (2006) "Le Polisario déclenche la lutte armée" (franska: "Polisario inleder den väpnade kampen"). 14 maj. <https://www.jeuneafrique.com/217058/archives-thematique/le-polisario-d-clenche-la-lutte-arm-e> (läst 20 nov. 2025)
- Jeune Afrique* (2008) "Le jour où le Maroc a quitté l'Organisation de l'unité africaine" (franska: Dagen då Marocko lämnade Organisationen för afrikansk enighet". 30 nov. <https://www.jeuneafrique.com/188357/politique/jour-maroc-a-quitte-lorganisation-de-lunite-africaine> (läst 20 nov. 2025)

- Jeune Afrique* (2026) "Maroc : Mohammed VI nommé Moulay El Hassan coordinateur à l'état-major général de l'armée" (franska: "Marocko: Mohammed VI utser moulay Hassan till generalstabens samordnare"). 3 maj. <https://www.jeuneafrique.com/1793417/politique/maroc-mohammed-vi-nomme-moulay-el-hassan-coordinateur-a-letat-major-general-de-larmee> (läst 21 maj 2026)
- Khabbachi, Soufiane (2023) "South Africa's unconditional support for Polisario frustrates Rabat". *The Africa Report*. 21 april. <https://www.theafricareport.com/300859/south-africas-unconditional-support-for-polisario-frustrates-rabat> (läst 9 dec. 2025)
- Knipp, Kersten (2026) "Morocco boosts military ties with Israel despite tensions". *Deutsche Welle*. 10 jan. <https://www.dw.com/en/morocco-boosts-military-ties-with-israel-despite-tensions/a-75450725> (läst 16 jan. 2026)
- Lacher, Wolfram och Isabelle Werenfels (2025) "Mauritania's Balancing Act amid Intensifying Algerian-Moroccan Rivalry". *Stiftung Wissenschaft und Politik*. 7 april. <https://www.swp-berlin.org/publikation/mauritania-balancing-act-amid-intensifying-algerian-moroccan-rivalry> (läst 3 febr. 2026)
- Laffont, Juliette (2026) "Défense : pourquoi l'Algérie mise de plus en plus sur la Russie" (franska: "Försvar: varför Algeriet lutar sig allt tyngre mot Ryssland"). *L'Express*. 15 febr. <https://www.lexpress.fr/monde/afrique/pourquoi-lalgerie-se-tourne-de-plus-en-plus-vers-la-russie-pour-sa-defense-ABGXZSZILJCHVERLY7N6EDGMJY> (läst 11 mars 2026)
- Lakhal, Malainin (2025) "Liberation, Not Terrorism: In Defense of the Truth about the Polisario Front". *The Panafricanist*. 8 juli. <https://thepanfricanist.com/liberation-not-terrorism-the-legal-and-political-status-of-the-polisario-front> (läst 20 nov. 2025)
- Landale, James (2025) "UK backs Morocco's plan for disputed Western Sahara". *BBC*. 2 juni. <https://www.bbc.com/news/articles/c5yxkzqd11zo> (25 nov. 2025)
- Le Figaro* och AFP (2025). "Maroc : plus de 2400 personnes poursuivies après les manifestations de la 'Gen Z', selon le parquet". 28 okt. <https://www.lefigaro.fr/flash-actu/maroc-plus-de-2400-personnes-poursuivies-apres-les-manifestations-de-la-gen-z-selon-le-parquet-20251028> (läst 25 nov. 2025)
- Le Monde* och AFP (2024) "En Mauritanie, Mohamed Ould Ghazouani réélu président au premier tour" (franska: "I Mauretanien återväljs Mohamed Ould Ghazouani som president i första valomgången"). *Le Monde*. 1 juli. https://www.lemonde.fr/afrique/article/2024/07/01/en-mauritanie-mohamed-ould-ghazouani-reelu-president-au-premier-tour_6245858_3212.html (läst 4 mars 2026)
- Le Monde* och AFP (2025a) "L'Algérie condamne la visite de Rachida Dati au Sahara occidental" (franska: "Algeriet fördömer Rachida Datis besök i Västsahara"). *Le Monde*. 18 febr. https://www.lemonde.fr/afrique/article/2025/02/18/l-algerie-condamne-la-visite-de-rachida-dati-au-sahara-occidental_6552728_3212.html (20 nov. 2025)
- Le Monde* och AFP (2025b) "Au Sahara occidental, le Front Polisario prêt à accepter le plan d'autonomie marocain s'il est validé par référendum" (franska: "I Västsahara är Polisariofronten redo att acceptera den marockanska autonomiplanen om den godkänns genom en folkomröstning"). *Le Monde*. 24 okt. https://www.lemonde.fr/afrique/article/2025/10/24/au-sahara-occidental-le-front-polisario-pret-a-accepter-le-plan-d-autonomie-marocain-s-il-est-valide-par-referendum_6649148_3212.html (20 nov. 2025)
- Le Monde* (1984) "Nouakchott reconnaît la République arabe sahraouie démocratique" (franska: "Nouakchott erkänner Sahariska arabiska demokratiska republiken"). 29 febr. https://www.lemonde.fr/archives/article/1984/02/29/nouakchott-reconnait-la-republique-arabe-sahraouie-democratique_3004094_1819218.html (läst 3 febr. 2026)
- Le Monde* (2025) "Présidentielle en Algérie : Abdelmadjid Tebboune largement réélu avec 94,65 % des voix". 8 sept. https://www.lemonde.fr/afrique/article/2024/09/08/presidentielle-en-algerie-abdelmadjid-tebboune-largement-reelu-avec-94-65-des-votants_6307791_3212.html (läst 11 dec. 2025)

- Lewis, Nell och Jackie Prager (2024) "We're constructing an ecosystem": How a small, windy city could become a gateway for trade". CNN. 28 maj. <https://edition.cnn.com/world/africa/new-atlantic-port-of-dakhla-africa-trade-spc-intl> (läst 12 jan. 2026)
- Lund, Aron (2006) "Algeriets svarta år kastar långa skuggor". *Svenska Dagbladet*. 18 dec. <https://www.svd.se/a/c8356ffa-0b9a-3bc9-bea6-9c780b20fa41/algeriets-svarta-ar-kastar-langa-skuggor> (läst 17 dec. 2025)
- Lund, Aron (2007) *Maghreb mellan stabilitet och stagnation: Om Algeriet, Libyen, Marocko, Mauretanien, Tunisien och Västsahara* (Världspolitikens dagsfrågor, nr. 5/2007). Stockholm: Utrikespolitiska institutet
- Lund, Aron (2022a) "EU på djupt vatten? Operation Irini, Medelhavsmigrationen och Libyenkonflikten" (FOI Memo 8061). Kista: Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI)
- Lund, Aron (2022b) *The Turkish Intervention in Libya* (FOI-R--5207--SE). Kista: Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI)
- Lund, Aron (2023). *Israel och Afrika: Gazakriget kylar ner israelisk-afrikanska relationer* (FOI-R--5619--SE). Kista: Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI)
- MAP – Maghreb Arabe Press (2023) "Statement by the Royal Office". 17 juli. <https://www.mapnews.ma/en/activites-royales/statement-royal-office-90> (läst 16 jan. 2026)
- McGregor, Andrew (2025) "Western Sahara's Polisario Movement: Manufacturing a Threat to Global Security?". *Terrorism Monitor* (Jamestown Institute), vol. 23, nr. 5. 10 sept. <https://jamestown.org/western-saharas-polisario-movement-manufacturing-a-threat-to-global-security> (läst 21 maj 2026)
- McMakin, Wilson (2023) "Moroccan drone strikes force Sahrawi from their homes". The New Humanitarian. 17 maj. <https://www.thenewhumanitarian.org/news-feature/2023/05/17/morocco-sahrawi-drone-attacks> (läst 23 jan. 2026)
- Milland, Olivier (2026) *The evolution of jihadi organisations in Africa since 2020: Cases from the Lake Chad basin, the Sahel region, and Somalia* (FOI-R--5871--SE). Kista: Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI)
- Minurso (2026) "Leadership". 6 febr. <https://minurso.unmissions.org/en/leadership> (läst 6 febr. 2026)
- Mundy, Jacob (2006) "Neutrality or Complicity? The United States and the 1975 Moroccan Takeover of the Spanish Sahara". *Journal of North African Studies* (vol. 11, nr. 3), sid. 275–306
- NATO Defense College Foundation (2025) "Pivot to Nouakchott". 19 maj. <https://www.natofoundation.org/maghreb/pivot-to-nouakchott> (läst 21 maj 2026)
- Naïli, Meriem (2020) "The Absence of a Human Rights Monitoring Component in the Minurso Mandate: a Qualitative Analysis of the UN Narrative Regarding Human Rights in Western Sahara". *L'Ouest Saharien* (nr. 2020/2, vol. 12). L'Harmattan. 10 dec., sid. 75–90
- Office National des Statistiques (u. å.) "Population résidente par age, par sexe et par wilaya" (franska: "Bofast befolkning, uppdelat på ålder, kön och provins"). Population RGP2008. <https://www.ons.dz/spip.php?rubrique43> (nedladdat 20 mars 2026)
- Olsson, Claes och Helena Olsson (red., 2017) *Västsahara – nationsbygge i exil*. Uppsala: Fyris-tryck
- PBS (2004) "Sahara Marathon Interview: James A. Baker III". Wide Angle. 19 aug. <https://www.pbs.org/wnet/wideangle/uncategorized/sahara-marathon-interview-james-a-baker-iii/873> (läst 17 dec. 2025)
- Pennell, C. R. (2000) *Morocco since 1830: a history*. New York: New York University Press
- Petrangeli, Federico (2025) "EU-Morocco Trade and the Western Sahara: A Prolonged Struggle between Law and Realpolitik". *Istituto Affari Internazionali*. 7 nov. <https://www.iai.it/en/publications/c41/eu-morocco-trade-and-western-sahara-prolonged-struggle-between-law-and-realpolitik> (läst 10 juni 2026)

- Pistilli, Melissa (2024) "Top 10 Phosphate Countries by Production (Updated 2024)". Investing News Network. Nasdaq. 31 juli. <https://www.nasdaq.com/articles/top-10-phosphate-countries-production-updated-2024> (läst 21 nov. 2025)
- Regeringen (2026a) "Maria Malmer Stenergard samtalade med Marockos utrikesminister". 19 jan. <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2026/01/maria-malmer-stenergard-samtalade-med-marockos-utrikesminister> (läst 23 jan. 2026)
- Regeringen (2026b) "Uttalande från Utrikesdepartementet om FN-processen kring Västsahara". 19 jan. <https://www.regeringen.se/uttalanden/2026/01/uttalande-fran-utrikesdepartementet-om-fn-processen-kring-vastsahara/> (läst 22 jan 2026)
- Reuters (2021) "Algeria says Moroccan bombardment killed three Algerians on Western Sahara border". 3 nov. <https://www.reuters.com/world/algeria-says-moroccan-bombardment-killed-three-algerians-western-sahara-border-2021-11-03> (läst 24 jan. 2026)
- Roger, Simon (2025a) "A Dakhla, au Sahara occidental, le Maroc intensifie sa politique de grands travaux" (franska: "I Dakhla, Västsahara, intensifierar Marocko sin policy för stora [bygg-]arbeten"). *Le Monde*. 6 sept. https://www.lemonde.fr/afrique/article/2025/09/06/a-dakhla-au-sahara-occidental-le-maroc-intensifie-sa-politique-de-grands-travaux_6639205_3212.html (läst 21 nov. 2025)
- Roger, Simon (2025b) "Laâyoune, vitrine du développement du Sahara occidental pour le Maroc" (franska: "al-Ayoun, Marockos skyltfönster för utvecklingen av Västsahara"). *Le Monde*. 7 sept. https://www.lemonde.fr/afrique/article/2025/09/07/laayoune-vitrine-du-developpement-du-sahara-occidental-pour-le-maroc_6639580_3212.html (läst 21 nov. 2025)
- SADR:s utrikesministerium (u. å.). "بطاقة تعريفية" (arabiska: "Informationskort"). <https://sadr.ws/Article-58> (läst 21 nov.2025)
- Saul, Ben (2015) "The status of Western Sahara as occupied territory under international humanitarian law and the exploitation of natural resources". *Global Change, Peace & Security* (vol. 27, nr. 3), sid. 301–22
- Schumacher, Edward (1984) "Morocco foresees victory in Sahara". *New York Times*. 17 sept. <https://www.nytimes.com/1984/09/17/world/morocco-foresees-victory-in-sahara.html> (läst 20 nov. 2025)
- Sens, Eléonore och AFP (2026) "Vives tensions Mauritanie-Mali après la multiplication d'incidents à la frontière" (franska: "Livliga Mauretanium-Mali-spänningar efter ökningen av gränsincidenter"). TV5. 2 april. <https://information.tv5monde.com/afrique/vives-tensions-mauritanie-mali-apres-la-multiplication-dincidents-la-frontiere-2816108> (läst 7 april 2026)
- Shelley, Toby (2004) *Endgame in the Western Sahara: What Future for Africa's Last Colony?* London: Zed Books
- Skiyah, Abdessalam (2020) "البوليساريو تعلن الحرب" (arabiska: "Polisario utropar krig!"). *Echorouk*. 13 nov. <https://www.echoroukonline.com/البوليساريو-تعلن-الحرب/> (20 nov. 2025)
- SPS – Sahara Press Service (2025a) "National Secretariat: New Permanent Bureau and Specialized Committees". 16 mars. <https://www.spsrasd.info/en/2025/03/16/8548.html> (läst 5 febr. 2026)
- SPS – Sahara Press Service (2025b) "UN-AU Settlement Plan is only framework for decolonization of Western Sahara". 20 aug. <https://www.spsrasd.info/en/2025/08/20/11392.html> (20 nov. 2025)
- SPS – Sahara Press Service (2025c) "الجيش الصحراوي يكبد جنود الاحتلال خسائر في الأرواح والمعدات" (arabiska: "Sahariska armén åsamkar ockupationen mänskliga och materiella förluster"). 24 sept. <https://www.spsrasd.info/ar/2025/09/24/11934.html> (läst 20 nov. 2025)
- SPS – Sahara Press Service (2025d) "الجيش الصحراوي يكبد جنود الاحتلال بقطاعي المحبس وامكالا خسائر في الأرواح والمعدات" (arabiska: "Sahariska armén åsamkar ockupationssoldaterna i Mahbes- och Amgalasektorerna mänskliga och materiella förluster"). 31 okt. <https://www.spsrasd.info/ar/2025/10/31/12627.html> (läst 20 nov. 2025)

- SPS – Sahara Press Service (2025e) ”الجيش الصحراوي يستهدف قواعد إسناد وتمرکزات لجيش الاحتلال بقطاع المحبس” (arabiska: ”Sahariska armén beskriver ockupationsarméns logistikbaser och ansamlingar i Mahbesssektorn”). 11 nov. <https://spsrasd.info/ar/2025/11/19/13027.html> (läst 20 nov. 2025)
- SPS – Sahara Press Service (2025f) ”On fifth anniversary of resumption of armed struggle, Sahrawi army reaffirms its readiness to face challenges until full sovereignty is achieved”. 13 nov. <https://www.spsrasd.info/en/2025/11/13/12906.html> (läst 20 nov. 2025)
- Suciu, Peter (2026) ”US Threatens to Sanction Algeria over Russian Su-57 Purchase”. *The National Interest*. 7 febr. <https://nationalinterest.org/blog/buzz/us-threatens-sanction-algeria-over-russian-su-57-purchase-ps-020726> (läst 10 mars 2026)
- Sveriges radio (2012) ”Riksdagen vill att Västsahara erkänns”, 5 dec. <https://www.sverigesradio.se/artikel/5370317> (läst 18 nov. 2025)
- Sveriges riksdag (2012) ”Utrikesutskottets betänkande: Mellanöstern och Nordafrika (2012/13:UU8) https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/betankande/mellanostern-och-nordafrika_h001uu8/html (läst 18 nov. 2025)
- Sveriges riksdag (2026) ”Sveriges hållning till Västsahara” (Interpellation 2025/26:335 av Johan Büser [S]). Interpellationsdebatt 9 mars. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/interpellation/sveriges-hallning-till-vastsahara_hd10335 (läst 10 mars 2026)
- SVT – Sveriges television (2016) ”Sverige erkänner inte Västsahara”. 15 januari. <https://www.svt.se/nyheter/utrikes/sverige-erkanner-inte-vastsahara> (läst 13 maj 2026)
- Thompson, Virginia och Richard Adloff (1980/2025) *The Western Saharans: Background to Conflict*. New York: Routledge
- Togo: Togos utrikesdepartement (2022) ”La Marocanité du Sahara n’est pas négociable” (franska: ”Saharas marockanskhet är inte förhandlingsbar”). 8 juli. <https://diplomatie.gouv.tg/actualites/la-marocanite-du-sahara-nest-pas-negociable> (läst 10 juni 2026)
- Trump White House (2020) ”Proclamation on Recognizing The Sovereignty Of The Kingdom Of Morocco Over The Western Sahara”, 10 dec. <https://trumpwhitehouse.archives.gov/presidential-actions/proclamation-recognizing-sovereignty-kingdom-morocco-western-sahara> (läst 18 nov. 2025)
- TT – Tidningarnas telegrambyrå (2018) ”Marocko anklagar Iran för Polisario-stöd”. *Aftonbladet*. 1 maj. <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/1k3KmW/marocko-anklagar-iran-for-polisario-stod> (läst 20 nov. 2025)
- UPI – United Press International (1985) ”Saharan guerrillas kill two Spanish sailors”. 23 sept. <https://www.upi.com/Archives/1985/09/23/Saharan-guerrillas-kill-two-Spanish-sailors/1133496296000> (läst 21 maj 2026)
- U.S. Department of State (1982). CIA-RDP85T00176R001700120006-0. 28 september. <https://www.cia.gov/readingroom/docs/CIA-RDP85T00176R001700120006-0.pdf> (läst 19 maj 2026)
- U.S. Department of the Treasury (u. å.) ”Countering America’s Adversaries Through Sanctions Act-Related Sanctions”. Office of Foreign Assets Control. <https://ofac.treasury.gov/sanctions-programs-and-country-information/countering-americas-adversaries-through-sanctions-act-related-sanctions> (läst 11 mars 2026)
- U.S. Mission to the United Nations (2026) ”Testimony of Ambassador Mike Waltz, U.S. Representative to the United Nations, at a Congressional Field Hearing on UN Reform”. 20 mars. <https://usun.usmission.gov/testimony-of-ambassador-mike-waltz-u-s-representative-to-the-united-nations-at-a-congressional-field-hearing-on-un-reform> (läst 7 april 2026)
- Världsbanken (2025) ”Literacy rate, adult total (% of people ages 15 and above)”. <https://data.worldbank.org/indicator/SE.ADT.LITR.ZS> (läst 24 mars 2026)

Werenfels, Isabelle (2020) "Maghrebi Rivalries Over Sub-Saharan Africa: Algeria and Tunisia Seeking to Keep Up with Morocco" (SWP Comment 2020/C 54). Stiftung Wissenschaft und Politik. 19 nov.
<https://www.swp-berlin.org/10.18449/2020C54> (nedladdad 5 febr. 2026)

WSRW –Western Sahara Resource Watch (u. å.) "The conflict phosphates – four decades of plunder".
<https://wsrw.org/en/news/the-phosphate-exports> (läst 2 mars 2026)

Yerkes, Sarah och Natalie Triche (2025) "Trump's Lesser-Known Deal of the Century? Resolving the Western Sahara Conflict". Carnegie Endowment for International Peace. 19 febr.
<https://carnegieendowment.org/research/2025/02/western-sahara-morocco-sahrawi-trump?lang=en>
(nedladdad 11 dec. 2025)

Zoubir, Yahia (red.) *The Politics of Algeria: Domestic Issues and International Relations*. London: Routledge (2019, 1:a uppl.)

Zunes, Stephen och Jacob Mundy (2010) *Western Sahara: War, Nationalism, and Conflict Irresolution*. New York: Syracuse University Press

ISSN 1650-1942

www.foi.se